

PUOLIVÄLINKANGAS

RAKENNUSKANNAN JA VIHERALUEIDEN INVENTOINTI 2012

OULU

Rakennussuojelutyöryhmä

Oulun kaupunkisuunnittelu

A 204

ISSN 0357-8194

PUOLIVÄLINKANGAS

RAKENNUSKANNAN JA VIHERALUEIDEN INVENTOINTI 2012

© Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä 2012

Ohjausryhmä:

Paula Paajanen, yleiskaavoitus

Merja O'Rourke, Oulun seudun AMK

Jari Heikkilä, rakennusvalvonta

Helena Hirviniemi, rakennussuojelutyöryhmä

Uki Lahtinen, asemakaavoitus

Mirjam Larinkari, katu- ja viherpalvelut

Anja Röpelin, yleiskaavoitus

Teija Ylimartimo, Pohjois-Pohjanmaan museo

Mika Huhtala, Oulun tilakeskus

Anna-Maija Ylimaula, Oulun yliopisto

Inventointi:

Tero Aalto, TkK, arkkitehtiylöppilas (rakennukset)

Salla Salovaara, maisemasuunnittelun opiskelija (puistot ja pihat)

Valokuvat:

Tero Aalto s. 8-17 ja s. 33-69

Salla Salovaara s. 18-27 ja s. 87

Vanhat valokuvat:

Kalevan kuva-arkisto

Pohjois-Pohjanmaan museo

Rakennuspiirustukset:

Oulun kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

Arkkitehtitoimisto Helander-Leiviskä

Ilmakuvat ja kartat:

Oulun kaupunki / Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Taitto:

Tero Aalto

Kannen kuva:

Kuva Puolivälänkankaan vesitornin pienoismallista, Kalevan arkisto, julkaistu 1.7.1965

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	6	4.5 Omakotitalot	48
1.1 Inventoinnin toteuttaminen	7	L Herhiläistie ja Ampiaistie	48
1.2 Inventointityön vaiheet	8	M Mehiläistie ja Kimalaistie	49
2. PUOLIVÄLINKANKAAN SYNTYHISTORIA	10	N Perhostie ja Itikkatie	50
2.1 Yleiskaava 1952	10	O Hyttystie ja Sääskeitie	51
2.2 Asemakaava 1963	11	4.6 Palvelurakennukset	53
2.3 Mielikintien myöhempi kehitys	12	P Liikekeskusta	53
2.4 Keskustan myöhempi kehitys	13	Q Pyhän Tuomaan Kirkko	54
2.5 Muut kaavamuuotokset	15	R Nuorisotalo-päiväkoti	56
3. VIHERALUEET	18	S Paulaharjun koulu	57
3.1 Maisemarakenne	18	T Puolivälinkankaan vesitorni	58
3.2 Maisemakuva	19	U Järvi-Kioski	59
3.3 Viheralueet	23	4.8 Rakennuskannan teemakartat	60
3.4 Pihat	26	5. ARVOTTAMINEN	68
3.5 Viheralueiden teemakartat	27	5.1 Arvottaminen ja kriteerit	68
4. RAKENNUKSET	32	5.2 Osa-aluekohtainen arvotus	68
4.1 Vuosina 1965-1968 valmistuneet kerrostalot	33	5.3 Arvottamiskartat	70
A Mielikintie 6	33	5.4 Arvotetut osa-alueet esiteltyinä	73
B Menninkäisentie 3	34	5.5 Puolivälinkankaan arvot	88
C Maahisentien itäpuoli	34	5.5.1 Viheralueiden arvot	88
D Hiidentie 4	36	5.5.2 Rakennuskannan arvot	89
4.2 Vuosina 1969-1970 valmistuneet kerrostalot	39	6. LÄHTEET	90
E Menninkäisentien eteläpuoli	39	7. LIITTEET	
F Järvitie 4-8, Menninkäisentie 1	40	7.1 Inventoidut rakennukset ja puistot	92
G Maahisentien länsipuoli	42	7.2 Puolivälinkankaan voimassa oleva asemakaava	93
H Peikontie	43	7.3 Puolivälinkankaan suunnittelijoita	94
I Hiidentie 2	44		
J Hiidentie 8	44		
4.3 Vuosina 1993-2010 valmistuneet kerrostalot	46		
4.4 Rivitalot (K)	47		

1. JOHDANTO

Puolivälinkankaan modernin lähiön inventointi on Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmän käynnistämä hanke, jonka tavoitteena on koota tietoa kaavoituksen ja rakennusvalvonnan käyttöön alueen syntyhistoriasta, rakennuskannasta, viheralueista sekä niiden ominaisuuksista ja arvoista. Hanke on jatkoa vuonna 2010 tehdyille Kaukovainion inventoinnille, josta vastasivat Virva Savolainen Oulun yliopiston Arkkitehtuurin osastolta sekä Susanna Karjalainen Oulun seudun ammattikorkeakoulun maisemasuunnittelun koulutusohjelmasta. Hankkeissa on lisäksi tarkoituksena kehittää Oulun tarpeisiin sopivaa inventointimenetelmää modernin rakennusperinnön inventoimiseen.

Puolivälinkangas on Oulun ensimmäisiä lähiöitä ja se sijaitsee linnuntietä noin 3 kilometriä Oulun keskustasta pohjoiseen. Puolivälinkankaan kaupunginosaa rajaa lounaassa Pohjantie, kaakossa Ruskontie ja pohjoisessa Alakyläntie sekä Alakyläntien ja Ruskontien yhdistävä Järvitie. 1,1 neliökilometrin laajuisella alueella asui vuoden 2012 alussa 2965 asukasta. Vuonna 1989 väestömäärä oli vielä 3538, josta luku on tasaisesti laskenut poikkeuksena muutaman 1990- ja 2000-luvuilla valmistuneen asuinkerrostalon aiheuttamat kertaluontoiset väestönlisäykset. Puolivälinkangas muodostaa yhdessä sitä ympäröivien Iskon, Pyykösjärven, Takalaanilan ja Välvainion kaupunginosien kanssa Puolivälinkankaan suuralueen, jonka väestömäärä 1.1.2012 oli 7303.

Puolivälinkankaan asuinrakentaminen sijoittuu pääosin idän pientaloalueeseen sekä koillisosan kerrostaloalueeseen, jossa rakennukset muodostavat paikoin yhtenäisiä kokonaisuuksia. Lisäksi alueen keskeltä löytyy pieni rivitaloista koostuva asuinalue. Silmukkamaisten teiden varsille muodostuneet pientaloasuin-solut on jo vuonna 2001 Arvokkaita alueita Oulussa osa II -selvityksessä määritelty rakennussuojelutyöryhmän toimesta paikallisesti merkittäviksi.

KUVA 1 Ote Oulun kaupungin opaskartasta, jossa näkyy inventointialueen rajaus (Oulun kaupunki)

Puolivälinkankaan keskusta sijoittuu alueen itäosaan tarjoten kaupallisia palveluita, joita inventointihetkellä (kesä 2012) ovat päivittäistavara-kauppa, pizzeria- ja pub-ravintola. Kaupan yhteydessä on pankkiautomaatti sekä postin palvelupiste. Keskustaan sijoittuu myös julkisia rakennuksia, kuten kirjasto, Pyhän Tuomaan kirkko sekä Puolivälinkankaan nuorisotalo ja päiväkotitoiminta. Osa päiväkodin toimintoista sijoittuu lisäksi viereisten kerrostalojen pohjakerrokseen. Keskustasta Mielikintietä etelään mentäessä on toinen palvelukeskittymä, jonka muodostavat kaupunginosan vanhin rakennus, Paulaharjun koulu, sekä tien toisella puolella alueen uusin rakennus, senioriasumiseen keskittynyt Metsolan

kartano. Sen pohjakerroksessa toimivat muun muassa lounasravintola sekä parturikampaamo, kauneushoitola ja suuhygieniapalvelut. Mielikintien päässä on Puolivälinkankaan näkyvin maamerkki: vesitorni. Muita alueen palveluita ovat Järvitien grillioski sekä Hiidentien asumisoikeusyhteisön yhteisörakennuksessa päivisin toimiva Steinerpäiväkoti.

Viheralueiden määrä Puolivälinkankaan alueella on merkittävä. Metsää alueesta on noin 43 prosenttia ja hoidettuja puistoja noin 10 prosenttia. Yhteensä viheralueet kattavat alueen maapinta-alasta siis yli puolet, noin 58 hehtaaria. Rakennusten ja autoiteiden sijoittuessa kaupunginosan ulkokehälle, muodostuu alueen keskelle suuri keskuspuisto, jonka kanssa Puolivälinkankaan muut puistot ja piha-alueet muodostavat alueelle kattavan ja monipuolisen viheralueiden verkoston. Puistoihin sijoittuu kevyen liikenteen reitistö, leikkikenttä sekä liikuntamahdollisuuksia, kuten jalkapallokenttä ja kuntorata.

1.1 Inventoinnin toteuttaminen

Inventointi toteutettiin kesällä 2012 ja se kesti kokonaisuudessaan noin 4 kuukautta alkaen toukokuun lopussa ja kestäen lokakuun puoleenväliin. Työtä on tehnyt kaksi työntekijää: maisemasuunnittelun opiskelija Salla Salovaara (touko-elokuu) sekä arkkitehtiopiskelija, TkK Tero Aalto (touko-lokakuu), joka myös vastasi raportin laatimisesta. Työtä ohjaamaan perustettiin asiantuntijoista koostunut ohjausryhmä, johon kuuluivat Paula Paajanen, Anja Röpelin (yleiskaavoitus), Helena Hirviniemi (rakennussuojelutyöryhmä), Jari Heikkilä (rakennusvalvonta), Uki Lahtinen (asemakaavoitus), Mika Huhtala (Oulun tilakeskus), Mirjam Larinkari (katu- ja viherpalvelut), Merja O'Rourke (Oulun seudun AMK), Teija Ylimartimo (Pohjois-Pohjanmaan museo) ja Anna-Maija Ylimaula (Oulun yliopisto).

Inventointi on ollut niin sanottu totaali-inventointi, jossa on käyty läpi kaikki alueella olevat rakennukset sekä tarkasteltu katu- ja viherympäristöjä osana yleistä kaupunkikuvaa. Inventointiin haettiin yleispiirteisyyttä eli yksittäisten rakennusten ja rakennuskokonaisuuksien lisäksi pyrittiin muodostamaan kuvaa koko Puolivälinkankaan kaupunginosasta sekä sen historiasta osana muuttuvaa Oulua. Inventoinnissa käytettyjä lähteitä ovat olleet rakennuslupa-arkisto, asemakaava-arkisto, yleiskaava-arkisto, lehtiartikkelit, kirjallisuus ja haastattelut. Inventoinnin tulokset on koottu viranomaiskäytössä olevaan sähköiseen KIOSKI-tietokantaan ja yleiset tulokset esitellään lisäksi tässä raportissa.

KUVA 2 Kuva Hyttystieltä vuodelta 1983 (Pohjois-Pohjanmaan museo)

1.2 Inventointityön vaiheet

I VAIHE:

Työ aloitettiin tutustumalla tausta-aineistoon eli asemakaavoihin, yleiskaavoihin, alueelle tehtyihin suunnitelmiin sekä Puolivälinkankaan ja Oulun historiaa käsittelevään kirjallisuuteen. Vaiheessa luotiin alustava Kioski-tietokantarakenne, suoritettiin ensimmäiset maastokäynnit yleisvaikutelman saamiseksi ja suunniteltiin II-vaiheen maastokäyntejä. Alueeseen käytiin tutustumassa myös ohjausryhmän kanssa. (kesto 5 viikkoa)

II VAIHE:

Seuraava vaihe aloitettiin rakennuslupa-arkistotöillä, jossa digitoitiin vanhoja plansseja sekä planssiotteita sähköiseen muotoon. Kuvat siirrettiin KIOSKI-tietokantaan, jota täydennettiin ja tarkennettiin tietojen lisääntyessä. Maastokäynnit, joiden yhteydessä alueen rakennukset myös valokuvattiin, suoritettiin tämän jälkeen. Viheralueiden osalta tämä vaihe sisälsi kohteiden kasvilisyyden sekä ympäristön inventoinnin ja valokuvaamisen. (kesto 3-4 viikkoa)

III VAIHE:

Kolmannessa vaiheessa aloitettiin Kioski-tietokantajärjestelmän järjestelmällinen täydentäminen kerätyllä materiaalilla. Rakennuksista ja viheralueista kirjoitettiin tiivistetyt kuvaukset sekä historiatekstit KIOSKI-tietokantaan tarvittaville tasoille. Tekijät piirsivät alueesta teemakarttoja, digikuva-aineisto käytiin läpi ja vietiin tietokantaan. Jakson lopussa ohjausryhmä vieraili alueella inventoijien opastamana ja seuraavana päivänä kokouksessaan arvotti alueet ryhmittäin yhteisten kriteerien pohjalta. (kesto 4-5 viikkoa)

IV VAIHE:

Neljänteen vaiheeseen kuului raportin laatiminen sekä ohjausryhmän arvotustilaisuudesta saatujen tulosten analysoiminen, tarkentaminen ja arvotuskarttojen laatiminen. (kesto 6 viikkoa)

KUVA 4 Kuva Menninkäisentieltä, jossa näkyy Sivakka-Yhtymä Oy:n vuokratilat Ahkera-Salpa

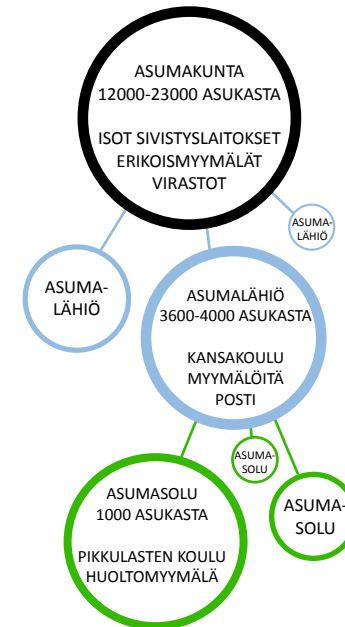
2. PUOLIVÄLINKANKAAN SYNTYHISTORIA

1960-luvun alkuun asti Puolivälinkankaan alue oli pohjois- ja eteläosistaan viljelyskäytössä, mutta muuten pääosin pienten teiden halkomaa kangasmetsää. Pientalomuotoista asutusta on ollut vuoden 1939 ilmakuvan perusteella ainoastaan nykyisen Järvitien varrella, lähinnä Ahventien ja Järvenkorventien liittymien välisellä alueella.

2.1 Yleiskaava 1952

Puolivälinkankaan aluetta käsiteltiin kaavatasolla ensimmäistä kertaa arkkitehti Otto-livari Meurmanin ja arkkitehti Aarne Ervin vuosina 1951–1952 laatimassa Oulun yleiskaavassa. Suunnitelma perustui englantilaisen Ebenezer Howardin puutarhakaupunkiaatteeseen, josta Ervi ja Meurman käyttivät termiä ”soluttainen hajakeskitysperiaate”. Tarkoitus oli että kaupunki olisi kuin pieni aurinkokunta suurempien asuin- ja palvelukeskittymien muodostuessa pienemmistä niihin liittyvistä keskuksista. Pyrkimys oli tarjota asukkaille kotiensa läheltä se, mitä he tarvitsevat, että turhalta matkustamiselta vältyttäisiin. 50-luvulla tekniikan huimasti kehittyessä ajateltiin myös, että hajautus ja runsas rakentamattoman maan määrä mahdollistaisivat jatkossa kaupungin kehittämisen helpottamalla erilaisten ennen tuntemattomien tarpeiden sijoittamista järjestelmään ja alueen mukautumista muuttuviin olosuhteisiin.

KUVA 5 Oulun yleiskaava 1952 (Meurman & Ervi), jossa rajattu nykyinen Puolivälinkankaan alue, KUVA 6 Periaatekuva soluttaisesta hajakeskityksestä

Puolivälinkankaan alue kuului suunnitelmassa osaksi pohjoista asumakuntaa, joka on hajakeskitysperiaatteen suurin asumisyksikkö. Aluetta ei mainita vielä nimeltä, mutta kartalla se on rajattu omaksi lähiökseen. Suunnitelmassa alueelle osoitettiin noin 1500 asukasta ja 1920-luvulla rakennettu Ylä-Siirtola huomioiden 1700 asukasta. Alue kuului Välvainion kansakoulupiiriin, mutta sille kaavailtiin omaa liikekeskustaa sekä yhteyttä yhteisen neljästä kaupunkiin suunnitellusta johdinautolinjasta. Meurmanin ja Ervin yleiskaavaa ei koskaan virallisesti hyväksytty, mutta sitä käytettiin apuna Oulun suunnittelussa seuraavina vuosikymmeninä, mikä näkyy tänäkin päivänä mm. lähiöiden sijoittelussa sekä Pohjantien linjauksessa.

2.2 Asemakaava 1963

Vuonna 1960 Irma Mikkolan ja Heimo Kautosen laatimassa yleiskaavassa Puolivälinkankaalle osoitettiin asuinalue 6000 asukkaalle. Lukuun sisältyi myös Pyykösjärven asuinalue. Tämän pohjalta vuonna 1963 vahvistettiin ensimmäinen Puolivälinkankaan asemakaava, joka tilattiin Arkkitehtitoimisto Pentti Aholalta. Alueelle oli vuonna 1962 valmistunut Paulaharjun kansakoulu, mutta muita rakennuksia ei ollut. Nykyinen Puolivälinkangas noudattaa hyvin pitkälti Pentti Aholan suunnitelman linjoja, niin rakentamisen kuin toimintojenkin suhteen.

Merkittävimpiä lähtökohtia Pentti Aholan suunnitelmassa olivat moottoriajoneuvoliikenteen ulkosyöttöperiaate ja kattavan sisäisen kevyenliikenteenverkoston luominen. Kaikkialta tuli olla lyhyt ja turvallinen kävelymatka alueen keskusta, urheilupaikoille, julkisiin rakennuksiin ja kouluun. Idean ansiosta alueen keskelle jäi suuri mäntymetsä, jota Pentti Aholakin kuvaili harvinaisen kauniiksi. Suunnitelmassa pyrittiin säilyttämään alkuperäistä luontoa osana asuinalueita sekä liittämään piha-alueet luontevasti ympäröiviin viheralueisiin. Idea on säilynyt asemakaavamuutoksista huolimatta ja yhdessä keskuspuiston kanssa Puolivälinkankaan muut puistot muodostavat alueen kattavan viheralueiden verkoston. Puolivälinkangasta voidaan hyvin kutsua metsälähiöksi.

KUVA 7 Puolivälinkankaan asemakaava (AK315) 1963 (Arkkitehtitoimisto Pentti Ahola)

Pentti Aholan suunnitteleman alueen rakennuskanta voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan; itäosan pientaloalueeseen, Järvitien eteläpuoleiseen kerrostaloalueeseen sekä keskusta-alueeseen. Pientaloalue koostuu neljästä tonttikatujen tekemästä silmukasta, joiden varrelle sijoittuvat talot jättävät viheralueita sekä solujen sisälle että ympärille. Pohjoisen kerrostaloalueella Pentti Aholalla oli tavoite sijoittaa korkeimmat rakennukset Järvitien viereen ja matalimmat lähelle keskuspuistoa.

Puolivälinkankaan keskustan Pentti Ahola sijoitti alueen länsiosaan, jotta se palvelisi myös Iskon asukkaita. Keskustaan osoitettiin tontit seurakuntakeskukselle, nuorisotalolle, lastentarhalle ja liikekeskukselle, jonka asiakas- ja huoltoliikenne tapahtuisi ulkoapäin jättäen ostoskeskuksen keskelle autoilta rauhoitetun aukio-maisen ostoskadun. Muita keskustaan suunniteltuja toimintoja olivat muun muassa kirjasto, kahvilat, toimistotilat ja pikapesula sekä huoltoasema Pohjantien ja Alakyläntien kulmaukseen. Kansakoulun viereen Ahola kaavaili oppikoulua sekä keskustan lähelle yleisten palvelujen rakennusta, esimerkiksi uimahallia.

KUVA 8 Asemakaavamuutos (AK446) 1966

2.3 Mielikintien myöhempi kehitys

Alun perin Pentti Aholan 1963 asemakaavassa Mielikintie, haa-rautuessaan Järvitiestä, kiersi keskustan nykyistä kauempaa Pohjantien vartta pitkin jatkuen aina kansakoululle ja rakentamatta jääneen oppikoulun tontille. Keskustan ja Mielikintien väliin jäi tulevien As Oy Oulunkankaan kolmen kerrostalon rakennuspai-kat, jotka olivat vielä silloin pohjois-eteläsuuntaisesti sijoittuneet. Länsipuolelle Pohjantien ja Kiimingintien risteykseen osoitettiin tontti huoltoasemalle.

Vuonna 1966 hyväksyttiin asemakaava, jonka mukaan Puolivälin-kankaan alueelle, männikköisen harjun päälle ja Pohjantien var-teen osoitettiin kaupungin uusi vesitorni. Vesitornista oli määrä tulla myös matkailukohde, jonka näköalatasanteelta olisi mah-dollista ihailla uutta rakentuvaa Oulua. Samassa asemakaavassa Mielikintie linjattiin kulkemaan aluksi läheltä keskustaa ja kouk-kaamaan sitten koulun kohdalta kohti Pohjantietä, jonka reunus-taa pitkin oli kulku vesitornille. Myös As Oy Oulunkankaan kerros-talot käännettiin nykyisille paikoilleen Mielikintien suuntaisiksi.

KUVA 9 Asemakaavamuutos (AK543) 1970

Reitti vesitornille osoittautui matkailijoille hankalaksi. Uuden kouluun suunnitelman hylätessä oppikoulun rakentamisen Puolivälinkankaalle pystyttiin vuoden 1970 asemakaavamuutoksessa linjaamaan Mielikintie oppikoululle varatun tontin poikki suoraan vesitornille. Keskustan uudelleenjäsentelyn yhteydessä 1972 Mielikintien länsipuolelta huoltoasemalle ja liikerakennukselle osoitetut tontit muutettiin hetkeksi puistokäyttöön, kunnes 1974 hyväksyttiin kaava rampin rakentamiseksi Kiimingintien ja Pohjantien risteykseen.

Viimeisin asemakaavamuutos Mielikintielle tehtiin 2007, kun Mielikintien lounaispuolen yleisten rakennusten korttelialue muutettiin asuinalueeksi ja paikalle rakennettiin senioriasumiseen tarkoitettu Metsolan kartano.

2.4 Keskustan myöhempi kehitys

Vuonna 1966 vesitornin kaavan yhteydessä myös keskusta-alueelle tehtiin muutoksia. Uuden kaavan laati kaupunginarkkitehti Irma Mikkola. Pentti Aholan idea kävelijöille rauhoitetusta ostoskadusta kuitenkin säilyi.

Vuosina 1970–1971 Oulun evankelis-luterilaiset seurakunnat yhdessä Oulun kaupungin kanssa järjestivät Puolivälinkankaan keskustan alueelle arkkitehtuurikilpailun, jossa ”pääasiallisena tarkoituksena oli löytää Puolivälinkankaan seurakuntakeskukselle tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen ratkaisu, joka liittyy joustavasti liikekeskuksen kokonaisratkaisuun ja luo mahdollisuudet yhdessä liikekeskuksen tukiasutuksen kanssa arkkitehtonisesti hyvin muotoiltuun kokonaisratkaisuun”. Suunniteltava kilpailualue sijoittui Menninkäisentien ja Mielikintien väliin, koulun ja urheilukentän rajatessa aluetta idästä ja kaakosta.

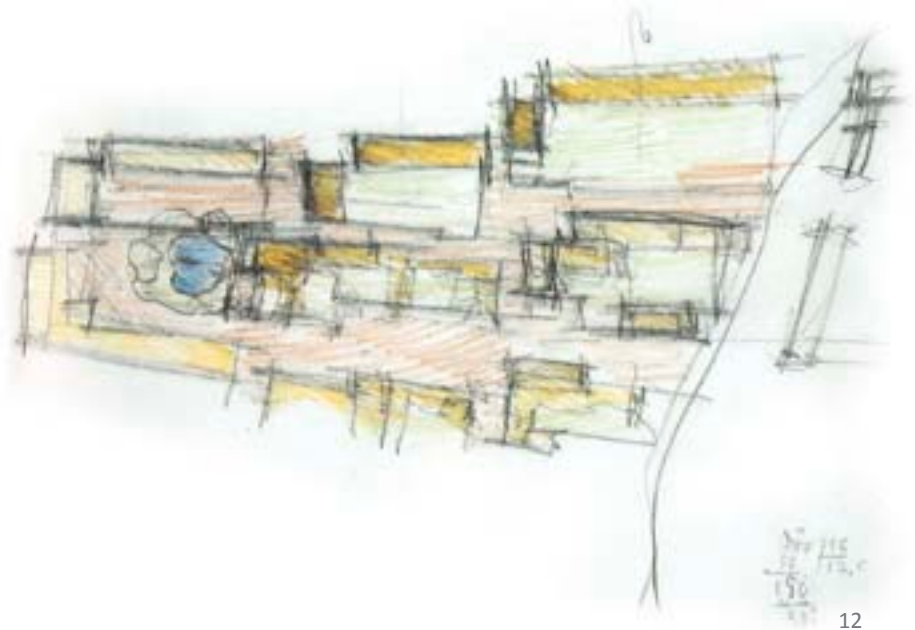
Osa palkituistakaan kilpailuehdotuksista ei tosin noudattanut annettuja määräyksiä, vaan rikkoi kilpailualueen rajoja ja sijoitti rakennuksia Menninkäisentien pohjoispuolelle. Kilpailun ja 9000 markan palkinnon voitti arkkitehti Juha Leiviskän ehdotus, jossa etelään avautuvat pohjaltaan L-kirjaimen muotoiset rakennusmassat ja rakennusryhmät muodostivat alueelle urbaanin tihentymän, jossa oli polveilevia jalankulkureittejä, sisäpihoja ja reilusti säilytettyä mäntymetsää. Keskustan ytimen muodosti kirkon ja kahden liikerakennuksen alueen länsiosaan rajaama pienoistori. Kilpailun perusteella laadittiin asemakaava, joka hyväksyttiin 1972. Oulun kaupungin rakennusviraston piirtämässä kaavassa Pohjantien ja Alakyläntien kulmasta poistettiin liike- ja huoltoasemarakennusten tontit. Mielikintiestä erkaneva Nyirikintie poistettiin kokonaan ja Menninkäisentie sai lopullisen linjauksensa. Uuden asemakaavan laati Irma Mikkola.

Asemakaavan mukaan kaikkien keskustan rakennusten julkisivu-
 materiaalina tuli käyttää poltettua savitiiltä. Alueen pohjoisosaan
 hahmotellut liikerakennukset muutettiin asuinkerrostalojen kort-
 teleiksi (nyk. korttelin 46 tontit 6-8). Aikaisemmin keskustan
 itäosaan määritellyn Tapionaukion tilalle tuli pienoistori ja sen
 ympärille tilat ravintolalle, kirjastolle ja kahdelle päivittäistavara-
 kaupalle. Kirkon paikka oli torin itäreunalla, jonne nousivat kirk-
 korakennuksen korkeimmat osat sekä kellotorni. Kirkon paikka
 oli aikaisemmin määritelty kauemmas itään lähelle Maahisenpo-
 lun kevyen liikenteen väylää. Kirkon tontista tuli varsin iso, sillä
 kirkkorakennuksen itäpuolelle jätettiin reilusti tilaa mahdolis-
 ta seurakuntakeskuksen laajennusta varten. Laajennukseen oli
 määrä tulla mm. kerhohuoneita sekä henkilökunnan toimistoti-
 loja. Kauemmas itään osoitettiin tontti lasten- ja vapaa-ajantaloa
 varten. Kyseinen talo valmistui paikalle 1979 Martti Väisäsen ja
 Eero Huotarin suunnittelemana.

KUVA 10 Asemakaavamuutos (AK597) 1972, KUVA 11 Panoraamakuva keskusta-alueesta, KUVA 12 Keskustan asemapiirrosluonnos (arkkitehti Juha Leiviskä, Arkkitehtitoimisto Helander-Leiviskä)

Mielikintien varteen kirkon huoltotien ja nuorisotalon parkkipaikan väliselle alueelle kaavoitettiin korttelialue tuhannelle neliölle yleisiä rakennuksia. Tämä asemakaavavaraus on vieläkin hyödynnettävää - ainoana alueena Puolivälinkankaan asemakaavassa.

Vuonna 2012 hyväksyttiin suunnitelmat uuden myymälän rakentamisesta ostoskeskuksen alkuperäisen 1975 valmistuneen myymälärakennuksen tilalle.

2.5 Muut kaavamuutokset

Puolivälinkankaalle on tehty yksittäisiä ja pienempiä kaavamuutoksia muun muassa Hiidentiellä, Järvitiellä ja Itikkatiellä. Näistä muutoksista kerrotaan rakennuksia esittelevissä teksteissä niiden mukaan rakennettujen rakennusten kohdalla. (4.3 s. 40)

12

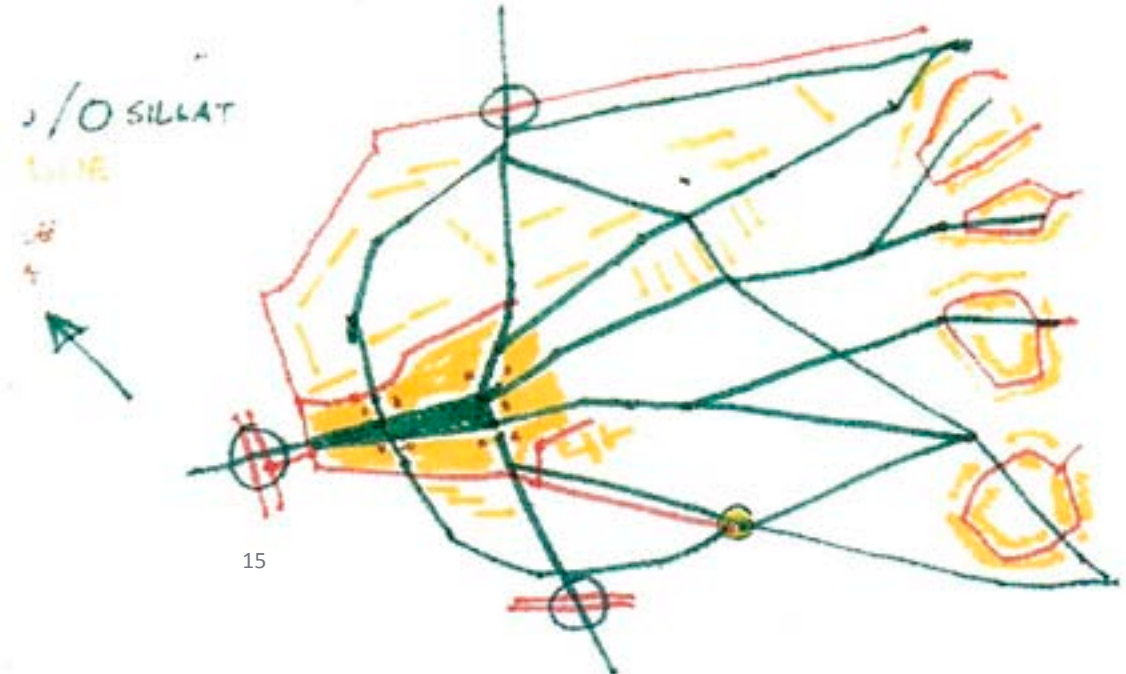

13

KUVA 13 Näkymä pientaloalueelta (Kalevan arkisto)
KUVA 14 Kuva Menninkäisentien pohjoispuolen kerrostalojen pienoismallista (Kalevan arkisto)
KUVA 15 Asemapiirrosluonnos, jossa näkyy jalankulkuväylien verkosto (arkkitehti Juha Leiviskä, Arkkitehtitoimisto Helander-Leiviskä)
KUVA 16 Lehtileike 19.7.1971 (Kalevan arkisto)
KUVA 17 Näkymä Menninkäisen puistosta

14

15

3. VIHERALUEET

3.1 Maisemarakenne

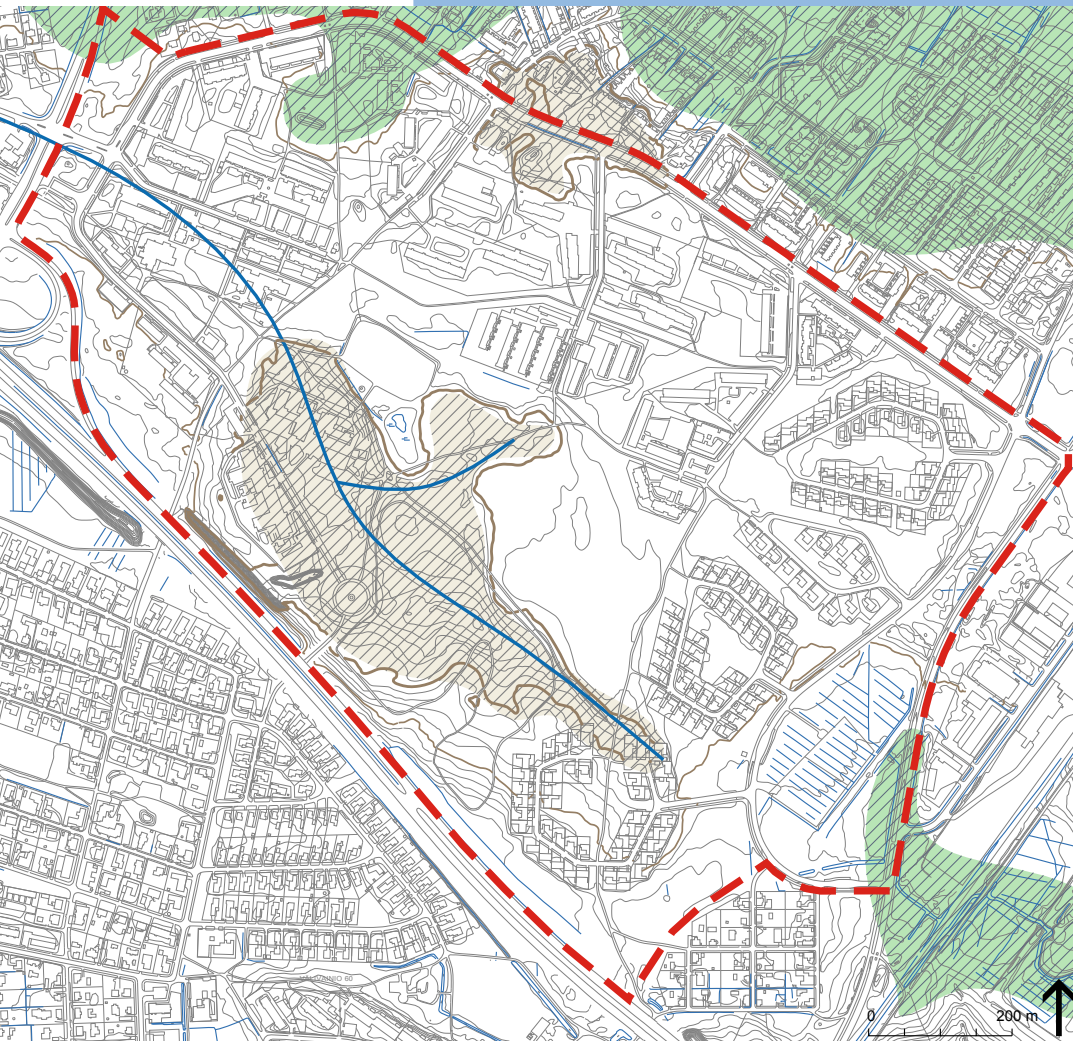
Puolivälinkankaan korkokuva on mannerjäätikön muodostama. Alueen lounaisreunassa on kaakkois-luoteissuuntainen moreeniselänne, drumliini, joka toimii alueen vedenjakajana ja jonka metsäisyys korostaa alueen maisemarakennetta. Korkeimmillaan selänne kohoaa 23,4 metriä merenpinnan yläpuolelle. Alimmillaan tarkastelualueen maasto on selänteen eteläpuolella Pohjantien varressa, + 15,3 metriä meren pinnasta. Selänne on

Oulun seudun loivapiirteiseen maisemaan suhteutettuna merkittävä. Myös alueen pohjoisosassa, Maahisenpuiston leikkipaikan kohdalla on pieni selänne, mutta muuten maasto on verrattain tasaista.

Alueen kallioperä on graniittia ja maaperä pääosin hietaa. Selännealue on moreenia. Turvetta esiintyy Puolivälinkankaan alueen pohjoisreunassa ja Säskitien eteläpuolisessa notkossa. Alueella on vain vähän pintavesiuomia. Odessanpuiston pohjoisosassa Paulaharjun pallokentän kulmassa on umpeenkasvanut lampi.

Selännealue on pääosin rakentamatonta mäntykangasta, Odessanpuistoa. Rakentaminen on sijoittunut selänteen pohjois- ja itäosiin, missä maasto on tasaisempaa.

Ennen rakentamista Puolivälinkankaan alue on ollut pohjois- ja itäosistaan viljelyskäytössä. Vielä vuoteen 1965 saakka nykyinen Menninkäisenpuisto on kuulunut Pyykösjärven eteläpuolen laajoihin peltoaukeisiin. Puistolle tunnusomaiset koivurivit ovat kasvaneet silloisten sarkojien paikalle. Muuten Puolivälinkankaan alue on ollut pienten teiden halkomaa kangasmetsää. Harvapuustoinen selännealue on ollut jatkosodan aikaan saksalaisten joukkojen koulutuskäytössä.

PUOLIVÄLINKANKAAN MAISEMARAKENNE

2012

Merkkien selite

- Selänteen lakialue
- Laakso
- 17,5 m merenpinnasta
- 20 m merenpinnasta
- Vedenjakaja
- Pintavesiuoma
- Soistuma
- Tarkastelualueen raja

3.2 Maisemakuva

Vanhat kookkaat männyt ovat alueen identiteetille tärkeitä ja maisemallisesti aluetta yhdistävä tekijä. Metsäisestä luontees-taan ja rehevästä kasvillisuudesta johtuen Puolivälinkankaan viheralueet ovat maisematilaltaan pääosin suljettuja. Avoimet alueet ovat entisille viljelysmaille rakennettuja viheralueita ja puoliavoimet harvapuustoisia puistoalueita ja kadunvarsimetsiä, joissa pensaskerroksen kasvillisuus on usein erittäin rehevää.

Puolivälinkankaan liikenteellisesti ja kaupunkirakenteellisesti merkittäviä solmukohtia ovat Järvitien ja Menninkäisentien risteysalue, keskustan alue sekä kevyen liikenteen pääväylän risteyskohta Menninkäisenpuiston eteläpäässä. Järvitien risteyksestä liikenne jakautuu alueelle joko pohjoisen, idän tai etelän kautta. Ostoskeskuksen ympäristö on sekä maisemallisesti että toiminnoiltaan yhtenäinen alue, jolle tunnusomaista ovat alkuperäinen männikkö sekä poltettu savitiili rakennusten julkisivu-materiaalina. Rakennusmassat on sijoitettu niin, että keskelle on muodostunut mittakaavaltaan miellyttävä ja inhimillinen tori-mainen tila. Aukio on ollut olennainen osa 1971 järjestetyn arki-kitehtuurikilpailun voittajan Juha Leiviskän kilpailuehdotuksen alkuperäistä ideaa. Keskusta-alueen viihtyisyyttä heikentävät yl-läpidon puute ja häiriökäyttäytyminen.

Alueen maamerkkejä ovat selänteen lakialueella sijaitseva vesitorni sekä Järvitien valkoiset kahdeksankerroksiset kerrostalot Menninkäisenpuiston itäreunassa. Alakyläntien tuntumassa sijaitseva luonnonmuistomerkki, riippamänty, voisi olla potentiaalinen maamerkki risteysalueella. Tällä hetkellä mänty ei erotu selkeästi ympäristöstään.

KUVA 18 Menninkäisenpuiston raivausta 1983 (Pohjois-Pohjanmaan museo), KUVA 19 Näkymä avoimeen Menninkäisenpuistoon kevyen liikenteen väylältä

Tärkeitä Puolivälinkankaan alueen identiteettiä luonnehtivia näkymiä avautuu Järvitien ja Menninkäisenpuiston koivukujanteille ja Mielikintien päästä kohti vesitornia. Näkymät, joissa rakennukset piha-alueineen liittyvät luontevasti ympäröiviin viheralueisiin, kuvaavat hyvin alueen alkuperäistä ideaa. Odessanpuistossa kookas pilarimainen männikkö ja tiheä pensaskerroksen kasvilisuus reunustavat kulkuväyliä, joilta avautuu pitkiä ja alueen maisemarakennetta korostavia polveilevia väylänäkymiä.

Pääasiallinen tieyhteys Puolivälinkankaalle on luoteesta Alakyläntieltä Iskon kohdalta. Toinen tulosuunta, Kemiralta päin, on alueen kaakkoispuolelta Ruskontieltä joko Muurahaistielle tai alueen pääkokoajalle Järvitielle. Kadut on rakennettu maastoa myötäillen, ja kevyenliikenteenväylät on erotettu ajoradasta nurmetetuilla viherkaistoilla, joille on istutettu katupuita. Tyypillisen katunäkymän muodostavat kadunvarren kerrostalot laajoine paikoitusalueineen, alkuperäinen kookas männikkö sekä kadunvarren rehevät metsäiset puistot. Järvitien varressa kasvaa katupuuna koivua, pienemmillä kaduilla palsamipoppelia ja pihlajaa. Pientaloalueella katutilaa rajaavat pensasaidat.

Puolivälinkankaan itäosien maisemaa häiritsevät puistoja ja avoimia risteysalueita ylittävät voimalinjat.

KUVA 20 Katunäkymä Mielikintieltä kohti vesitornia
KUVA 21 Tyypillinen katunäkymä pientaloalueella

PUOLIVÄLINKANKAAN MAISEMAKUVA

2012

Merkkien selite

- Avoin alue
- Puoliavoin
- Suljettu
- Merkittävä liikenteen tai kaupunkirakenteen solmukohta
- Maamerkki
- Alueen identiteettiä luonnehtiva tärkeä näkymä (puukujanteiden reunustamat kulkuväylät, viheralueiden ja rakennetun ympäristön liittyminen toisiinsa sekä alkuperäinen kookas männikkö)
- Koivukujanne
- Muut puukujanteet
- Merkittävä yksittäinen maisemapuu tai puuryhmä

Modernin lähiön inventointi, Puolivälinkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 29.8.2012

22

KUVA 22 Järvitien katunäkymä koivukujanteineen
KUVA 23 Itäosan avoimia puistoja ja risteysalueita ylittävät
voimalinjat häiritsevät maisemassa
KUVA 24 Laajat ja avoimet parkkipaikat hallitsevat piha-alueita

23

24

3.3 Viheralueet

Puolivälinkankaan ensimmäisen, vuoden 1963 asemakaavan perusajatuksena oli alkuperäisen luonnon säilyttäminen osana asuinalueita sekä piha-alueiden luonteva liittyminen ympäröiviin viheralueisiin. Kasvillisuuden merkitystä alueen viihtyisyystekijänä haluttiin korostaa. Kortteleiden väliin jäävät puistoalueet tarkoitettiin palvelemaan alueen sisäistä liikennettä niin, että jalankulkijan oli mahdollista saavuttaa esimerkiksi keskusta, koulu, urheilukenttä ja alueen muut julkiset palvelut mahdollisimman vähin kadunylityksin. Yksittäisten asuinkortteleiden kohdalla tavoiteltiin näkymien avaamista alueen keskuspuiston eli Odessanpuiston suuntaan.

Puolivälinkankaan alueesta yli puolet, pinta-alaltaan 58 hehtaaria (196 m² asukasta kohden), on viheralueita. Alueen ydin on sen keskuspuisto, Odessanpuisto, joka on nimetty Oulun ukrainalaisen ystävyyskaupungin mukaan vuoden 1967 asemakaavamuutokseen. Keskuspuiston lisäksi alueen viheralueiden kokonaisuuden muodostavat korttelien väliset lähi- ja suojametsät sekä rakennetut viheralueet.

Länsi- ja eteläpuolella metsäalueet ja selänne rajaavat asuinalueita Alakyläntiestä ja Pohjantiestä. Puistot toimivat peli-, leikki-, virkistys- ja ulkoilualueina, kevyenliikenteen kauttakulkureitteinä sekä lähi- ja suojametsinä.

Itäosan Muurahaispuiston koira-aitausta ja nurmikenttää lukuun ottamatta puistomaiset ja rakennetut viheralueet sijaitsevat Puolivälinkankaan pohjoisosassa. Menninkäisenpuisto on avoin niittymäinen alue ja Maahisenpuistoon on rakennettu leikkipaikka. Puolivälinkankaalle tunnusomaisen mäntykankaan lisäksi avoimemmat puistot

monipuolistavat viheralueverkostoa ja ilmentävät hyvin maisemarakennetta. Alueen lounaisreunassa Pohjantien varressa on rakennettuja ja kasvillisuuden avulla maisemoituja meluvalleja.

Viheralueet ovat pääosin mäntyvaltaista tuoretta tai kuivahkoa kangasmetsää. Odessanpuiston alkuperäisenä säilynyt puusto on 120-200 vuotta vanhaa. Metsäkasvillisuus on rehevää ja kulttuurivaikutteista, usein alkuperäinen metsänpohja on korvautunut ainakin osittain ruohovartisilla kasveilla ja heinillä. Rehevöityminen ja puutarhakasvien villiintyminen on voimakasta erityisesti alueen itäosan pientaloalueella. Esimerkiksi viitapihlaja-angervo, suomenröyhytatar ja jättipalsami ovat muodostaneet laajoja kasvustoja.

25

26

27

KUVA 25 Luonnonmuistomerkki Alakyläntien risteyksessä, KUVA 26 Maahisenpuiston leikkipaikka, KUVA 27 Kevyen liikenteen väylä Odessanpuistossa

Puisto- ja metsäalueiden rehevyyteen ja kasvilajistoon ovat aikanaan vaikuttaneet teollisuuden (Typpi Oy, nyk. Kemira) päästöt, jotka kulkeutuivat tuulen mukana kaakosta Taka-Laanelan teollisuusalueelta. Lannoitteista johtunut talvenkestävyyden heikentyminen yhdessä lannoitepölyn sekä fluoriyhdisteiden ja oksidien korkeiden lyhytaikaispitoisuuksien kanssa aiheutti puustovaurioita ja -kuolemia laajoilla alueilla. Voimakkainta puuston vaurioituminen oli 1965 - 66, 1968 - 70 ja 1984 - 85. Vauriot kohdistuivat pahiten Muurahaispuistoon, asuntosolujen ympäristöön ja Odessanpuiston itäosiin vesitornille saakka. Männyt kärsivät eniten, lehtipuista taas pihlaja kesti ravinnelisäyksen parhaiten. Kuollutta ja huonokuntoista puustoa kaadettiin 1970-luvulla ja tilalle istutettiin rauduskoivuja, pihlajia, palsamia ja ruhtinaanpoppeleita, valkokuusia ja lehtikuusia. Näiden lajien lisäksi alueella näkee paikoin edelleen yksittäisiä kuolleita ja har-suuntuneita mäntyjä. Metsien sammal- ja varpukerros on kärsinyt maaperän ravinnepitoisuuden lisääntymisestä, ja ruohovartisten sekä heinäkaskvien määrä on kasvanut.

Viheralueiden kulutuskestävyys on yleisesti kohtalainen, mutta paikoin maasto on erittäin kulunutta. Odessanpuiston taaja polkuverkosto kertoo korkeasta käyttöasteesta.

Puolivälinkankaan luoteisreunassa Alakyläntien ja Järvitien risteyksen pohjoispuolella kasvaa suojeltu luonnonmuistomerkki riippamänty.

KUVA 28 Odessanpuiston tuoretta kangasmetsää

KUVA 29 Rehevää tuoretta kangasmetsää Sinipiianpuistossa

KUVA 30 Keijunpuiston lehtomaista kangasmetsää

KUVA 31 Umpeenkasvanut lampi Paulaharjun pallokentän eteläkulmassa

KUVA 32 Erittäin kulunutta kangasmetsää selänteen lakialueella

KUVA 33 Menninkäisenpuiston puoliavointa männikköä

28

29

30

31

32

33

34

35

3.4 Pihat

Väljä rakentaminen on mahdollistanut Puolivälinkankaan kerrostaloalueilla laajat piha-alueet, joille yhteistä on alkuperäisen ja kookkaan puuston, käytännössä männyn, säilyneisyys. Tyypillisiä ovat myös rakennusten ja katualueiden välissä sijaitsevat laajat ja avoimet paikoitusalueet, jotka hallitsevat pihatiloja. Rajaamattomina ne avartavat katutilaa entisestään. Kulkuyhteydet kevyenliikenteenväylille ja Odessanpuistoon ovat yleensä ottaen hyvät.

Alkuperäiset pihasuunnitelmat ovat vaatimattomia ja niissä on esitetty lähinnä pihojen eri toimintojen jäsentely. Istutuksia ei ole eritelty. Menninkäisenpuistoa ympäröivien rakennusten ympäristö- ja pihatyöt ovat 1960 - 70-luvuilla jääneet kesken-eräisiksi ja niitä on viimeistelty 1980-luvun lopulla osana keskustan ympäristön parantamissuunnitelmaa. Suunnitelmat ovat toteutuneet joko osittain tai kokonaan. Menninkäisenpuistoa ympäröivien kiinteistöjen pihat ovat materiaaleiltaan ja detaljeiltaan yhtenäisiä. Myöhemmin rakennettujen piharakennusten myötä pihojen alkuperäinen väljyys on osittain kadotettu.

Varsinkin keskustan ympäristössä pihojen aitaaminen heikentää alkuperäistä ideaa pihojen rajaamattomasta liittymisestä ympäröiviin tontteihin ja viheralueisiin. Aitaamattomat pihat liittyvät luontevasti Menninkäisenpuistoon, ja erityisesti Maahisentien kahdeksankerroksiset talot mukautuvat hyvin ympäristöönsä. Rivitaloalueella hoidetut nurmialueet ja tiivis metsänreuna muodostavat selkeän reunan, vaikka varsinainen rajaava elementti puuttuu.

Odessanpuiston pohjoispuolen pihoille tyypillistä on alkuperäisen kaavan mukainen metsäisyys ja sulautuminen ympäröiviin puistometsiin. Useimmat pihoista on jätetty rajaamatta puiston suuntaan. Rakennukset rajaavat oleskelulle rauhoitettuja, metsäisiä sisäpihoja, joilla on leikkipaikkoja ja grillikatoksia.

KUVA 34 Kerrostalopiha Maahisentiellä vuonna 1983 (Pohjois-Pohjanmaan museo), KUVA 35 Kerrostalopiha Maahisentiellä kesällä 2012, KUVA 36 Alkuperäinen puusto on säilynyt hyvin Maahisentien sisäpihalla, KUVA 37 Männikköä Menninkäisenpuistossa (Tero Aalto)

36

Puolivälinkankaan itäosan asuntosolujen pientalotontit sijoittuvat katualueen ja puistometsien väliin, jolloin niiden takapihat rajautuvat aina metsään. Usein pihat on rajattu puiston puolelta pensasaidanteella, mutta paikoin kiinteistön ja puiston välinen raja on hämärtynyt. Alkuperäisessä vuoden 1963 asemakaavassa jokaiseen puistoon on merkitty varaus palloilu- ja leikkikentälle. Toiminnallisesti pientalojen lähipuistot ovat jääneet aktivoimatta Sääskipuistoa lukuun ottamatta. Rakennusten sijainnista riippuen oleskelupihaa on etu- tai takapihoilla. Kahdella pohjoisemmalla asuntosolulla orapihlaja-aidat rajaavat tontteja katualueesta, mutta muissa soluissa katunäkymän yhtenäisyys on menetetty aitaamattomuuden tai erilaisten aitamateriaalien vuoksi. Alkuperäistä puustoa on pientalotonteilla säilynyt melko vähän. Eri-tyisesti pientaloalueella lähimetsissä kasvaa puutarhakarkulaisia, kuten viitapihlaja-angervoa ja jättipalsamia.

3.5 Viheralueiden teemakartat

- Kasvillisuus
- Kasvillisuuden alkuperäisyys ja ihmistoiminnan vaikutus
- Viheralueiden ensisijainen toiminnallinen merkitys
- Alueen sisäinen liikenne ja yhteydet ulkopuolelle

PUOLIVÄLINKANKAAN KASVILLISUUS

2012

Merkkien selite

- Puistomainen alue, jolla avointa nurmea sekä lehti- ja havupuita
- Tuore kangasmetsä
- Pahasti rehevöitynyt tuore kangasmetsä
- Lehtomainen kangasmetsä
- Kuivahko kangasmetsä
- Soistuma
- Luonnonmuistomerkki, riippamänty

Modernin lähiön inventointi, Puolivälinkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 27.8.2012

PUOLIVÄLINKANKAAN KASVILLISUUS

Kasvillisuuden alkuperäisyys ja ihmistoiminnan vaikutus

2012

Merkkien selite

- Kasvillisuudeltaan alkuperäisen (luonnontila) luonteensa parhaiten säilyttäneet viheralueet
- Alueet, joiden alkuperäistä puustoa on korvattu 1970-luvulla osittain tai kokonaan istutuksilla saasteista aiheutuneiden puukuolemien vuoksi (istutettu poppeleita sekä valko- ja lehtikuusia)
- Rakennetut viheralueet
- Rehevöityneet alueet
- K** Kuluneet kohdat
- Villiintyneet puutarhakasvit (jättipalsami, viitapihlaja-angervo, suomenröyhätatar)

Modernin lähiön inventointi, Puolivälinkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 29.8.2012

PUOLIVÄLINKANKAAN VIHERALUEET

Viheralueiden ensisijainen toiminnallinen merkitys

2012

Merkkien selite

- Peli- tai leikkialue
- Ulkoilu- ja virkistyskäyttö
- Kevyenliikenteen kauttakulku
- Lähimetsä
- Suojametsä

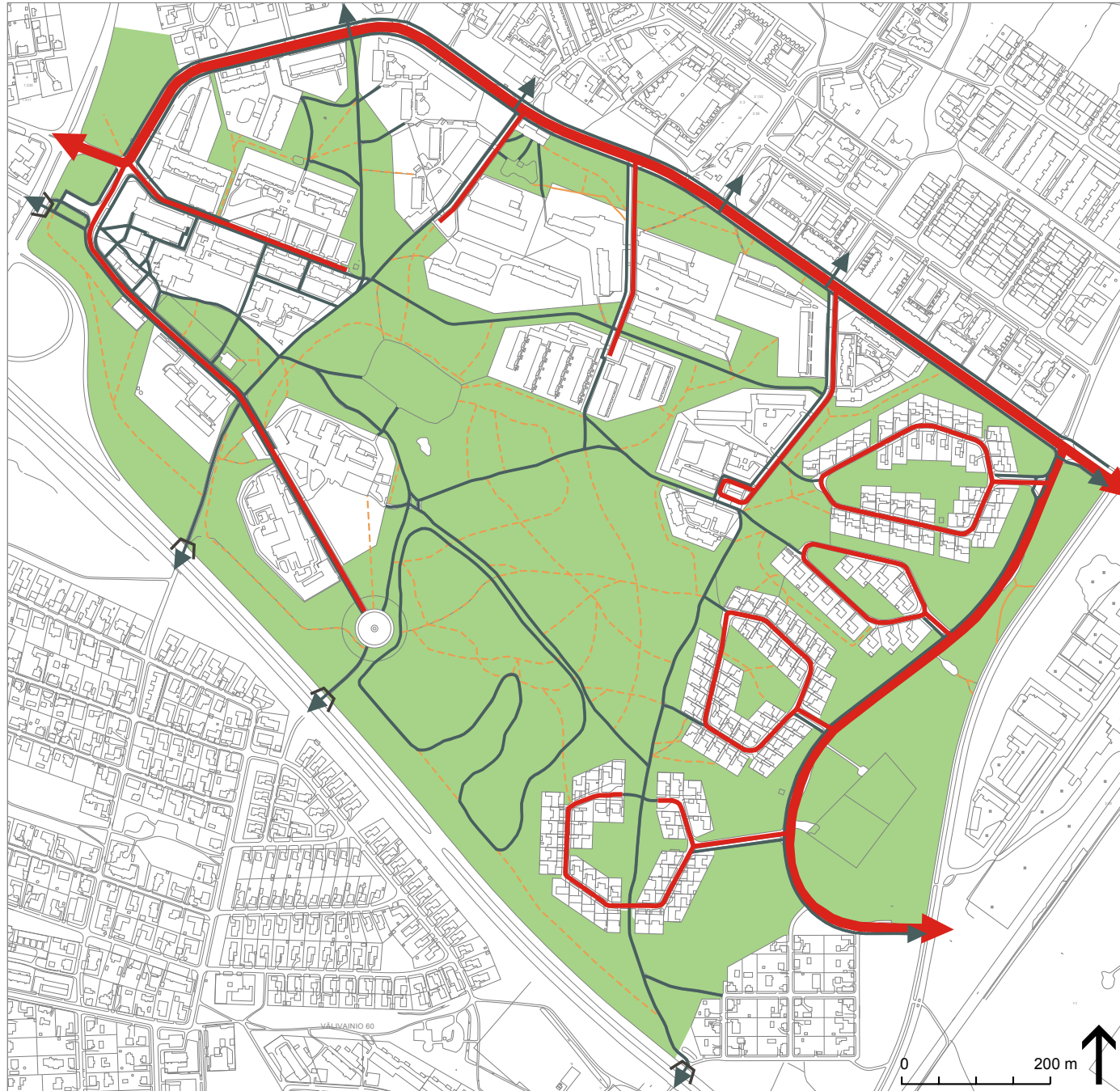
Modernin lähiön inventointi, Puolivälinkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 27.8.2012

PUOLIVÄLINKANKAAN ALUEEN SISÄINEN LIIKENNE JA YHTEYDET ULKOPUOLELLE

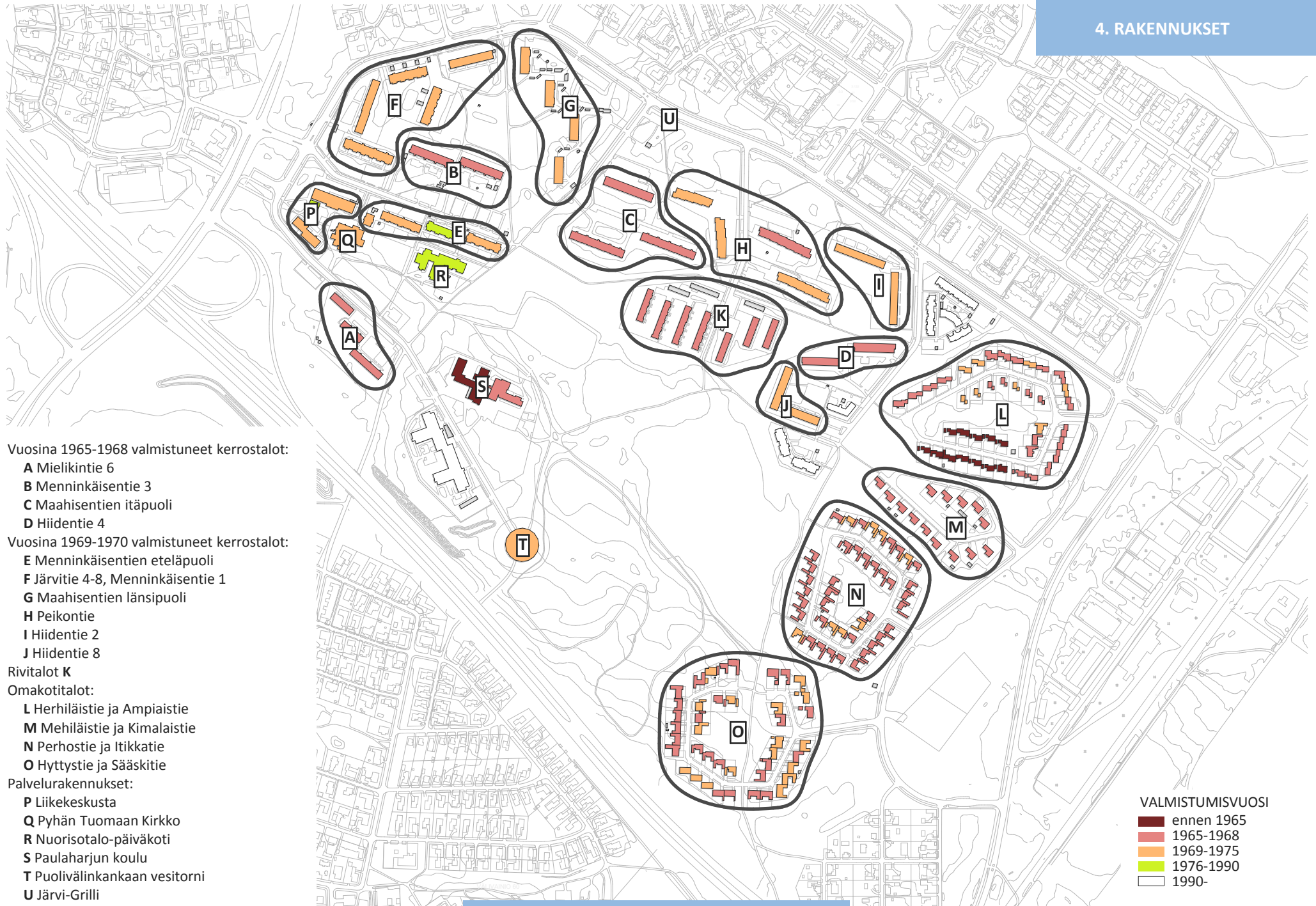
2012

Merkkien selite

- Autotie
- Kevyenliikenteenväylä
- Polku
- Kevyenliikenteen alikulku
- Kevyenliikenteen yhteys alueen ulkopuolelle
- Moottoriliikenteen yhteys alueen ulkopuolelle
- Viheralue

Modernin lähiön inventointi, Puolivälkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 29.8.2012

38

39

4.1 Vuosina 1965–1968 valmistuneet kerrostalot

A Mielikintie 6

As Oy Oulunkangas muodostuu kolmesta Arkkitehtitoimisto Eero Huotarin suunnittelemasta lamellitalosta, jotka sijoittuvat vuonna 1966 tehdyn asema-kaavamuutoksen mukaisesti Mielikintien varrelle. 3-kerroksiset rakennukset ovat valmistuneet vuonna 1968. Rakennuksista B ja C ovat samankokoisia ja niissä on kaksi lamellia. Rakennus A on noin 20 metriä pidempi ja siinä on yksi lamelli enemmän.

Betonirunkoiset talot on ulkoverhoiltu valkoisella kalkkihiekkatiilillä. Koillisen puoleiset julkisivut ovat niukasti aukotetut. Rakennusten ilmettä värittävät punaiset ovet ja punaiset ikkunoiden puitteet, karmit sekä välilaudoitus. Jokaisella talolla on oma tunnusväriinsä, jota käytetään ikkunoiden kahden ylimmäisen ruudun levytyksessä. A-talolla väri on keltainen, B-talolla sininen ja C-talolla punainen. Kerrostaloille on hyväksytty vuonna 2004 Insinööritoimisto Voho Oy:n suunnitelmat uusista sisäänkäyntikatoksista, mutta niitä ei ole vielä rakennettu.

Lounaispuolella sijaitsevat asuntojen parvekkeet. Kaikilla asunnoilla, yksiöitä lukuun ottamatta, on omat parvekkeensa, jotka ovat torneina konsolikannatteisten pieliseinien varassa. Parvekkeissa on vaakaa harvalaudoitettu kaide ja osa niistä on lasitettu. Lounaispuolen julkisivut ovat reilummin aukotetut ja talojen tunnusväri näkyy sielläkin ikkunoiden levytyksessä.

Suurin osa myöhemmistä näitä taloja koskevista rakennusluvista on myönnetty asuntokohtaisten saunojen rakentamiseen.

40

41

43

44

B Menninkäisentie 3

Menninkäisentie 3:ssa on kahden lamellikerrostalon pihapiiri, joka on rakennettu Pentti Aholan vuoden 1963 asemakaavan mukaisesti. Talot ovat Sivakka-yhtymä Oy:n omistamia vuokrataloja. Itäisempi rakennus on valmistunut 1967 ja läntisempi 1968. Nelilamellisten kerrostalojen suunnittelusta vastasi Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkinen.

Rakennusten pitkät julkisivut muodostuvat maalatuista betonielementeistä. Päätyjulkisivut on eristerapattu, eivätkä alkuperäisten kevytbetonielementtien saumat ole enää näkyvissä. Talon A maalauksessa on käytetty vaaleanruskeita värisävyjä ja talo B on yleisilmeeltään valkoinen. Pohjoispuolella on profiilipeleihin ryhmitellyt nauhaikkunat. Kaikissa asunnoissa, paitsi A-rakennuksen 45 kaksioissa on omat sisäänvedetyt parvekkeensa, jotka avautuvat rakennusten eteläpuolelle. B-talon länsipäädystä on lisäksi ulotetut parvekkeet 1. - 4. kerroksen kaksioille. Parvekkeissa on betonielementtikaiteet.

Rakennusten sisäänkäyntien yhteyteen tehtiin postmodernit tuulikaapit 1994 hyväksytyjen Uki Arkkitehdit Oy:n suunnitelmien pohjalta. Etupihalla on runsaasti myöhemmin rakennettuja pastellinvärisiä lautaverhoiltuja varastoja ja katoksia.

42

KUVAT 42 - 44 Sivakka-yhtymä Oy:n vuokratalot Ahkera-Salpa, KUVAT 45 - 46 Asunto Oy Naavaparta, KUVA 47 Asunto Oy RM-Maahisentie, KUVA 48 Asunto Oy RM-Maahisentie, ote asemapiirroksesta, KUVA 49 Asunto Oy Naavaparta, asuinkerroksen pohjapiirros

45

46

C Maahisentie itäpuoli

Lamellitalojen alueella on kolme kerrostaloa, joiden tonteille ajoyhteys on järjestetty Maahisentien kautta. Pohjoisempaan on Eero Laurin suunnittelema ja 1967 valmistunut kerrostalo **Asunto Oy RM-Maahisentie** ja etelämpänä Savolainen & Torvikosken suunnittelema kahden kerrostalon **Asunto Oy Naavaparta** vuosilta 1967–1968. Taloihin ei ole tehty merkittäviä julkisivuja koskevia korjauksia.

Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken piirtämät 4-kerroksiset ja 5-lamelliset kerrostalot ovat lähes identtisiä. Julkisivussa mielenkiintoinen yksityiskohda on porrashuoneen betonisen ulkoseinän ja rakennuksen päärungon väliin sijoittuvat kapeat korkeat ikkunat (kuva 45). Kattomuotona on Puolivälilinkankaan alueella harvinaisempi pulpettikatto.

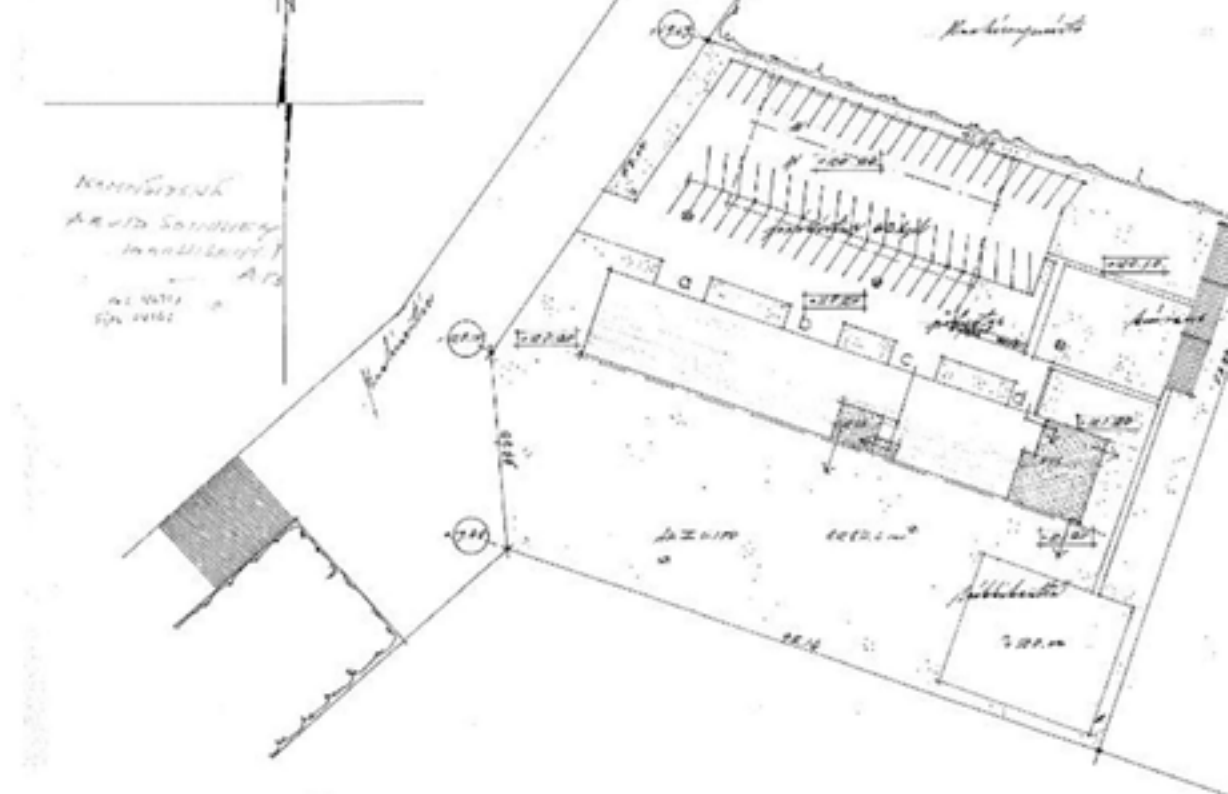
Asunto Oy Naavaparran julkisivuissa pääasiallisena ulkoverhousmateriaalina on valkoinen kalkkihiekkatili tummine saumauksineen. Maanpäälliset talouskerrokset on ulkoverhoitu tummanruskealla pystylaudoituksella ja sokkeli maalattu vaaleanharmaaksi. Ikkunat on ryhmitelty riveiksi ruskealla pystylaudoituksella. Parvekkeet ovat pääosin sisäänvedetyt, päädystä osin ulkonevat. Jokaisella asunnolla, myös keittokomerollisilla yksiöillä, on omat parvekkeensa, joita on lounaisjulkisivulla neljäkin rinnakkain. Asunto Oy Naavaparran kerrostaloista avautuvat näkymät suoraan Keijunpuistoon.

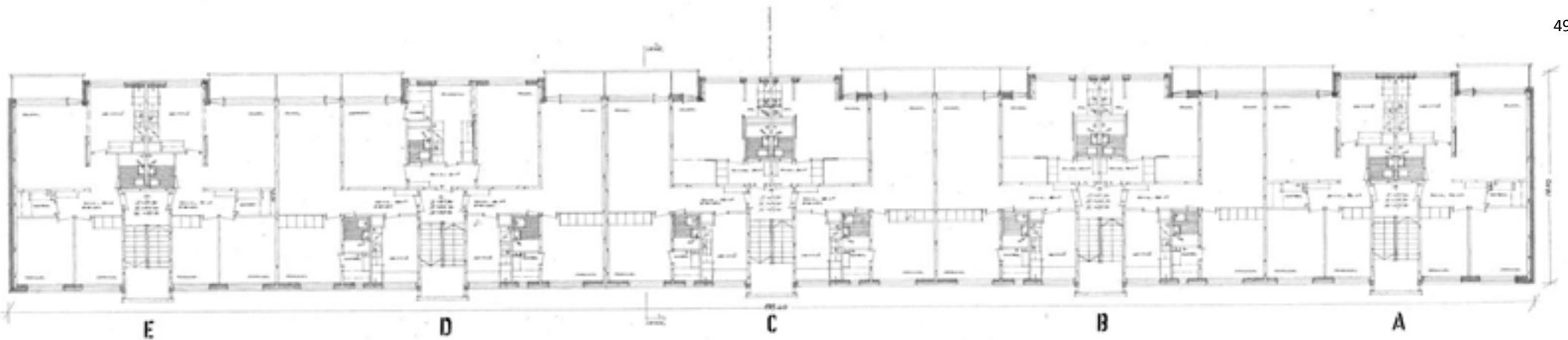
47

Eero Laurin suunnittelemassa hissillisessä 6-kerroksisessa asuinkerrostalossa on neljä lamellia, jotka muodostuvat kierreportaisten porrashuoneiden ympärille. Siniharmaaksi maalatun pohjakerroksen yläpuolisten asuinkerrosten julkisivut on rapattu valkoisiksi. Rakennusmassa on pitkänmallinen eikä polveile, mikä erottaa rakennuksen Eero Laurin Peikontielle suunnittelemissa kerrostaloista.

Asunto Oy RM-Maahisentien pohjoisjulkisivu on selkeä ja monotoninen kahden tai kolmen ikkunan ja alumiiniprofiilipeltien muodostamien ryhmien rytmittäessä asuinkerrosten muuten valkoista julkisivua. Eteläpuolella sijaitsevat sisäänvedetyt parvekkeet, jotka ovat kahden tai kolmen ryhmässä. Parvekkeiden betoniset julkisivuelementit ulottuvat parikymmentä senttiä julkisivupinnan ulkopuolelle.

48

49

35

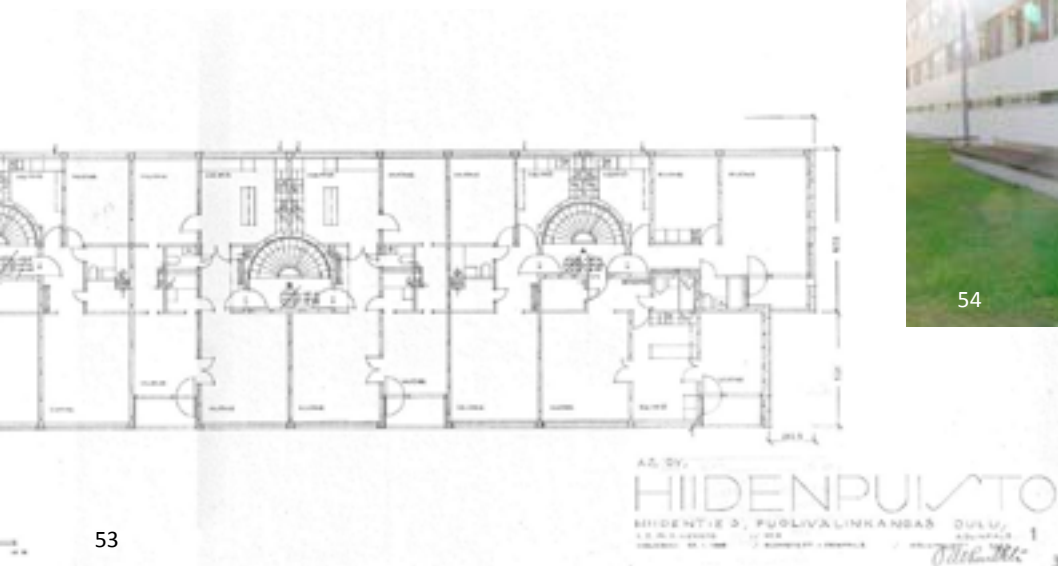
D Hiidentie 4

Hiidentie 4:ssä on kahden nelikerroksisen asuinkerrostalon muodostama **Asunto Oy Hiidentie 3**. Talot on suunnitellut arkkitehtitoimisto Blomstedt-Penttilä eli kuuluisan suomalaisen arkkitehdin Aulis Blomstedtin veljenvaimon Märta Blomstedtin ja Olli Penttilän kokoonpano. Vuonna 1965 valmistuneet rakennukset ovat Puolivälinkankaan ensimmäiset kerrostalot.

Molemmissa taloissa on kolme kierreportaista lamellia. Rakennusten julkisivut muodostuvat pääosin valkoisiksi maalatuista kevytbetonielementeistä. Pohjakerrosten eteläpuoleinen seinä on vedetty sisään asuinkerrosten julkisivupinnasta. Pohjakerros on eteläpuolelta ulkoverhoiltu pystypaneelilla ja maalattu tummanruskeaksi samalla sävyllä kuin julkisivujen nauhaikkunoita ryhmittelevät pystypaneeliosiot. Pohjoisjulkisivussa ikkunoiden välipaneloinnissa on käytetty myös valkoista maalia.

Merkittävimmät julkisivuihin vaikuttaneet korjaukset ovat sisäänvedettyjen parvekkeiden lasitus sekä 2009 aloitetun julkisivujen peruskorjauksen yhteydessä toteutettu betonisten parvekkeiteiden vaihtaminen valkoiseen rakennuslevyyn. Peruskorjauksen suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Aarno Saunaluoma. Lämpökeskuksen korkea betoninen piippu on jossain vaiheessa purettu.

KUVAT 50 - 55 Asunto Oy Hiidentie 3, KUVA 52 julkisivun detaljointia, KUVA 53 ote alkuperäisestä pohjapiirroksesta (Blomstedt-Penttilä), KUVA 54 purettu piippu

KUVA 56 Asunto Oy Hiidentie 3
KUVA 57 Asunto Oy Rajamenninkäinen
KUVAT 58 - 59 Sivakka-yhtymän vuokratilat Menninkäisentie
KUVA 60 Asunto Oy Rajamenninkäinen

4.2 Vuosina 1969–1980 valmistuneet kerrostalot

E Menninkäisentien eteläpuoli

Menninkäisentien eteläpuolen kerrostalot ovat sijoittuneet 1972 hyväksytyyn Puolivälinkankaan keskustan asemakaavamuutoksen mukaisesti. Alueella on kolme Menninkäisentietä reunustavaa lamellikerrostaloa sekä läntisimpänä yksi pistetalo. Kerrostalojen alueelle oli aikaisemmin osoitettu paikat liikerakennuksille. Asemakaavan mukaan kaikkien keskustan rakennusten julkisivuverhousmateriaalina tulee käyttää poltettua savitiiltä.

Kaksi itäisempää asuinkerrostaloa, **Asunto Oy Rajamenninkäinen** sekä **Asunto Oy Metsämenninkäinen** ovat Risto Harju Ky:n suunnittelema ja ne valmistuivat 1975 ja 1980. Niissä molemmissa on viisi kerrosta ja kolme lamellia. Näihin taloihin ei ole tehty merkittäviä ulkonäköön vaikuttavia korjauksia. Rakennuksissa on ”kirjahyllyrunko”, mutta päädyissä kantavien seinien linjat on käännetty rakennusmassan suuntaisiksi. Näin on mahdollistettu päätyjulkisivujen voimakkaampi aukottaminen itään ja länteen. Rakennuksen runkosyvyys on päädyissä noin 15 metriä ja porrashuoneiden kohdalla alle 10 metriä. Parveketornit tehostavat rakennuksen polveilevaa hahmoa.

Kerrostalojen jokaisella huoneistolla on parveke, joka sijaitsee kahden parvekkeen levyisessä parveketornissa rakennuksen itä-, etelä- tai länsipuolella. Parveketornien pieliseinät on maalattu vaaleanharmaiksi. Itäisemmän talon pohjoispuolella on lisäksi tuuletusparvekkeet neljännessä kerroksessa.

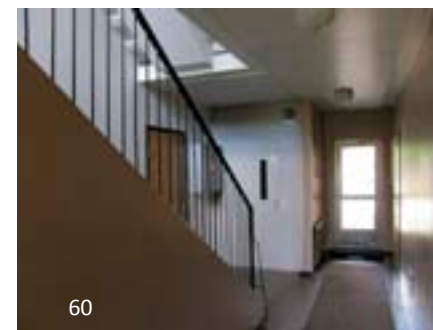
Harjun suunnitteleminen talojen länsipuolella on Sivakka-yhtymä Oy:n kaksi 1974 valmistunutta kerrostaloa. Talot on suunniteltu Oulun kaupungin rakennusvirastossa. Talo 1 on pistetalo, ja sen on suunnitellut Seppo Kanniainen. Talo 2 on lamellitalo, ja sen piirustukset on allekirjoittanut silloinen kaupunginarkkitehti Esko Tuulos. Molemmissa taloissa on kellarikerros, maanpäällinen talouskerros ja neljä asuinkerrosta.

Aikoinaan pistetalo toimi kaupungin vuokratalona vanhuksille. Pistetalon pohjakerroksessa on Puolivälinkankaan päiväkodin tiloja. Hissillisestä porrashuoneesta pääsee asuinkerroksessa aina viiteen alkovilliseen yksioon. Asunnoissa ei ole omia parvekkeita, mutta sisäänkäynnin yläpuolella on oleskeluparveke jokaisessa kerroksessa.

Myös lamellitalon pohjakerroksessa on pääosin Puolivälinkankaan päiväkodin tiloja. Niissä toimii kaksi lapsiryhmää. Hissillinen porrashuone johtaa jokaisessa asuinkerroksessa kahteen alkovilliseen yksioon ja kahteen kaksioon. Porrashuoneiden yhteydessä on itään ja länteen avautuvat tomutusparvekkeet, jotka tulevat puoleksi rakennusmassan ulkopuolelle muodostaen parveketornit rakennuksen itä- ja länsisivuille.

Talon 2 jokaisella asunnolla on oma etelään avautuva parveke. Kaksiodien parvekkeet ovat pääosin sisäänvedetyt, yksiöiden parvekkeet muodostavat parveketornit. Parvekelaatat katkaisevat parvekkeiden punatiiliseinät ja -kaiteet. Luonnonharmaiden betonilaattojen reunat on tuotu näkyviin samalle tasolle tiilipinnan kanssa. Ikkunoissa ja ulko-ovissa on tehostevärinä vaalea beige.

Vuonna 1997 taloihin tehtiin mittava perusparannus, jossa saneerattiin julkisivuja ja piha-alueita. Julkisivuihin tuotiin puisia säleikköjä ja julkisivulevytyksiä vaihdettiin. Pihalle rakennettiin pulpettikattoiset jäte- ja grillikatokset, joista jätetokoksessa on käytetty alueelle tunnusomaista punatiiltä.

61

62

F Järvitie 4-8 Menninkäisentie 1

Vuosina 1967–1974 valmistunutta kerrostaloaluetta rajaavat lännessä ja pohjoisessa Järvitie, etelässä Menninkäisentie ja idässä Menninkäisenpuisto. Alueen talot ovat Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkisen suunnitteleimia. Julkisivut ovat betoniset, ja niitä on eristerapattu osassa rakennuksia. Taloissa on loiva harja- tai aumakatto.

Alueella on tehty asemakaavamuutoksia. Pentti Ahola osoitti kortteliin 43 alun perin rakennettavaksi lähes 120 metriä pitkän kolmikerroksisen kerrostalon, johon tulisi pieniä asuntoja. Kaavaa muutettiin, sillä osa asunnoista olisi suuntautunut vain pohjoiseen. Kerrostalo jaettiin kahdeksi lyhyemmäksi viuhkamaisesti sijoittuvaksi lamellitaloksi (**Asunto Oy Oulun Utelias-Salpa**), ja nykyisen **Asunto Oy Ujo-Salvan** rakennusalueen rajoja siirrettiin pohjoisemmaksi.

Vuonna 1973 rakennettu Asunto Oy Oulun Utelias-Salpa muodostuu kahdesta SATO-konsernin kolmikerroksisesta vuokra-asuintalosta. Julkisivut muodostuvat valkoisiksi maalatuista betonielementeistä. Jokaisella huoneistolla on parveke. Vuosituhannen alussa tehdyn Arkkitehtuuritoimisto Pekka Lukkaroinen Ky:n suunnitteleman peruskorjauksen yhteydessä julkisivuihin ilmaantui vaaleansininen tehosteväri. Sitä on käytetty luoteispuolen parveketornien pieliseinissä, sisäänkäyntipuolien ikkunoiden ryhmittelyssä sekä sisäänkäyntien ja porrashuoneiden väriyksessä. Sisäänkäyntien yhteyteen rakennettiin pyörätuoliluiskat sekä B-talossa myös katokset. Perusparannuksen yhteydessä pihalle rakennettiin lisäksi kuusi keltaista paneloitua ulkoiluvälinevarastoa sekä grilli- ja jätekatokset.

63

Järvitien ja Menninkäisentie kulmauksessa on uusiin Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkisen suunnittelemissa Puolivälinkankaan asuinkerrostaloista, Asunto Oy Ujo-Salpa. Nelilamellinen kerrostalo on valmistunut 1974. Siinä on viisi asuinkerrosta ja pääosin maanalainen kellarikerros. Porrashuoneet johtavat joka kerroksessa kolmeen asuntoon. Jokaisella asunnolla on oma parveke, joka sijaitsee parveketornissa rakennuksen etelä- tai pohjoissivulla. Parvekkeiden betonielementtikaiteiden tehosteväri on vaaleankeltainen. Julkisivujen betoniset sandwich-elementit on maalattu valkoisiksi, sokkeli vaaleanharmaaksi ja ikkunoiden karmit, puitteet ja tuuletusluukkujen säleiköt tummanruskeiksi. Taloon rakennettiin sisäänkäyntikatokset ja pyörätuoliluiskat 2000-luvun vaihteessa. Huomionarvoista on julkisivujen ikkunatyypin vähäisyys: silmämääräisesti voisi arvioida, että talossa on käytetty vain kahta erikokoista tuuletusluukullista ikkunaa.

Asunto Oy Viisas-Salpa on 1969 valmistunut viisilamellinen asuinkerrostalo. Siinä on kolme asuinkerrosta ja pääosin maanpinnan alapuolinen kellarikerros. Noin 76-metrinen rakennusmassa polveilee kerran kattilahuoneen piipun kohdalta. Pitkät julkisivut ja parvekkeiden kaiteet muodostuvat valkoisiksi maalatuista betonielementeistä. Rakennuksen päätyjen Siporex-elementtien päälle on myöhemmin tehty eristerappaus. Sisäänvedetyt suurimmaksi osaksi lasitetut parvekkeet avautuvat länteen. Parveke- ja sisäänkäyntisyvennykset on ulko-verhoiltu tummanruskealla pystylaudalla. Itäpuolella ikkunat, tuuletusluukut ja pystylaudointi muodostavat nauhamaisia rivejä. Tummanruskean pystylaudointuksen maali on paikoin pahasti hilseillyt.

Tontilla 43:5 on nelilamellinen ja kolmikerroksinen asuinkerrostalo, **Asunto Oy Vilkas-Salpa**, joka on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä erinomaisen hyvin. Itä-länsi-suuntainen talo on valmistunut 1969 vuoden 1963 asemakaavan mukaisesti. Pitkät julkisivut muodostuvat betonielementeistä. Lyhyillä julkisivuilla on käytetty kevytbetonilankuelementtejä. Julkisivut on maalattu valkoisiksi. Räystäskourut, ikkunoiden puitteet ja karmit, tuuletusluukkujen säleiköt, parvekkeiden ja sisäänkäyntien taustapanelointi sekä parvekkeiden reunakaiteet ovat tummanruskeat.

Pohjoissivulla ikkunat muodostavat nauhaikkunarivejä. Eteläpuolelle sijoittuvat asuinhuoneistojen parvekkeet ja porraskäytävien tomutusparvekkeet. Pohjoispuolen keittokomerollisilla huoneistoilla ei ole omia parvekkeita. Tomutusparvekkeet ovat sisäänvedetyt, mutta asuntojen parvekkeet ja niiden betonielementtikaide ulkonevat rakennusmassasta puolisen metriä.

Oulun kaupungin yleiskaavoituksen 1983 laatimassa Puolivälinkankaan ympäristön parantamissuunnitelmassa esitettiin tavoite Järvitien reunavyöhykkeiden korostamisesta kasvillisuudella tai rakenteilla. Kerrostalojen pihat onkin nyt rajattu Järvitien puolelta lauta- ja pensasaidoin.

KUVAT 61 - 62 Asunto Oy Oulun Utelias-Salpa, KUVA 63 Asunto Oy Ujo-Salpa

64

65

KUVA 64 As Oy Utelias-Salpa
KUVAT 65 - 66 As Oy Viisas-Salpa

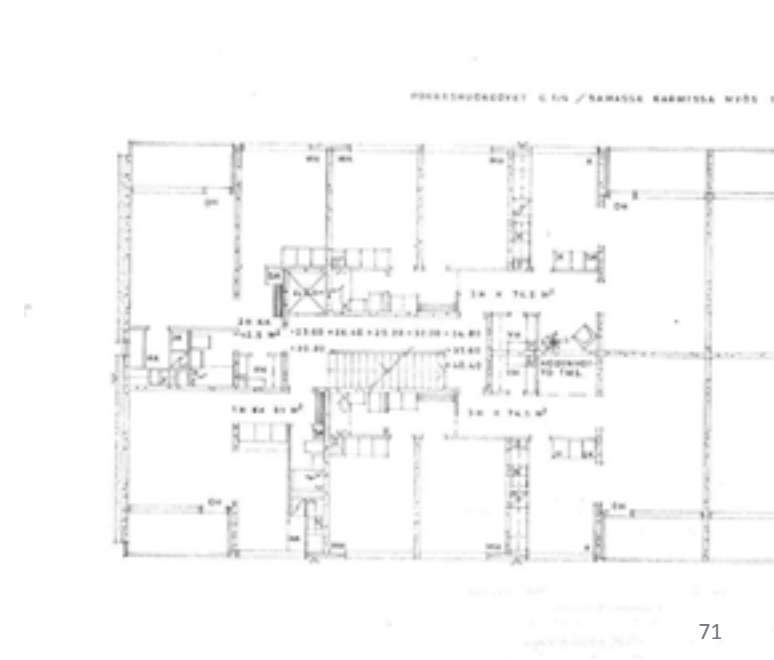
66

69

70

71

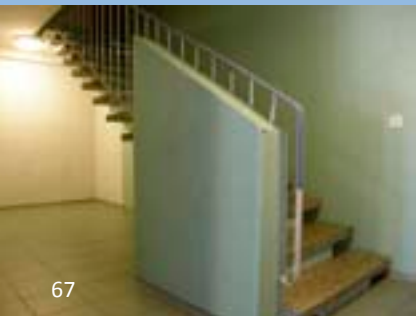
68

G Maahisentien länsipuoli

Maahisentien länsipuolelle sijoittuvat neljä Uki Heikkisen suunnittelemaa 9-kerroksista pohjois-eteläsuuntaista kerrostaloa. Talot ovat valmistuneet vuoden välein alkaen eteläisimmistä ja vuodesta 1969. Rakennukset noudattavat alkuperäistä vuoden 1963 asemakaavaa. Tontit rajautuvat lännessä suoraan Maahisenpuistoon, ja paikoitusalueet sijoittuvat talojen itäpuolelle. Taloissa on maanpäällinen talouskerros ja kahdeksan asuinkerrosta, minkä ansiosta niitä nimitetään ”kasikoiksi”. Talot muodostavat alueelle maamerkkimäisen rakennuskokonaisuuden.

Kaikki neljä kerrostaloa ovat Sivakka-yhtymä Oy:n vuokrataloja ja ne jakautuvat kahden talon pihapiireiksi; eteläisempien nimi on Unelias-Salpa ja pohjoisempien Jörö-Salpa. Rakennusparien ulko- ja sisätiloissa on pieniä eroja ja niitä on perusparannettu hieman eri aikoihin. Peruskorjaukset on tehty 1994 ja 1996. Alun perin valkoisiin julkisivuihin on tuotu vaaleita pastellivärejä. Kerrostalojen itä- ja pohjoispuolelle sijoittuu huomattava määrä myöhemmässä vaiheessa rakennettuja pyörä-, jäte- ja grillikatoksia.

Asuinrakennuksissa on kaksi lamellia. Eteläiset lamellit ovat nelijakoisia, ja pohjoinen porrashuone johtaa asuinkerroksessa aina kolmeen asuntoon. Rakennusten itään ja länteen avautuvat parvekkeet ovat sisäänvedetyt ja niissä on betoniset kaide-elementit.

67

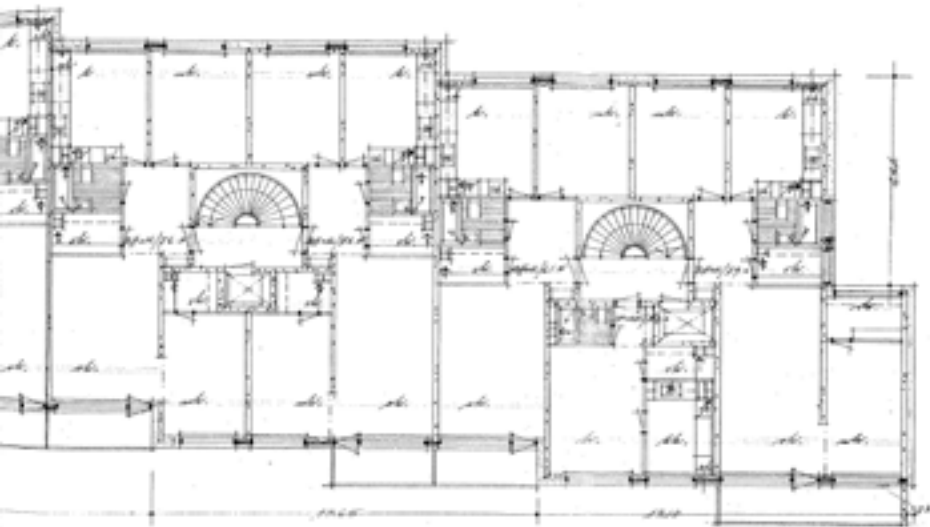
Erona kahteen eteläisempään ”kasikkoon” on, että pohjoisten kerrostalojen koillisnurkassa ei ole parveketta, vaan läpitalon neliöiden parvekkeet sijoittuvat talojen luoteiskulmaan. Pihapiirien rakennukset poikkeavat toisistaan myös siinä, että eteläisten talojen pohjoispäädyissä on kapeat ikkunat ja taloissa on erinäköiset sisäänkäyntikerrokset.

Talojen päädyt ovat alkujaan muodostuneet kevytbetonilankuista. 2000-luvun alussa taloihin tehtiin eristerappaus, jonka jäljiltä kevytbetonilankujen saumat ovat näkyvissä enää vain pohjakerroksessa. Lämpörappaus tehtiin valkoisena ja 70 mm paksuisena sekä päädyissä osin ohuempana vaaleansinisenä 50 mm rappauksena.

72

KUVAT 67-72 Sivakka-yhtymän vuokratolat Jörö-Salpa ja Unelias-Salpa, KUVA 69 Alkuperäinen havainnekuva (Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkinen), KUVA 71 Ote alkuperäisestä pohjapiirroksesta (Arkkitehtuuritoimisto Uki Heikkinen), KUVA 72 Detaljointia eristerappauskerroksilla

H Peikontie

Alueella on neljä Eero Laurin suunnittelemaa kerrostaloa, jotka jakautuvat kolmeen asunto-osaakeyhtiöön. Talot ovat sijoittuneet alkuperäisen Pentti Aholan asemakaavan mukaisesti valmistuen 1968–1970. Rakennukset ovat tonteilla luode-kaakkosuuntaisesti lukuun ottamatta **Asunto Oy Peikonpolun** toista pohjois-eteläsuuntaista taloa. Taloihin ei ole tehty ulkoasua merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.

Huomio kiinnittyy erityisesti rakennusten eloisasti polveileviin julkisivuihin. Varsinkin pihanpuoleisissa pitkissä sivuissa polveilu on silmännähden tasaisen rytmikästä. Siirtymät ovat syvyysuunnassa 110–120 cm, ja muodostuneisiin kulmauksiin sijoittuvat asuntokohtaiset parvekkeet. Isoimpien huoneistojen parvekkeet asettuvat ulkonemina rakennusten päätyihin, joissa porrastuksen syvyys on 150–180 cm.

Sisätilojen erikoisuutena Peikontien kerrostaloissa on pohjakerroksen pitkäkkö, kahteen kierreporrashuoneeseen johtava ala-aula.

Rakennuksissa on tasakatot, ja niiden julkisivut ovat rapatut. Poikkeuksen tekee **Asunto Oy Peikontie 3**, jossa ulkoverhouksena on valkoinen puhtaaksi muurattu kahi-tiili. Kyseinen rakennus on nelikerroksisena Peikontien kerrostaloista myös matalin muiden ollessa kuusikerroksisia.

KUVA 73 Asunto Oy Pyykösjärvi, ote pohjapiirroksesta (Eero Lauri), KUVA 74 Asunto Oy Peikontie 3, KUVAT 75 - 76 Asunto Oy Pyykösjärvi, KUVA 77 Asunto Oy Peikonpolku

79

80

81

78

I Hiidentie 2

Asunto Oy Järvihiisi koostuu kahdesta hyvin samanlaisesta 1969 ja 1970 valmistuneesta lamellikerrostalosta, jotka sijoittuvat Pentti Aholan asemakaavan mukaisesti Järvitien ja Hiidentien varteen. Talojen suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Eero Huotari. Viisikerroksisissa taloissa on neljä hissillistä porrashuonetta, joita yhdistää kellarissa kulkeva keskikäytävä. Molemmissa taloissa on 60 asuntoa. Rakennuksen julkisivut ovat polveilemattomat, ja ne ovat hyvin säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä.

Kuten Eero Huotarin Mielikintielle suunnittelemissa rakennuksissa, on taloilla omat tehostevärinsä, joita käytetään sokkelissa, parvekeconsoleissa, tuuletusparvekkeiden kaiteissa, ulko-ovissa, ikkunankarmeissa, vesipelleissä, sadevesijärjestelmässä ja vesikaton päädyissä. Asuintalo II:n tunnusväri on keltainen ja talo I:n ruskea, mutta sen vaikutus on vaatimattomampi ruskean sävyjen selvästi vaihdellussa kohteesta riippuen. Esimerkiksi ikkunankarmit ja vesipellit ovat tummanruskeat, mutta sokkelin sävy lähenee jo vaalean harmaata. Lisäksi sadevesijärjestelmän maali hilseilee pahasti.

J Hiidentie 8

Asunto Oy Mänty-Salpa on alkuperäisen ilmeensä hyvin säilyttänyt kahden lamellitalon pihapiiri. Pentti Aholan alun perin vain yhdelle kerrostalolle kaavoittamalle tontille tehtiin asemakaavamuutos 1969. Tontilla on Uki Heikkisen toimiston suunnittelemat kolmi- ja nelilamelliset asuinkerrostalot, joissa on kolme asuinkerrosta ja puoleksi maanalainen kellarikerros. Talot ovat valmistuneet 1970. Niissä on yhteensä 57 asuntoa. Suorakulmaisesti toisiinsa nähden sijoittuvista rakennuksista toinen rajautuu Sinipiianpuistoon ja toinen kevyen liikenteen väylään.

Talojen julkisivut ovat polveilemattomat. Ne ovat erittäin hyvässä kunnossa 2012 tehdyn julkisivuhuollon jälkeen. Päädyissä kevytbetonilankujen päälle on tehty eristerappaus. Asuinkerrosten ikkunat muodostavat parvekejulkisivuilla kolmen ikkunan ja sisäpihan puolella kahden ikkunan ryhmiä. Tuuletusluukut on maalattu jossain vaiheessa tumman harmaiksi, mikä elävöittää asuinkerrosten valkoista ulkoasua.

KUVAT 78 - 80 Asunto Oy Järvihiisi, KUVAT 81 - 82 Asunto Oy Mänty-Salpa

4.3 Vuosina 1993–2010 valmistuneet kerrostalot

Vuosien 1993 ja 2010 välillä Puolivälinkankaalle on valmistunut neljä asuinkerrostalokokonaisuutta.

Vanhin niistä on Hiidentien ja Järvitien kulmaukseen alun perin sosiaalista toimintaa palvelevien rakennusten tontille valmistunut postmoderni kolmen asuinrakennuksen ja päivisin päiväkotikäytössä toimivan yhteisörakennuksen kokonaisuus. Rakennukset on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Martti Väisänen Ky. Järvitien puoleisessa kolmikerroksisessa lamellitalossa on VVO:n vuokra-asuntoja. Yhteisörakennus, kolmikerroksinen luhtitalo sekä kaksikerroksiset rivitalot muodostavat Suomen ensimmäisen ekologista ja yhteisöllistä asumista korostavan asuinyhteisön, **asunto-osuuskunta Hiidenkiukaan**.

Hiidentien päähän valmistui 1995 Arkkitehtitoimisto Matti Leiber Oy:n kaksi postmodernia kolmikerroksista lamellikerrostaloa, joissa on VVO:n vuokra-asuntoja. Alun perin Pentti Ahola osoitti asemakaavassa kyseisen tontin yksikerroksisille yhteisörakennuksille.

83

Hiidentien päässä on lisäksi 2003 valmistunut kolmikerroksinen luhtikerrostalo **Asunto Oy Hiidenkivi**. Rakennuksen on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Martti Väisänen Ky. Aikaisemmin kerrostalon paikalla sijaitsi 1965 valmistunut Kesko Oy:n rakennuttama ja Viljo Turusen suunnittelema pieni tiiliverhoiltu ostoskeskus, jossa toimi vuosikymmenten aikana kauppoja (mm. Reila-Market) sekä baari.

Uusin Puolivälinkankaan rakennuksista on Mielikintien varteen 2010 valmistunut senioriasumiseen erikoistunut **Metsolan kartano**, jonka suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky. Rakennus edustaa 2000-luvun arkkitehtuuria. Kahden hoivakodin lisäksi rakennuksessa toimii palveluyrityksiä, kuten parturikampaamo, kauneushoitola, suuhygieniä- ja toimintaterapiapalvelut.

KUVA 83 Asunto-osuuskunta Hiidenkiukaan yhteisörakennus,
KUVA 84 VVO:n vuokratalo, Hiidentie 5

4.4 Rivitalot (K)

Peikontien päässä on Puolivälinkankaan ainoa useammasta rivitalosta koostuva alue. Pohjois-eteläsuuntaiset rivitalot sijaitsevat Odessanpuiston pohjoisosassa, jossa puistovyöhyke ympäröi niitä joka puolelta. Talot ovat rakentuneet Pentti Aholan vuoden 1963 asemakaavan mukaisesti.

Rivitaloalueen läpi kulkeva kevyen liikenteen väylä jakaa alueen kahteen osaan. Väylän länsipuolella olevat Myyntiyhdistys Puutalon suunnittelemat, materiaaleiltaan ja ilmeeltään yhtenäiset neljä rivitaloa ovat valmistuneet 1966. Itäiset myös keskenään yhtenäiset kolme rivitaloa ovat Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken käsialaa vuodelta 1967. Rivitalot ovat siis vanhempia kuin suurin osa Puolivälinkankaan kerrostaloista.

Rakennusten ulkoverhousmateriaalina on käytetty puuta ja tiiltä. Itäpuolen rivitaloissa päätyjulkisivujen lisäksi myös pitkät sivut ovat tiiliset. Sekä rivitaloissa että pitkissä autotallirakennuksissa on loiva harjakatto. Asuntojen pihat aukeavat länteen.

Asunto Oy Peikontie 4

Läntisten rivitalojen pitkät julkisivut on ikkunoiden ala- ja yläpuolisilta osin verhoiltu vaalean keltaisella vaakalaudoituksella. Ikkunoiden välit ovat tummanruskeaa pystypaneelia. Asuinhuoneistoja erottavat tiiliseinät ovat ulospäin näkyviltä osiltaan valkoiset.

Asuntojen edessä pihakadun toisella puolella on ulko-ovia vastapäätä asuntokohtaiset ulkoiluvälinekopit, jotka on yhdistetty asuinrakennukseen vaaleankeltaisilla pergoloilla. Kopit on verhoiltu tummanruskealla pystypaneelilla ja niiden kyljessä on erilaisia asukkaiden itse tekemiä katoksia esimerkiksi polkupyöriä varten. Sisäänkäyntien yhteydessä on paikoin käytetty laatoitusta, kaiteita ja joidenkin asuntojen sisäänkäynneille on rakennettu pyörätuoliluiska.

Huoneistotyyppinä rivitaloissa on 3H+K ja 5H+K. Kolme huonetta käsittävässä asunnoissa olohuone ja yksi makuuhuoneista avautuvat sisäpihalle, keittiö ja toinen makuuhuone pihatien puolelle. Viiden huoneen asunnoissa tilajärjestely on hyvin samankaltainen ja lisämakuuhuoneet on sijoitettu keittiön ja olohuoneen viereen. Talojen sisätiloihin on rakennettu paljon asuntokohtaisia saunoja, ja joissain taloissa on jopa lasitetut terassit.

Tontin pohjoisosaan sijoittuu kaksi autotallirakennusta, joissa on jäädytetty talouskellariosasto ja toisessa lisäksi kaksi saunaosastoa sekä kattihuone.

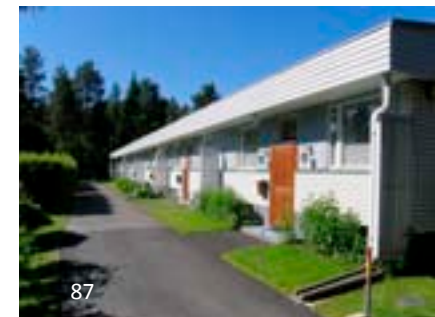
Asunto Oy Peikontie 5

Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken suunnittelemat rivitalot ovat periaatteessa kaksikerroksisia ja niissä on 18 kappaletta 72-neliöisiä kolmiota.

Maantasolla rivitaloissa on vain porrastasanne. Siitä johtaa neljän nouseman porraskäytävä ja asuintiloihin sekä yhdeksän portaan lasku alempaan kerrokseen, joka on pääosin maanpinnan alapuolella. Matalaa kellaritilaa (alle 2200 mm) ei laskettu huoneistoalaan, ja suunnittelijat hyödynsivät sen sijoittamalla alempaan kerrokseen aulan ympärille kaksi varastoa, askarteluhuoneen sekä saunaosaston.

Ylemmässä kerroksessa sijaitsee aulan ympärillä kaksi makuuhuonetta, olohuone, keittiö ruokailutiloineen sekä wc. Olohuone ja toinen makuuhuoneista avautuvat länteen asuntojen sisäpihoille.

Korkeat valkoiset räystäät kiertävät rakennukset yhtenäisenä. Pitkien julkisivujen isoja ikkunoita yhdistää välilaudoitus. Laudoituksen alapuolella betonisen sokkelin yläpuolella on tiiliosio. Näitä horisontaaleja linjoja pilkkovat ulko-ovien lisäksi sadevesien syöksytortvet ja 2000-luvulla etupihalle rakennetut pihojen väliset pystylauta-aidat.

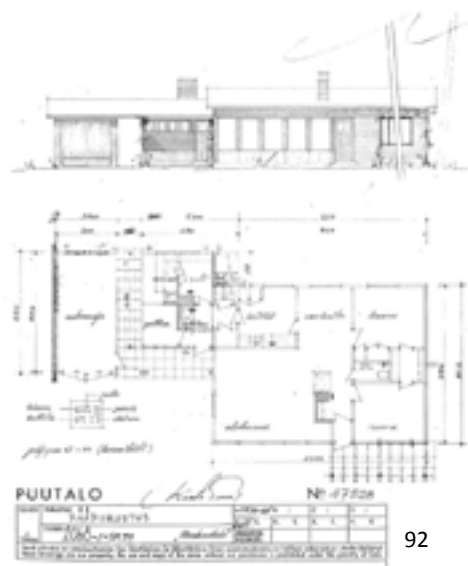

KUVAT 85 - 86 Asunto Oy Peikontie 4

KUVAT 87 - 88 Asunto Oy Peikontie 5

91

92

93

90

89

4.5 Omakotitalot

L Herhiläistie ja Ampiaistie

Puolivälinkankaan pohjoisin asuinsolu on rakentunut Pentti Aholan 1963 piirtämän asemakaavan mukaisesti. Ampiaistie ja Herhiläistie muodostavat silmukan, jonka Herhiläistien jatke yhdistää idässä kulkevaan Muurahaistiehen. Vuonna 1964 asemakaavan muutoksessa siirrettiin Muurahaistietä idemmäksi ja sen liittyminen Ruskontiehen pohjoisemmaksi. Korttelin 32 talot saivat siten lisää metsää takapihansa taakse.

Neljäkymmentäkaksi Myyntiyhdistys Puutalon suunnittelemaa pientaloa jakautuu teitä myötäillen silmukan varrelle. Osa taloista on toisiinsa kytkettyjä, ja ne muodostavat yhdessä polveilevia katujulkisivuja. Taloja on viittä eri mallia: Maijantalo, Markuntalo, Matintalo, Pähkinä ja Tarvas. Markuntaloja on eniten, 24 kappaletta.

Maijan-, Markun- ja Matintalot koostuvat kahdesta pohjaltaan suorakulmaisesta osasta, jotka nurkistaan leikkaavat toisiaan. Toiseen osaan sijoittuu asuin- ja keittiötilat. Toisessa osassa on sauna pesu- ja pukuhuoneineen, tekniset tilat ja autotalli. Alun perin kaikissa taloissa autotallin ja saunaosaston välistä kulki ulkokäytävä talon läpi. Osassa taloja tämä tila on muutettu sisätaloksi. Sisäänkäynnit ovat asuinosaan olohuoneen vierestä ja talousosassa alkuperäisen kattilahuoneen kohdalta. Talot on sijoitettu niin, että olohuoneet avautuvat etelään tai länteen. Autotallinovie puoli vaihtelee sen mukaan, millä puolella taloa tie on. Korttelin 32 kolme Markuntaloa ovat peilikuvia toisiin Markuntaloihin nähden.

KUVA 89 Tyyppitalo Pähkinä, KUVA 90 Tyyppitalo Maijantalo, KUVA 91 Katunäkymä Ampiaistiellä, KUVA 92 Tyyppitalo Markuntalon piirustukset (Myyntiyhdistys Puutalo), KUVA 93 Tyyppitalo Markuntalo

Korttelissa 29 on kolme Puutalon tyyppitalo Tarvasta. Talo on pohjaltaan L-kirjaimen muotoinen. Lyhyempään ja kapeampaan sakaraan sijoittuu autotallin lisäksi varastoja, toiseen suurempaan osaan asuin- ja keittiötilat. Sisäänkäynnit ovat L-muotoisen massan nivelkohdasta, sen takaa ja asuinosa keskeltä. Autotallisiivessä oli alun perin tasakatto, mutta nykyisin pihalle päin kallellaan oleva pulpetti- tai harjakatto. Asuinosa on harjakattoinen. Olohuoneet aukeavat länteen.

Korttelissa 31 on seitsemän Puutalon tyyppitalo Pähkinää. Talot ovat kaksi-kerroksisia. Puoli kerrosta maanpinnan alapuolella sijaitsevat askartelu- sekä pesu-, sauna- ja taloustilat. Asuin- ja keittiötilat ovat puolestaan puoli kerrosta maanpinnan yläpuolella. Harjakattoisen, pohjaltaan suorakulmiomaisen päärakennuksen kyljessä on harjakattoinen autotalli, joka on yhdessä taloista otettu työhuone- ja tuulikaappikäyttöön. Päärakennuksen sisäänkäynti on autotallin vierestä. Talot on sijoitettu tontille niin, että askartelutilan ja keittiön ikkunat avautuvat länteen, olohuoneen ikkunat etelään.

Talojen aukotusta sekä kattomateriaaleja ja -muotoja on muutettu. Taloja on myös usein laajennettu, katoksia rakennettu ja ulko-ovia uusittu alkuperäiseen tyyliin sopimattomasti. Muutoksista huolimatta alkuperäiset piirteet ja rakennuskannan yhtenäisyys ovat selvästi huomattavissa.

M Mehiläistie ja Kimalaistie

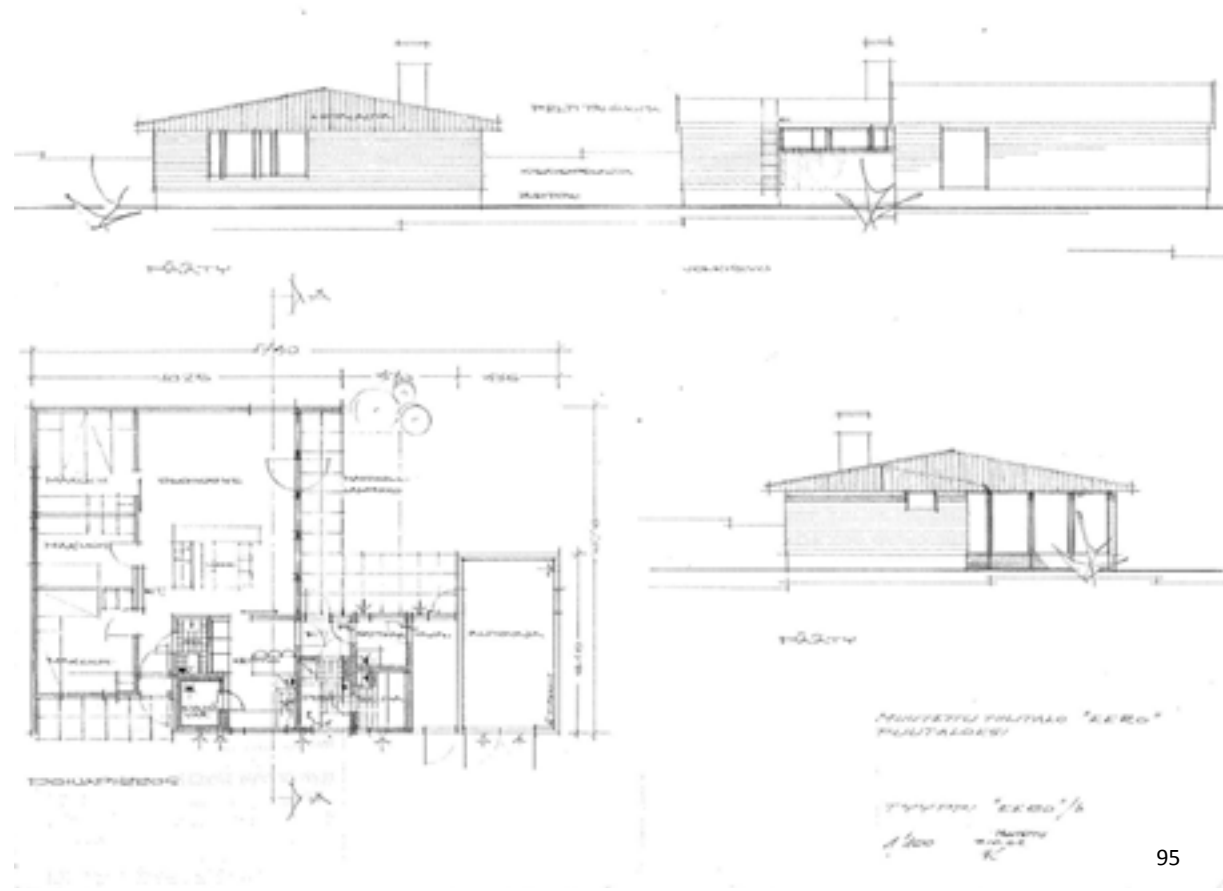
Myös Puolivälinkankaan toiseksi pohjoisin asuinsolu on rakentunut Pentti Aholan 1963 piirtämän asemakaavan mukaisesti. Mehiläistie ja Kimalaistie muodostavat silmukan, jonka Mehiläistien jatke yhdistää Muurahaistiehen. Silmukka yhdistyy itänurkastaan Puolivälinkankaan kevyenliikenteenverkostoon. Alueella ei ole tehty kaavamuutoksia. Kaupunkisuunnittelussa erityistä ovat tieosuudet, joilla tontit sijoittuvat vain niiden eteläpuolelle puistojen jäädessä tien toiselle puolen.

Asuinsolun rakennuskanta koostuu 14:sta tyyppitalo Eeron muunnoksesta, joka on ilmeisesti Tiilikesuksen mallistosta. Muunnelmat ovat rakennusmestari Veli Koskelan ja arkkitehtipiskelija Eero Kostiaisen tekemiä. Kostiaisen vastaa Mehiläistien kolmen itäisimmän talon piirroksista, Koskela lopuista.

Mehiläistien talot ovat tiiliverhoiltuja ja Kimalaistien talot puuverhoiltuja. Niiden rakennusmassa on yhtenäinen ja pohjaltaan L-kirjaimen muotoinen. L:n pidemmän sakaran päähän sijoittuu yhden auton autotalli, askartelu- ja pesutilat sekä osissa taloja kellarit. L-kirjaimen toisessa sakarassa on makuuhuoneita ja olohuone, jonka ikkunat avautuvat länteen sisäpihalle.

Rakennuksissa on harjakatto, jonka muodostama päätykolmio on laudoitettu. Lautaverhoillut rakennukset ovat väritykseltään sinivalkoisia. Räystäään päätylaudoitus, julkisivujen pystypaneeli ja ovet ovat keskenään samanväriset (siniset tai valkoiset) ja julkisivujen vaakapaneeli toisen värinen (valkoinen tai

KUVA 94 Lautaverhoiltu tyyppitalo Eero, KUVA 95 Tyyppitalo Eeron piirustukset (rakennusmestari Koskela), KUVA 96 Tiiliverhoiltu tyyppitalo Eero

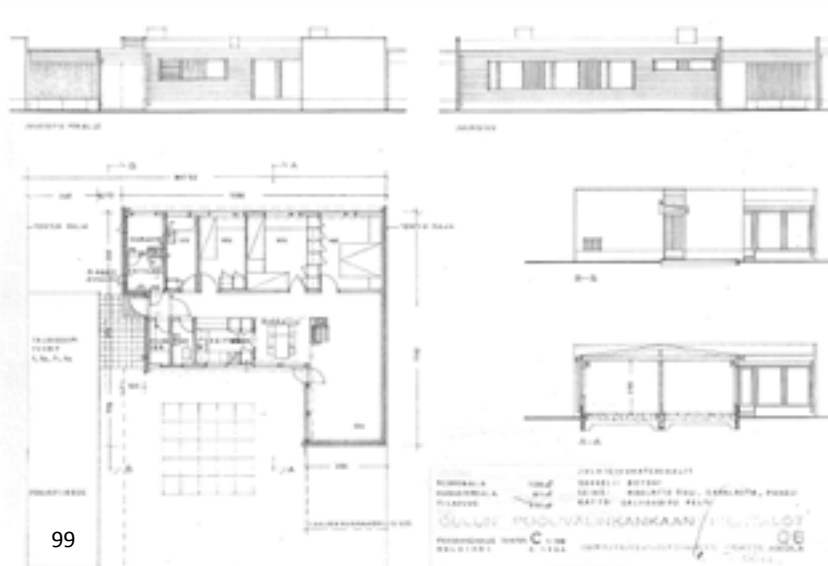
sininen). Vierekkäisten talojen väritys on keskenään käännteinen. Tiilitalojen julkisivut ovat joko valkoiseksi maalattua tiiltä tai punatiiltä. Alkuperäisissä pääpiirustuksissa kaikkien tiilitalojen ulkoverhousmateriaaliksi on merkitty valkoiseksi maalattu tiili.

Kuuden talon taloussiipi on tehty laajennus pihalle päin, jolloin on saatu tilaa yhdelle makuuhuoneelle tai saunakamarille. Pihalle on rakennettu varastoja. Merkillepantavaa ovat erilaiset savupiippu- ja piippuhatturatkaisut.

98

99

100

N Perhostie ja Itikkatie

Puolivälkankaan toiseksi eteläisin asuinsolu on rakentunut Pentti Aholan 1963 piirtämän asemakaavan mukaisesti. Perhostie ja Itikkatie muodostavat silmukan, jonka Perhostien jatke yhdistää idässä kulkevaan Muurahaistiehen. Silmukka on lounais- ja luoteisnurkistaan yhdistetty kevyenliikenteenverkostoon. Vuonna 1965 tehtiin kaavamuutos korttelin 17 pientalotonttien metsänpuoleisten rajojen siirtämiseksi lännemmäksi.

Asuntosolu koostuu 43:sta Arkkitehtitoimisto Pentti Aholan suunnittelemasta tyyppitalosta A-, B- ja C. B- ja C-taloja esiintyy myös peilikuvina, jolloin niitä käytetään nimeä Bp tai Cp. Rakennukset ovat valmistuneet 1965–1971. Ainakin A- ja C-taloja rakennettiin samoihin aikoihin myös Kaukovainiolle.

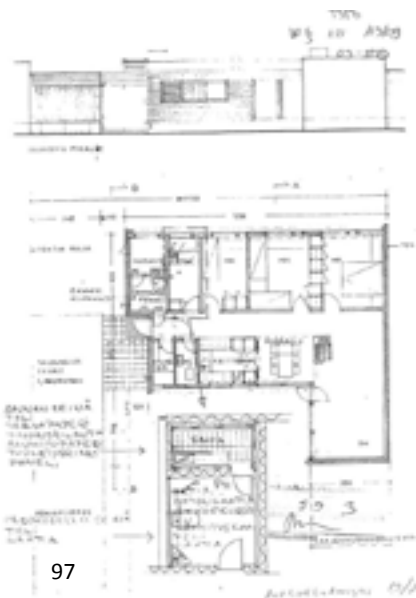
Taloissa on päärakennus sekä autotalli-taloussiipi, joka on yhdistetty päärakennukseen katoksella. Pääsisäänkäynti on tai ainakin alun perin on ollut katokselta. Harjakattoiset päärakennukset ovat pohjamuodoltaan L-kirjaimen muotoisia. Olohuonesiiven perälle oli toteutusvaiheessa mahdollista tehdä laajennus esimerkiksi työ- tai makuuhuoneelle. Näitä laajennuksia on rakennettu talojen yhteyteen myöhemminkin. Tyyppitaloista suurin on 110-neliöinen A-talo, jonka päärakennuksessa oli alkujaan sauna, mutta vain kaksi makuuhuonetta ilman mahdollista laajennusta. A-talon yhteydessä käytettiin 1- ja 1a-tyyppin taloussiipiä. Saunattomissa B- ja C-taloissa oli kolme makuuhuonetta, mutta B-talossa makuuhuoneista kaksi oli huomattavasti pienempiä. Tyyppitalo B:ssä kerrosala oli alkujaan 102 neliömetriä ja tyyppitalo C:ssä 108 neliömetriä. Talojen kanssa käytettiin alueella saunallisia taloussiipityyppejä 2 ja 2a.

KUVA 97 Tyyppillinen suunnitelma saunan rakentamiseksi tyyppitaloon Cp (suunnittelijasta ei tietoa), KUVA 98 Tyyppitalo Cp, KUVA 99 Tyyppitalo C:n piirustukset (Arkkitehtitoimisto Pentti Ahola), KUVA 100 Tyyppitalo C:n olohuonesiipi

Rakennukset ovat tiili- ja lautaverhoiltuja. Olohuonesiiven ikkunat aukeavat pihalle etelään tai länteen, naapurinpuoleiset julkisivut ovat aukottomat. Talojen siivet rajaavat tonteille sisäpihoja, jotka avautuvat joko itään, etelään tai länteen. Tienpuoleiset pihat on rajattu teialueesta pääasiassa pensasaidoin.

Rakennusten värityys on kirjavaa. Ikkunoiden väliset pystylaudoitukset ja listat ovat suurimmassa osassa valkoisia, mutta julkisivujen vaakapaneloinnissa on käytetty esimerkiksi vihreää, keltaista, punaista, valkoista, ruskeaa ja vaaleansinistä. Silmukan pohjoisen teosuuden pohjoispuolella korttelin 22 pientalot ovat väritykseltään vihreitä ja vastakkaisen puolen korttelin 21 keltaisia. Rakennusten tiiliseinät ovat vaaleaa tiiltä, lukuun ottamatta C-taloa osoitteessa Itikkatie 15, jossa on käytetty punatiiltä.

Muutoksissa on lähinnä rakennettu tonteille varastoja ja porakaivoja sekä hyödynnetty olohuonesiiven päähän jätetty laajennusvaraus tai tehty uusi värityysuunnitelma. Ikkunoita, ulko-ovia ja autotallinovia on uusittu alkuperäiseen tyyliin sopimattomasti.

97

101

O Hyttystie ja Sääskitie

Puolivälinkankaan eteläisin asuinsolu on rakentunut Pentti Aholan 1963 piirtämän asemakaavan mukaisesti. Hyttystie ja Sääskitie muodostavat silmukan, jonka Sääskitien jatke yhdistää idässä kulkevaan Muurahaistiehen. Vuonna 1963 muutettiin Muurahaistien linjausta Sääskitien liittymän kohdalta ja toisen kerran 1964, jolloin Muurahaistie sai nykyisen kaarevan muotonsa. Muutokset vaikuttivat vain kortteleiden 12 ja 15 reunimmaisiin tontteihin. Alueen läpi kulkee vilkas kevyen liikenteen reitti, joka kytkee Puolivälinkankaan Välvainioon ja itä-Tuiraan. Reitti katkaisee autotiet pohjoisesta, eikä silmukan ympäri pääse autoilemaan kuten muissa asuinsoluissa.

Vuosina 1964–1971 valmistuneet 42 yhdeksän eri suunnittelijan piirtämää pientaloa jakautuvat teitä myötäillen silmukan varrelle. Suurimman osan taloista on suunnitellut rakennusmestari Koskela sekä arkkitehti A.E.Talvisara. Suunnittelijat lisäksi varioivat tyyppitalojaan reilusti. Pentti Ahola määräsi vuoden 1963 kaavassaan että ”pientalojen ja kytkettyjen pientalojen tulee olla yksikerroksisia ja kortteleittain yhtenäisesti suunniteltuja”. Suurin osa taloista noudattaa ulkoasultaan kaavaa valkoinen tiili - ruskea lauta, mikä yhtenäistää aluetta. Merkittävimmän poikkeuksen muodostavat Hyttystien takakaarteeseen punatiilellä verhoillut Talvisaran viisi omakotitaloa. Saman suunnittelijan talot muodostavat muissakin paikoin yhtenäisiä ryhmiä ja rivejä.

Osa taloista on toisiinsa kytkettyjä, ja ne muodostavat yhdessä polveilevia katujulkisivuja. Talojen rungot ovat I:n, L:n ja U:n muotoisia, osa jälkepäin tehtyjen muutosten ansiosta. Taloille on tehty paljon muutoksia muuttamalla autotallitiloja asuinkäyttöön sekä rakentamalla mm. uima-allasosastosiipiä. Rakennusten siivet muodostavat tonteille yksityisiä sisäpihoja.

Ahola määräsi kaavassaan, että talojen eteen, tienpuolelle, tulee jättää puistomaisessa kunnossa hoidettava tontinosa. Monien talojen etupihan luonne onkin lähes puolijulkinen. Silti taloissa, joissa asuintilat avautuvat ilmansuuntien ansiosta sisäänkäyntipihalle, etelään tai länteen, etupihaa rajaa esimerkiksi tiivis pensasrivi tai korkea tiilialta.

103

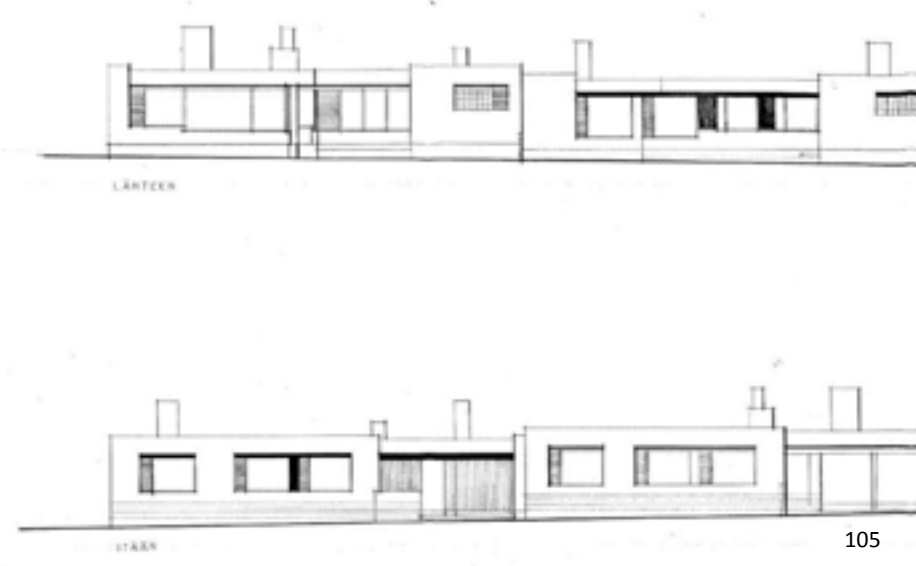

104

102

KUVA 101 Arkkitehti Pekka Pitkäsén suunnittelema omakotitalo, KUVA 102 Arkkitehti A.E.Talvisaran suunnittelema omakotitalo, KUVA 103 Arkkitehti A.E.Talvisaran suunnittelema omakotitalo, KUVA 104 Uusittu ulko-ovi rakennusmestari Koskelan tyyppitalossa 7

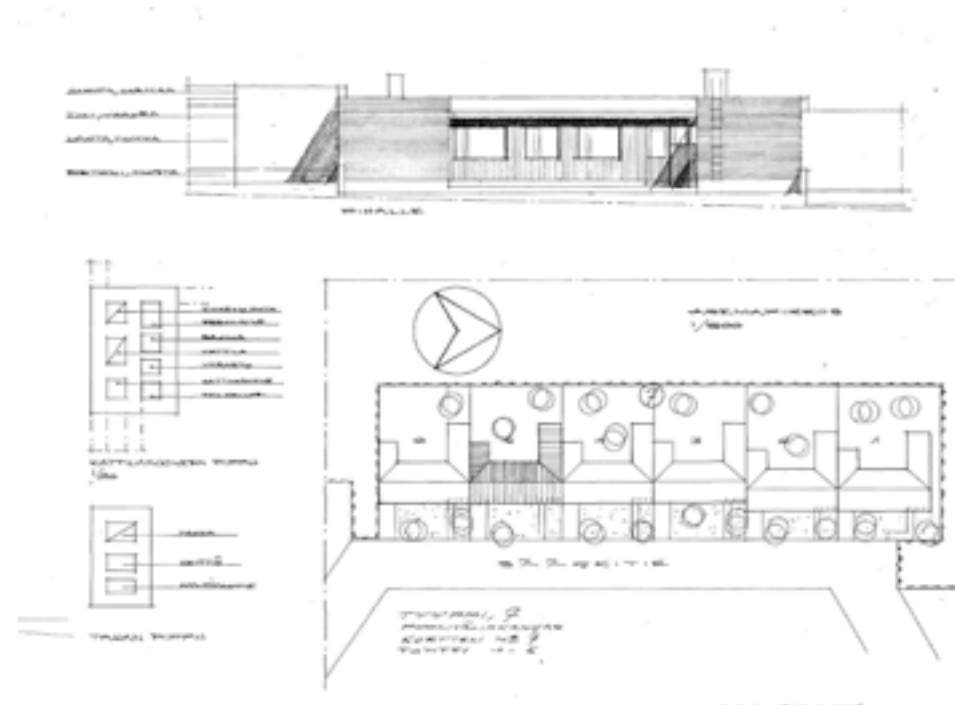
105

106

107

108

KUVA 105 Katujulkisivuja (rakennusmestari Koskela), KUVA 106 Rkm Koskelan talotyyppi 7, KUVA 107 Katunäkymä Sääskitieltä, KUVA 108 Rkm Koskelan talotyyppi 7, piirustuksia (rakennusmestari Koskela)

109

4.6 Palvelurakennukset

P Liikekeskusta

Puolivälinkankaan liikekeskus on rakennettu Juha Leiviskän kilpailuehdotuksen pohjalta laaditun asemakaavan mukaisesti. Liikekeskuksen muodostavat kolme rakennusta: myymälä, sen laajennus sekä ravintola-kirjasto-rakennus. Ne on keskusta-alueelle ominaisesti ulkovalaistettu punatiilillä ja edustavat aikakaudelle tyyppillistä vähäeleisen suorakulmaista linjaa.

Puolivälinkankaan keskustan myymälärakennus valmistui 1975 noudattaen keskustaan 1972 hyväksytyä asemakaavaa. Alkuperäisen rakennuksen suunnitteli Arkkitehtitoimisto Uki Heikkinen. Rakennuksessa oli sekä Keskon että Arinan toimitilat, joiden pääsisäänkäynti oli pienoistorilta rakennuksen eteläpuolelta. Arinan puoli oli noin 2,5 metriä pidempi mitoiltaan 16,6 m kertaa 63 m kokoisesta rakennusmassasta. Rakennuksen ulkoasu oli hyvin yksinkertainen. Punatiilisiä julkisivuja rikkoivat vain huoltosisäänkäyntien ovet sekä asiakassisäänkäyntien lasiovi-lasiseinä-järjestelmä peltikatoksineen.

Vuonna 1982 hyväksyttiin Insinööritoimisto I.Siren Ky:n suunnitelmat rakennuksen laajentamisesta länteen päin ja erillisen lisärakennuksen rakentamisesta vanhan myymälärakennuksen lounaispuolelle. Uuteen lisärakennukseen tuli tilat postille ja grillikioskille. Valmistuessaan 1983 se toteutti Juha Leiviskän ehdotuksen pohjaltaan L-kirjaimen muotoisesta ostoskeskuksesta. Tosin L:n katkaisee rakennusten väliin jäävä 4,5 metriä leveä ulkokäytävä.

Vuonna 2006 hyväksyttiin Arkkitehtitoimisto HML Oy:n piirtämät suunnitelmat Keskon myymälätilojen liittämistä Arinan käyttöön. Myymälätiloja jakanut seinä purettiin ja aukionpuoleiset asiakassisäänkäynnit siirrettiin rakennuksen länsipäätyyn, sen etelä- ja pohjoispuoleille. Luoteisnurkkaan rakennettiin noin 40 neliötä vuokrattavaa tilaa.

Samassa yhteydessä rakennuksen ulkoasua nykyaikaistettiin. Uusien asiakassisäänkäyntien yhteyteen rakennettiin katokset ja julkisivua aukotettiin lasiseinillä. Ulkoseiniin tuotiin lisäksi erilaisia profiilipeltejä ja pankkiautomaatti. Koillispuolelle rakennettiin jätekatos.

Piazzan eteläpuolella sijaitsee arkkitehtiylioppilas Riitta Korhosen piirtämä 1975 valmistunut luode-kaakko-suuntainen ravintola- ja kirjastorakennus. Rakennus on tasakattoinen ja yksikerroksinen. Kirjasto- ja kahvilatilojen rakennusmassa porrastuu kerran syvyysuunnassa Mielikintietä myötäilevästi. Asiakkaiden sisäänkäynnit ovat rakennuksen pohjoispuolella, pienoistorin puolella. Rakennus on ulkovalaistettu alueelle tyyppillisesti punatiilillä. Ikkunoiden ja ovien yläpuolella on tummanruskea vanerilevytyks.

Uudet suunnitelmat

Vuonna 2012 hyväksyttiin suunnitelmat alkuperäisen myymälärakennuksen purkamisesta ja uuden punatiilisen rakentamisesta. Tilalle rakennettava päivittäistavarakauppa on mitoiltaan lähes vanhaa vastaava ja myös pääosin punatiiliverhoiltu. Suunnitelma ei vaadi muutosta asemakaavaan. Kattomuoto muutetaan satulakattosta pulpettikatoksi.

Asiakkaiden sisäänkäynti kauppaan tapahtuu jatkossa ainoastaan rakennuksen luoteisnurkasta, suurin piirtein samalta kohdalta missä toinen sisäänkäynneistä nykyisin on. Pankkiautomaatin sijainti vaihtuu eteläpuolelta sisäänkäynnin yhteyteen. Suunnitelma on alkuperäisen idean vastainen ja tulee heikentämään pienoistorin asemaa.

Vuonna 1983 postin ja grillikioskin käyttöön rakennettu laajennus muutetaan pysäköintikatokseksi, jossa on paikoitus viidelle autolle sekä polkupyörille. Ikkunat ja ovet puretaan ja niiden tilalle asennetaan tiilenpunaiset metalliritilät. Vesikatto ja ulkoseinät säilytetään pääosin. Rakennuksen itäpuolen ikkunan ja ovien välinen tiiliseinä puretaan ja tilalle asennetaan nosto-ovi.

KUVA 109 Rakennus, jossa toimivat ravintola sekä Puolivälinkankaan kirjasto
 KUVA 110 Ote alkuperäisestä asemapiirroksista (Insinööritoimisto I.Siren Ky)
 KUVA 111 Näkymä liikerakennuksen eteläpuoleiselta sivulta

110

111

113

Q Pyhän Tuomaan kirkko

Pyhän Tuomaan kirkko on rakennettu 1975 ja sen on suunnitellut arkkitehti, akateemikko Juha Leiviskä. Kirkko oli ensimmäisiä Leiviskän merkittäviä suunnitteluprojekteja ja sitä pidetään yhtenä hänen päätöistään. Kirkko on saanut nimensä apostoli Tuomaan mukaan.

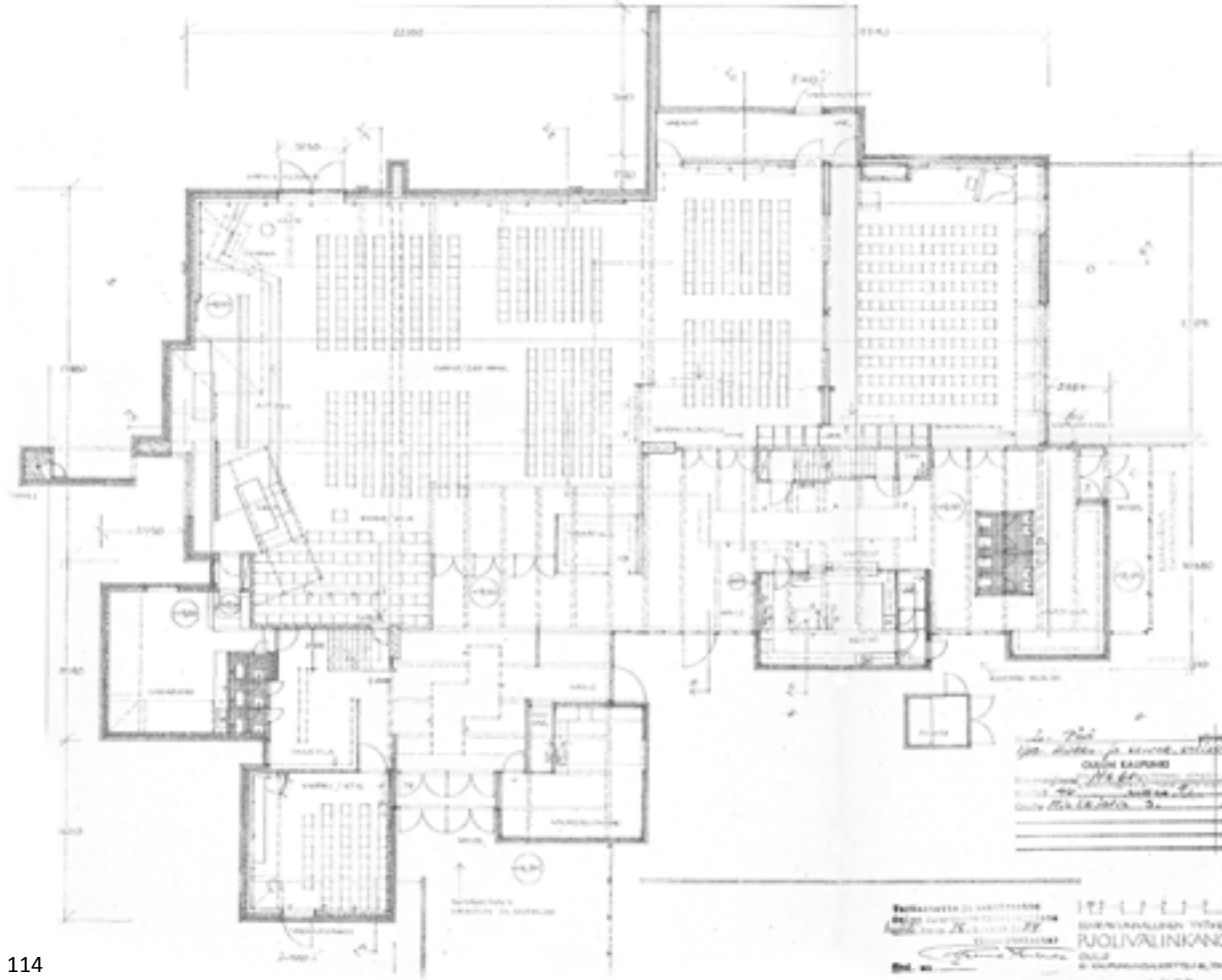
Seurakuntakeskuksen ja sen oheisen liikekeskuksen suunnittelusta järjestivät Oulun evankelisuterilaiset seurakunnat ja Oulun kaupunki yhdessä Suomen Arkkitehtiliiton kanssa arkkitehtikilpailun 1970–1971. Ehdotuksia jätettiin 75 ja niistä palkittiin kolme parasta ja kaksi lunastusta. Juha Leiviskän luonnonläheinen ehdotus voitti kilpailun.

Kilpailupöytäkirjassa sanotaan seurakuntakeskuksesta, että ”ehdotus poikkeaa muusta kilpailumateriaalista edukseen vapaalla sommittelutavallaan ja herkkä suhtautumisellaan maastoon ja puustoon”(1). Pöytäkirjassa tuodaan esille, että ”yhteinen eteisaula mahdollistaa samanaikaisten eri tilaisuuksien järjestämisen” ja että ”kirkkosalin alttari, kuoro ym. tilat on omintakeisesti suunniteltu”(1).

KUVAT 112 - 117 Pyhän Tuomaan kirkko, KUVA 114 Pyhän Tuomaan kirkon alkuperäinen pohjapiirros (arkkitehti Juha Leiviskä)
KUVAT 115 - 117 Detaljeja Pyhän Tuomaan kirkossa

Leiviskän ehdotuksessa kuorolehteri sijaitsi toisessa kerroksessa, ja ratkaisun toimivuutta epäillään jo kilpailupöytäkirjassa. Lehteri toteutettiin myöhemmin ensimmäiseen kerrokseen. Ehdotuksen julkisivuja ja perspektiivikuvaa ei pöytäkirjassa pidetä tarpeeksi havainnollisina, mutta ”malli antaa kuvan mahdollisuuksista rikkaaseen kokonaisuuteen”. (1)

Suunnitelmaan Leiviskä on ottanut mallia ”1600- ja 1700-luvun puukirkkojen iloisesta optimismista sekä Etelä-Saksan myöhäisbarokkikirkkoista”(2). Rakennuksen pääsisäänkäynti on eteläpuolella, jonne (Mielikintien toiselle puolen) sijoittuvat myös kirkon parkkipaikat. Rakennus on ulkoverhoiltu puhtaaksimuuratulla punatiilellä ja valkoisella pystyaukkoituksella. Ikkunoita ja ikkunapintoja verhoaa usein puinen valkoinen pystysäleikkö. Alun perin kattoikkunoiden profiilit olivat huomattavasti sirommat, mutta kondenssivesiongelmien vuoksi ne vaihdettiin järeämpiin.

114

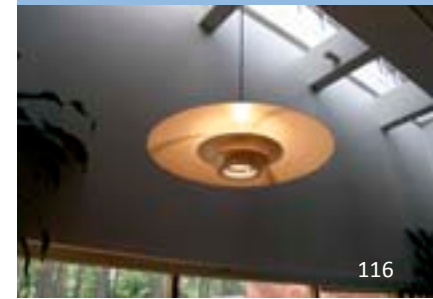
Kirkon päätilat muodostavat kirkkosali ja kaksi seurakuntasalia. Seurakuntasalit voidaan tarvittaessa yhdistää kirkkosaliin, jolloin tilaisuuksiin mahtuu jopa 700 henkeä. Rakennuksen polveileva, matala ja hämäräkin aulatila soljuu näiden tilojen vieressä ja siihen liittyy sakaristo, pieni kappeli, valmisteluhuone, keittiö, naulakot sekä muita aputiloja.

Kirkon sisustus- ja sisäverhouksessa on käytetty paljon valkoiseksi maalattua puuta ja betonia. Kalusteet sekä ulko-ovet ja puiset ikkunat ovat pääsääntöisesti luonnonväristä puuta. Kokonaisuutta täydentää taiteilija Hannu Väisäsen iloisin temperavärein puulevyille tehtyjen teosten sekä kirkkotekstilien tilasta toiseen jatkuva sarja.

Ikkunoiden runsaus tuo korkeisiin salitiloihin paljon luonnonvaloa, joka lukusten ikkunaratkaisujen ansiosta ohjautuu tiloihin hienovaraisesti ja auringon liikkeen mukaan vaihtelevasti. Tavoitteena on ollut ”jatkuvasti vaihteleva, väreilevä valohuntu”(3).

115

116

117

LÄHTEET:

- (1) Fleming, Tuula: arkkitehtuurikilpailuja 3-4/71. Helsinki: Suomen Arkkitehtiliitto - Finlands Arkitekt-förbund, 1971.
- (2) Lämsä, Erkki: Oulun seudun kirkot. 1999. ISBN 951-97128-5-2
- (3) Norri, Marja-Riitta ym: Juha Leiviskä. Helsinki: Suomen rakennus-taiteen museo, 1999

119

R Nuorisotalo-päiväkoti

Tontilla 46:10 on 1979 valmistunut päiväkotij- ja nuorisotilarakennus. Rakennus on Arkkitehtiyhtymä Eero Huotari ja Martti Väisänen suunnittelema. Kahdesta pohjaltaan L-kirjaimen muotoisesta massasta koostuva rakennus sijoittuu metsäiselle alueelle Keijunpuiston, Ahtolanpuiston sekä rakentamattoman kirkon takapihan keskelle.

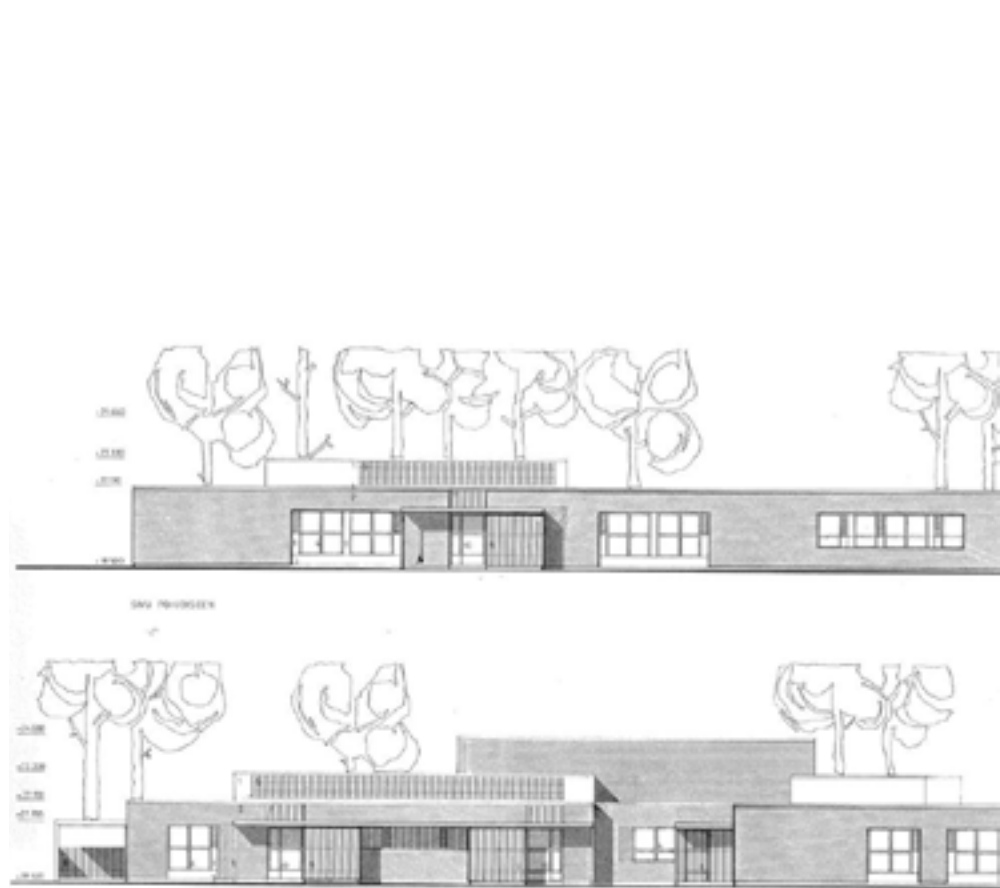
Rakennus on keskustalle tyypilliseen tapaan punatilikiverhoiltu. Rakennus oli aikaisemmin tasakattoinen, mutta 1996 hyväksytyjen Arkkitehtitoimisto Martti Väisänen Ky:n piirtämien suunnitelmien mukaan katto uusittiin ja muutettiin taitetuksi harjakatoksi. Rakennuksen julkisivuissa on käytetty ikkunoiden suojana valkoista pystysäleikköä samaan tapaan kuin Juha Leiviskä Pyhän Tuomaan kirkossa.

Nuorisotilat sijaitsevat rakennuksen länsiosassa ja päiväkodin tilat idässä. Nuorisotilan puolelta löytyy monitoimitila, jossa on mahdollista harrastaa muun muassa kiipeilyä ja erilaisia liikunta-aktiviteetteja. Nuorisotalolla on mahdollista myös askarrella ja kokkailla. Pääsisäänkäynti nuorisotiloihin on rakennuksen länsipuolelta.

Sisäänkäynnit päiväkotiin ovat pääsijaisesti osaston eteläpuolelta, jonne L-kirjainten rajaamat sisäpihat muodostuvat. Päiväkotipuolen läntisempi sakara on 0-2-vuotiaiden käytössä ja itäisessä sakarassa on 3-7-vuotiaiden tiloja. Henkilökunnan tilat sijoittuvat niiden väliin.

118

120

KUVAT 118 - 119 Puolivälinkankaan päiväkotij- ja nuorisotilarakennus, KUVA 120 Puolivälinkankaan päiväkotij- ja nuorisotilarakennus, otteita julkisivupiirroksista (Arkkitehtiyhtymä Eero Huotari & Martti Väisänen)

S Paulaharjun koulu

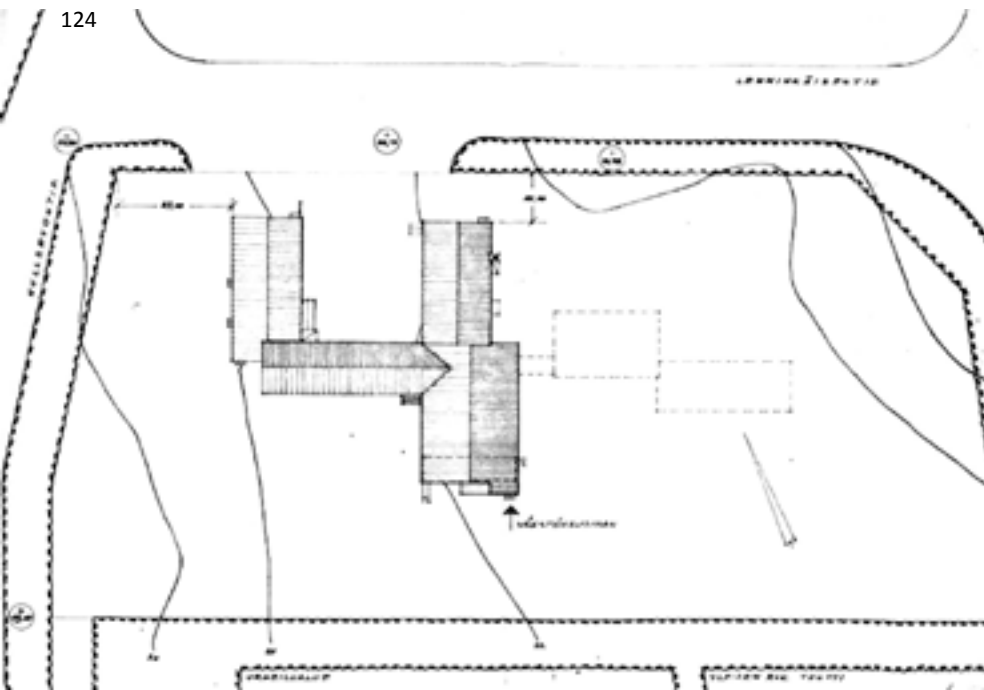
Paulaharjun koulun ensimmäisen vaiheen suunnittelusta vastasi kaupunginarkkitehti Martti Heikura. Rakennus muodostui kahdesta lounas-koillinen-suuntaisesta massasta ja niitä yhdistävästä osasta. Koulu valmistui 1962 ja on inventointialueen vanhin rakennus.

Vuonna 1967 valmistui voimistelusalin ja kahdeksan uutta luokkahuonetta sisältävä ja lasiseinäinen käytävän erottama laajennus rakennuksen itäpuolelle. Kerrosalaa rakennuksessa oli tällöin 4710 neliometriä, ja koulu sai likipitään nykyisen hahmonsaa. 1380 oppilaallaan Paulaharjun koulu oli 1970-luvulla yksi Suomen suurimmista. Tällä hetkellä luokilla 1-6 opiskelee reilut 300 oppilasta.

1970–1990-luvuilla tehtiin rakennuksessa pienempiä peruskorjauksia sekä tilojen muutoksia, suurimpina laajennusosan voimistelusalin muuttaminen kirjastokäyttöön 1970-luvulla ja teknisten tilojen rakentaminen pohjakerroksen kirjasto- ja varastotiloihin 1990-luvulla. Vuosina 2007–2008 koululle tehtiin mittava peruskorjaus Linja Arkkitehdit Oy:n suunnitelmien mukaan.

Koulu on kauttaaltaan punatiiliverhoiltu. Aukotus on lähestulkoon alkuperäinen. 2000-luvun peruskorjauksen yhteydessä vanhat ovet ja ikkunat kunnostettiin. 1960-luvun laajennuksen ja alkuperäisen rakennuksen erottavan käytävän ikkunan uusittiin ja käytävän umpinainen puoli korvattiin lasiseinällä. Peruskorjauksen yhteydessä nykyisten kirjastonhoitajanhuoneen ja opetusvälinevaraston terrassikatot purettiin ja ovet korvattiin ikkunoilla. 2000-luvun peruskorjauksen yhteydessä rakennettiin kolme viherkattoa: yksi pääsisäänkäynnin yhteyteen ja kaksi pienempää rakennuksen pohjoispuolelle.

KUVAT 121 - 123 Paulaharjun koulu, KUVA 124 Paulaharjun koulu, ote alkuperäisestä asemapiirroksesta (kaupunginarkkitehti Martti Heikura)

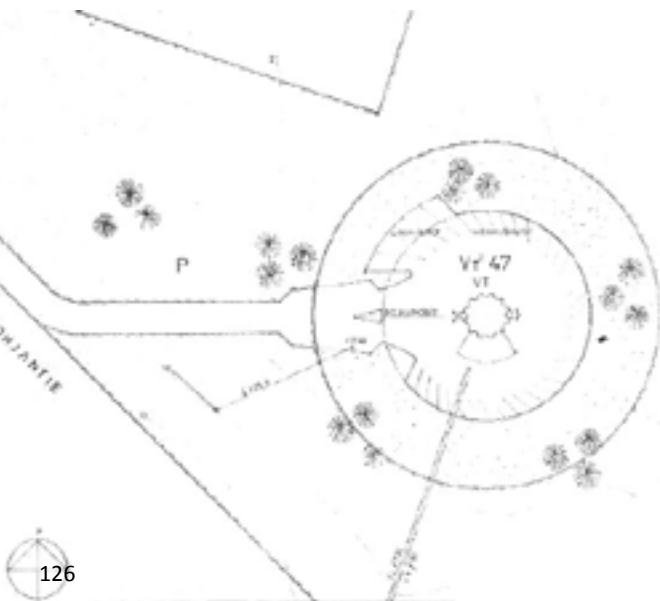
125

T Puolivälinkankaan vesitorni

Oulun ainoana ruoanlaittokelpoista vettä tarjoavana vesitornina palveli vuoteen 1969 asti J.S.Sirenin suunnittelema ja 1927 valmistunut 600-kuutiainen Intiön vesitorni. Kaupungin väkiluku kasvoi kuitenkin 1960-luvulla niin voimakkaasti että vettä jouduttiin jopa säännöstelemään. Esimerkiksi kesällä 1960 oli erittäin kuivaa ja kaupunkilaisille annettiin lupa kastella puutarhojaan vain kolmena päivänä viikossa: Oulujoen eteläpuolen asukkaat tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, pohjoispuolen asukkaat maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin.

Vuonna 1965 kaupunginhallitus päätti uuden vesitornin rakentamisesta. Vesitornin sijaintipaikkaa etsittiin Oulujoen pohjoispuolelta, sillä alueen väestö kasvoi erityisen paljon ja 1965 eduskunta hyväksyi yliopistokampuksen rakentamisen pohjoiseen Kuivasjärvelle. Vesitornin paikka löytyi lopulta Puolivälinkankaan hongikosta, 22 metrin korkeudelta merenpinnan tasosta.

Vesitornin suunnittelun aloittivat kaupungin rakennustoimisto kaupunginarkkitehti Pentti Talan johdolla, Suunnittelu Oy E.Niemelä sekä Maa ja Vesi Oy. Erityisesti Niemelän toimiston ansiosta torni alkoi saada aikanaan harvinaisemman sienimäisen hahmon, jonka laskettiin olevan muita vaihtoehtoja taloudellisesti kannattavampi. Rakentamaan palkattiin tarjouskilpailun jälkeen Rakennusvoima Oy. 55 metriä korkea vesitorni valmistui 1969. Vesisäiliön tilavuudeksi tuli 6000 kuutiometriä. Intiön vesitorni suljettiin uuden vesitornin valmistuttua. Puolivälinkankaan vesitornin hintalapuksi tuli vajaa 3 000 000 markkaa.

126

Oulun matkailulautakunta oli vahvasti mukana suunnitteluprosessissa ja piti vesitornin kattoterassin avaamista yleisölle tärkeänä. Lautakunnan mukaan ”Puolivälinkankaan vesitorni esittelisi tulevaisuudessa juuri uusinta Oulua sen jälkeen, kun yliopisto rakennettaisiin sen läheisyyteen”. He laskivat että vesitornissa vierailisi vuosittain mahdollisesti 100 000 ihmistä, jotka toisivat jo pääsylipputuloina 80 000 markkaa vuodessa. Tämä edellyttäisi kuitenkin, että torniin rakennettaisiin kahvila, joka saisi vieraat palaamaan torniin uudestaan.

Kahvilaa varten torniin suunniteltiin alun perin kaksi hissiä, kahvitelutasoja ja katolle näköalaterassi kaukoputkineen. Vuonna 1966 kaupunginhallitus päätti kuitenkin luopua kahvilasta, ikkunoista ja toisesta hissistä. Valmistuttuaan vesitorni avattiin yleisölle ja alussa vierailijoita oli vuosittain noin 20000 - 30000. 1970-luvun alussa kahvilan rakentamista pohdittiin uudelleen, mutta kustannuksia laskettaessa ajatuksesta luovuttiin jälleen. Kaupunki antoi kuitenkin Oulun Tuberkuloosi & Keuhkovammaiset ry:lle luvan peria pääsymaksuja sekä myydä virvokkeita ja matkamuistoja ylätasanteelle pystytetystä kioskista. Kävijöiden määrä hiipui vähitellen muutamaan tuhanteen vuodessa ja 1980-luvun lopulla torni suljettiin yleisöltä. Myöhemmin vesitorni on ollut avoinna yleisölle jokasyksysten Oulun Päivien aikana.

Vesitorni on julkisivuiltaan luonnonharmaata betonia. Siinä on 12 pilaria, jotka tukevat ylhäällä olevaa kartiomaista vesisäiliötä. Keskellä on koko rakennuksen korkuinen betonilieriö, joka sisältää hissin ja tilan ylösmeneville putkille ja johdoille.

Vesitornissa on maantasolla kaksi ulko-ovea ja sisääntulohalli. Pohjakerroksesta päästään kellarikerrokseen, jossa on kaksi vessaa, siivouskomero ja teknisiä tiloja. Ylösvievä portaikko kiertää tornin keskustaa vastapäivään. 15 metrin korkeudessa on hätäpoistumistaso. Ensimmäiset kahvilaa varten rakennetut tasot sijaitsevat 27 metrin korkeudessa maanpinnasta. Jokainen taso käsittää 90 asteen ”viipaleen” tornin ulkokehältä, ja niitä on yhteensä 10 kappaletta, korkein 33,5 metrin korkeudessa. Kahvilatasot, kuten portaikkokin, ovat suojatta ulkotilassa neljän metrin korkeudesta 36 metriin.

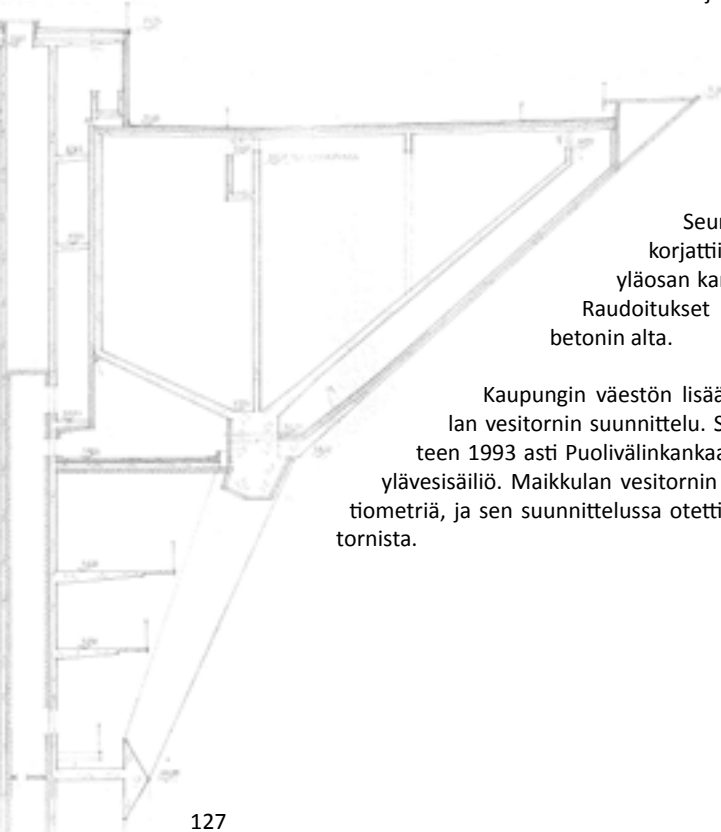
KUVA 125 Puolivälinkankaan vesitorni remontissa kesällä 2012, KUVA 126 Ote Puolivälinkankaan vesitornin alkuperäisestä asemapiirroksesta (Oulun kaupungin rakennustoimisto)

Vesisäiliö alkaa vajaan 38 metrin korkeudesta ja veden yläpinta asettuu 47 metriin maanpinnasta ja 69 metriin merenpinnasta. Hissillä ei päästä aivan katolle, vaan viimeiset askelmat on noustava portaita. Näköalaterassikerros on 70,45 metrin korkeudella merenpinnasta.

1996–1997 vesitorni peruskorjattiin ensimmäisen kerran. Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkimainingeissa huomioitiin myös mahdollisen uuden onnettomuuden ja ydinlaskeuman uhka. Ilmastointi uusittiin, jotta kaikki veden kanssa kosketuksissa oleva ilma olisi suodatettua ja lämmitettyä ilman radioaktiivisia jäämiä. Vesikatto, ovet ja kaiteet uusittiin, torniin asennettiin kauko-ohjausjärjestelmä ja vesitornin jalka rapattiin.

Seuraavan kerran tornia peruskorjattiin 2012, jolloin pilarit sekä yläosan kartio pinnoitettiin uudelleen. Raudoitukset olivat paikoin tulleet esille betonin alta.

Kaupungin väestön lisääntyessä aloitettiin Maikkulan vesitornin suunnittelu. Sen valmistumiseen eli vuoteen 1993 asti Puolivälinkankaan vesitorni oli Oulun ainoa ylävesisäiliö. Maikkulan vesitornin tilavuudeksi tuli 4000 kuutiometriä, ja sen suunnittelussa otettiin mallia Puolivälinkankaan tornista.

127

U Järvi-Kioski

Järvi-Kioski on olennainen osa oululaista pikaruokakulttuuria. Kioskin perustajana ja rakentajana toimi Esko Junnikkala. Työmaalla Junnikkalalla oli apunaan kirvesmies ja talkoomiehiä. Kioskin suunnitteli Risto Harju ja piirtäjänä toimi Juha Paldanius. Junnikkala olisi halunnut rakennuksesta tiilipintaisen ja harjakattoisen, mutta Harju ei lämmennyt tilaajan toiveille. Rakennus valmistui tasakattoisena, lautaverhoituna ja punaiseksi maalattuna vuoden 1972 lopulla. Kioski avattiin tammikuussa 1973.

Aikaisemmin tontilla toimi kesäisin lautarakenteisia pikkukioskeja, jotka myivät kukkia, grilliruokaa ja karkkia. Junnikkalan ajatus vuoden ympäri toimivasta ryhmäkioskista sai tukea kaavoitusarkkitehti Anna-Maria Kantolalta. Järvi-Kioski oli valmistuessaan Oulun ensimmäinen ryhmäkioski. Siinä myytiin aluksi pikkukioskien tapaan grilliruokaa, karkkia ja kukkia, mutta kukkien myynti lopetettiin 1980-luvulla. Junnikkala luotti tyytyväisten asiakkaiden mainostavan kioskia lehtimainoksia enemmän. Järvi-Kioski oli alusta asti suosittu.

Kioskia on laajennettu useaan kertaan vuosikymmenten kuluessa. Alkuperäinen huopakatto vaihdettiin välissä peltikatoksi, ennen kuin 1990-luvun alussa kioskin laajennuksen yhteydessä tasakatto muutettiin harjakatoksi. Kioskin yhteydessä oli Puolivälinkankaan yleinen ilmoitustaulu sekä yleisöpuhelinoppi, jota vuokrasi Oulun Puhelin Oy.

128

129

130

KUVA 127 Ote Puolivälinkankaan vesitornin pystyleikkauksesta (Oulun kaupungin rakennustoimisto), KUVAT 128 - 130 Järvi-Kioski

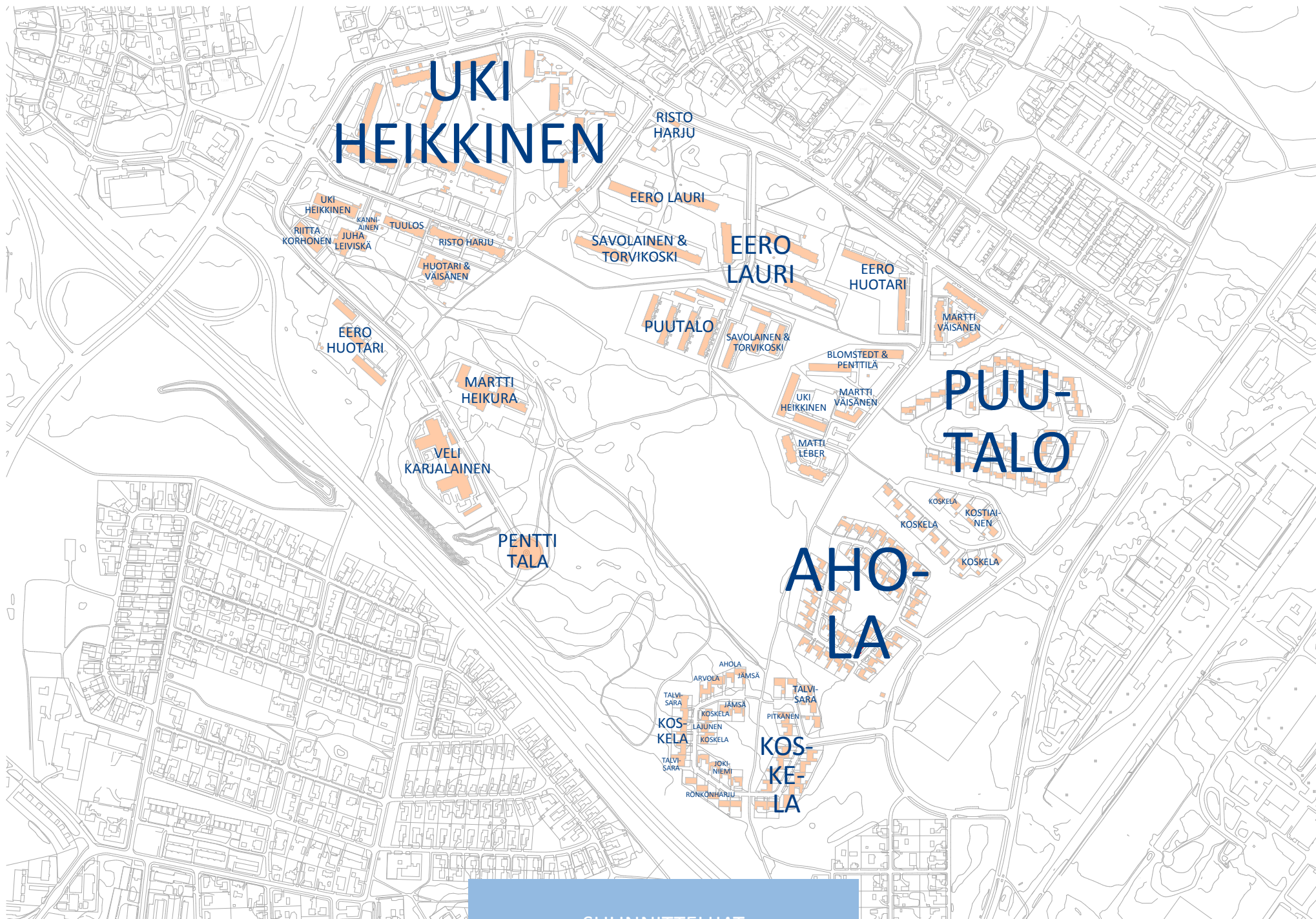

131

KUVA 131 Ilmakuva vuodelta 1939, jossa inventointialue rajattuna sinisellä viivalla (Oulun kaupunki)

4.8 RAKENNUSKANNAN TEEMAKARTAT

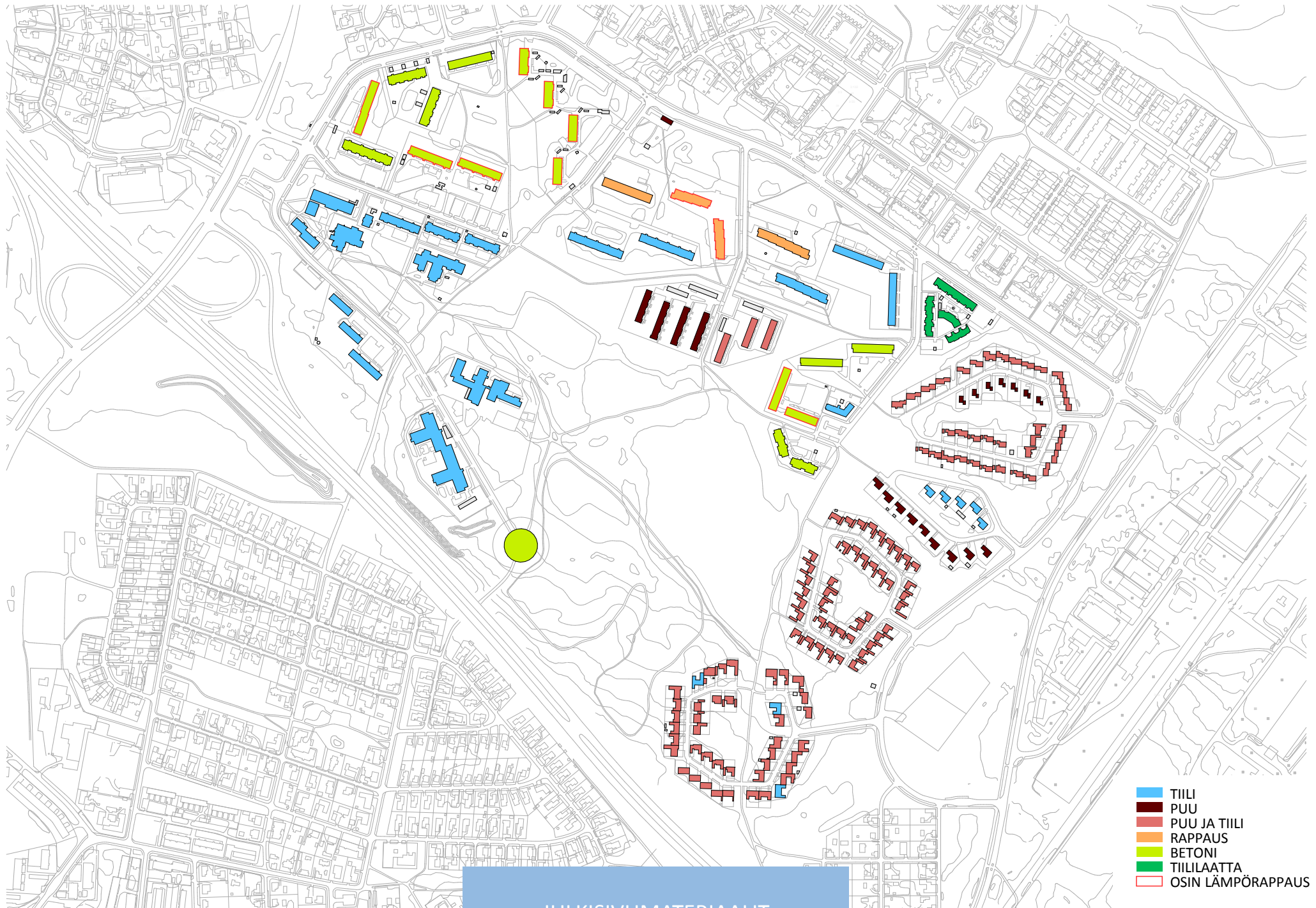
- Suunnittelijat
- Julkisivumateriaalit
- Julkisivumuutokset
- Kerrosluvut
- Omistustiedot
- Pientalot
- Keskusta-alue

UKI
HEIKKINEN

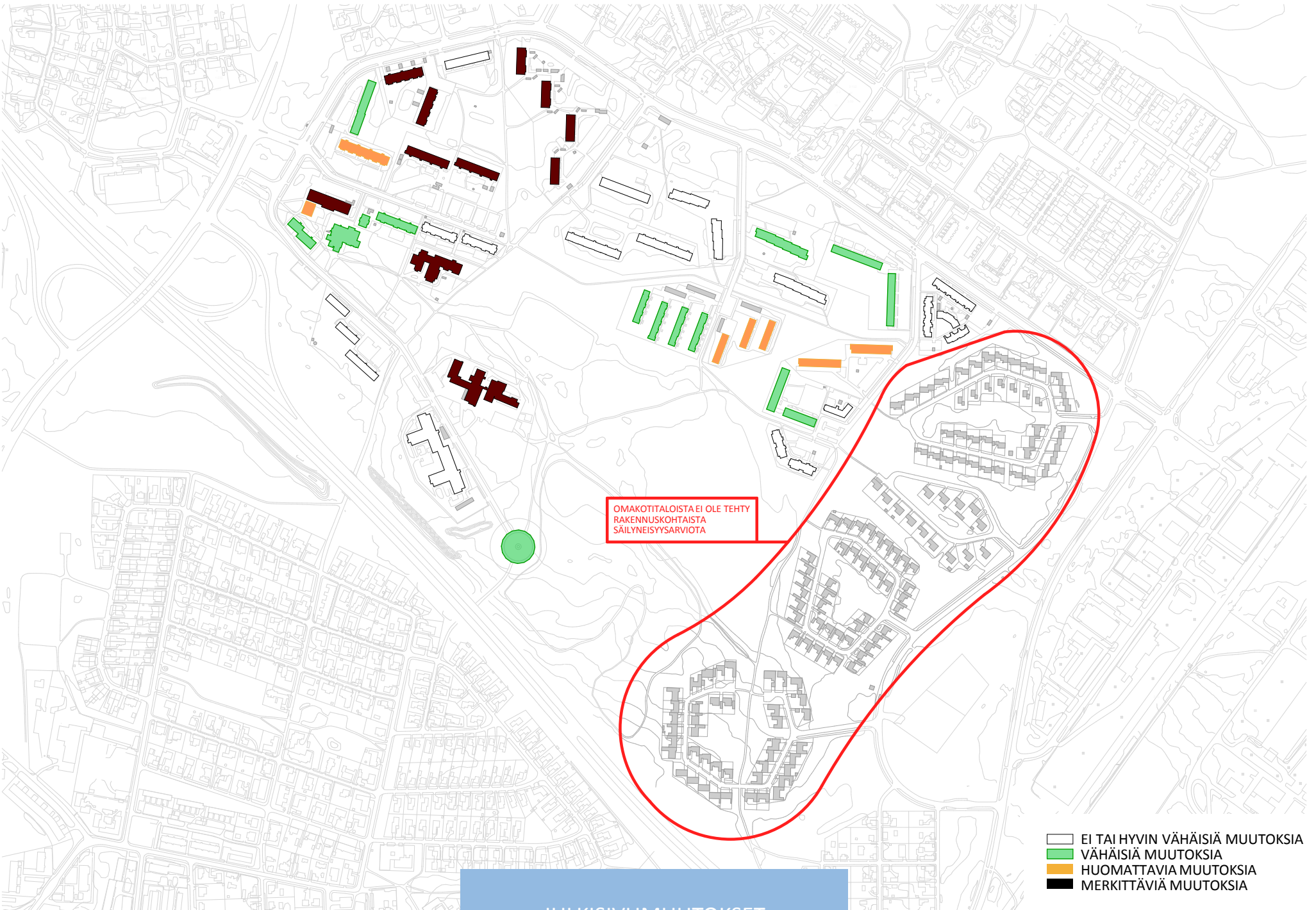
PUU-
TALO

AHO-
LA

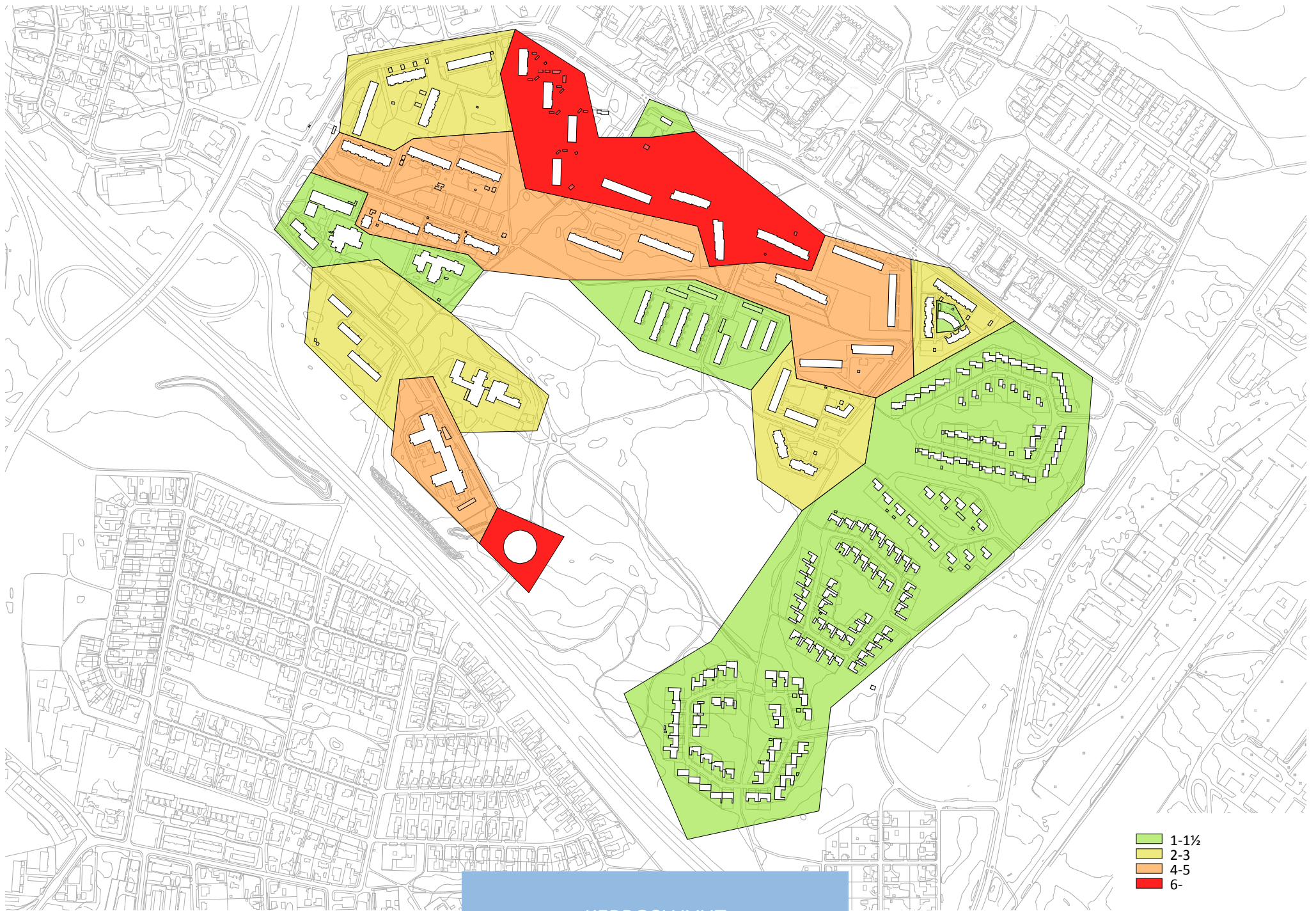

- TIILI
- PUU
- PUU JA TIILI
- RAPPAUS
- BETONI
- TIILILAATTA
- OSIN LÄMPÖRAPPAUS

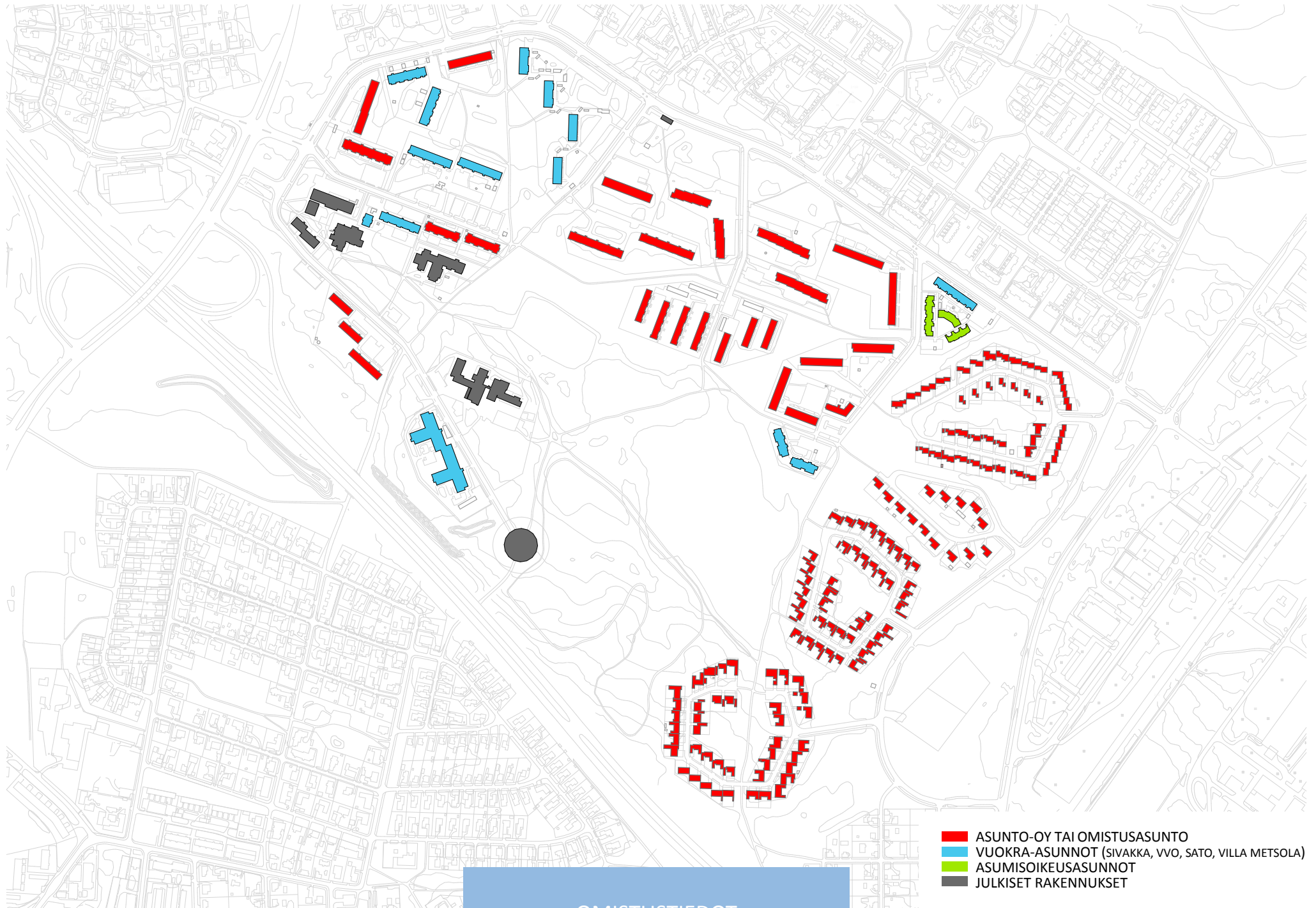
JULKISIVUMATERIAALIT
 Tero Aalto 9.10.2012

JULKISIVUMUUTOKSET
Tero Aalto 26.9.2012

KERROSLUVUT
Tero Aalto 26.9.2012

OMISTUSTIEDOT
Tero Aalto 26.9.2012

- ASUNTO-OY TAI OMISTUSASUNTO
- VUOKRA-ASUNNOT (SIVAKKA, VVO, SATO, VILLA METSOLA)
- ASUMISOIKEUSASUNNOT
- JULKISET RAKENNUKSET

PENTTI AHOLA

- A
- B
- B_p
- C
- C_p

MYyntiyHDISTYS PUUTALO

- MARKUNTALO
- MATINTALO
- MAIJANTALO
- PÄHKINÄ
- TARVAS

TYYPPIPALO EERO

- PUUVERHOUS
- TIILIVERHOUS

KORTTELEIDEN 7-15 TYYPPIPALOT

- 1 A.E. TALVISARA
- 2 RKM KOSKELA
a: 7 b: 3/9 c: 5/9 d: 4/12 e: 12/5 f: 12 g: 13 h: 13/3
- 3 REINO ARVOLA
- 4 PENTTI AHOLA
- 5 RISTO JÄMSÄ
- 6 MATTI LAJUNEN
- 7 ERKKI JOKINIEMI (P. AHOLA)
- 8 RÖNKÖNHARJU
- 9 PEKKA PITKÄNEN
a: kellarit b: ei kellarit

5. ARVOTUS

5.1 Arvottaminen ja kriteerit

Arvottamiskysymystä on kansallisella tasolla käsitelty viimeksi 2009 valmisteltaessa uutta lakia rakennusperinnön suojelemisesta (Laki rakennusperinnön suojelemisesta 4.6.2010/498). Lakia koskevassa hallituksen esityksessä määriteltiin arvottaminen seuraavasti:

”Rakennetun kulttuuriympäristön ja suojelutarpeiden tunnistamisessa olennaista on kohteiden kulttuurihistoriallinen arvottaminen. Sillä pyritään antamaan perusta sen harkitsemiseen, millaisia ympäristömme osia tai erityisiä piirteitä halutaan säilyttää.

Arvottaminen tarkoittaa kohteiden kulttuurihistoriallisen ominaisuuden analysointia ja suhteuttamista laajempaan, esimerkiksi alueelliseen kokonaisuuteen, rakennustyyppin historiaan tai historialliseen ilmiöön, näin tunnistettavien merkitysten arviointia sekä kohteen erityispiirteisiin ja arvoihin perustuvien vaalimistai suojelutavoitteiden määrittelyä. Arvottaminen on kohteiden kulttuurihistoriallisen arvon määrittelyä riippumatta kohteiden käyttö- tai välinearvoista jonkin muun hyvän saavuttamisessa.”

Puolivälinkankaan inventointihankkeen yhteydessä arvoitettiin alueen ennen 1990-lukua valmistunut rakennuskanta sekä kaupunginosan viheralueet. Inventointivaiheessa rakennuskannan arvottamisessa käytettiin kriteerejä eli avainsanoja, jotka pohjautuvat 1999 ja 2001 valmistuneissa Arvokkaita alueita Oulussa osa I & II -selvityksissä käytettyihin arviointikriteereihin. Työvaiheessa avainsanoista käytössä olivat alkuperäisyys, edustavuus, harvinaisuus, intensiteetti, kerroksisuus, symbolikohde ja yhtenäisyys. Opetus- ja tutkimusarvoa ei kohdealueella nähty. Puolivälinkankaan kaupunginosan rakennuskannan arvottamisvaiheessa ohjausryhmä käytti kriteereinä alueen yhtenäisyyttä, ympäristö-

arvoja, arkkitehtonisia arvoja ja paikallista identiteettiä. Samankaltaisia arviointikriteerejä on käytetty muissa vastaavissa inventoinneissa Suomessa ja myös 2011 valmistuneessa Kaukovaion modernin lähiön inventointihankkeessa. Kriteerien on tarkoitus vastata mahdollisimman hyvin lähiöiden arvottamisen tarpeita. Niissä painotetaan erityisesti lähiöiden ja paikallisille asukkaille keskeisiä asioita, kuten ympäristöön liittyviä arvoja ja paikallista identiteettiä. Viheralueiden arvottamisessa on käytetty soveltuvilta osin samoja kriteerejä kuin rakennuskannan arvottamisessa.

5.2 Osa-aluekohtainen arvotus

Alueen rakennuskanta on jaettu pienempiin osa-alueisiin perustuen määrittelyihin arvotuskriteereihin.

Rakennuskannan arvottamisesta on laadittu kaksi karttaa. Ensimmäisessä osa-alueiden merkittävyys on esitetty kolmella punaisen värisävyyllä, joista tummin kuvaa erittäin merkittävää, vaaleampi merkittävää ja vaalein punainen alueen arvoasteikolla vähämerkityksellistä rakennusta tai rakennusten kokonaisuutta. Toisessa kartassa osoitetaan alueilta löydetty erittäin merkitykselliset lähiökriteerien arvot sekä niiden piirre. Ensimmäisessä kartassa osa-alueet on numeroitu ja niihin liittyy esittelyt, jotka on taulukoitu sivuille 73 - 87.

Numeroimattomilla valkoisiksi jätetyillä alueilla rakennuskanta on niin nuorta, ettei sitä ole arvoitettu. Nämä rakennukset ovat valmistuneet 1990- ja 2000-luvuilla.

Viheralueiden arvottamiskartassa on tuotu tarkemmin esille Puolivälinkankaan viheralueisiin liittyvät arvot. Viheralueiden arvottamista jatketaan syksyllä 2012 käynnistyvässä opinnäytetyössä.

132

KUVA 132 Näkymä Mielikintieltä Pyhän Tuomaan kirkolle

Ohjausryhmän arvottamiskriteerit

Yhtenäisyys

Kaupunkirakenteen ominaispiirteet
Ajallinen ja arkkitehtoninen yhtenäisyys
Yhtenäinen rakennustyypipi
Sama suunnittelija

Ympäristöarvot

Asemakaavan suhde luontoon ja topografiaan
Alueen asema suurmaisemassa
Vihersuunnittelun taso (mm. puistot, kevytliikenne)
Viheralueiden hoidon aste
Viher- ja virkistysalueiden saavutettavuus

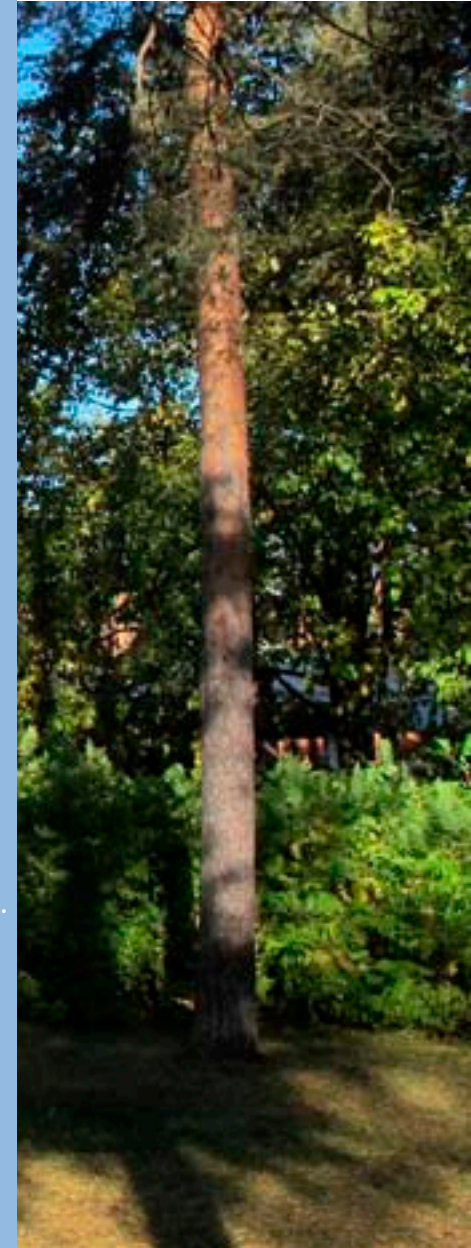
Arkkitehtoniset arvot

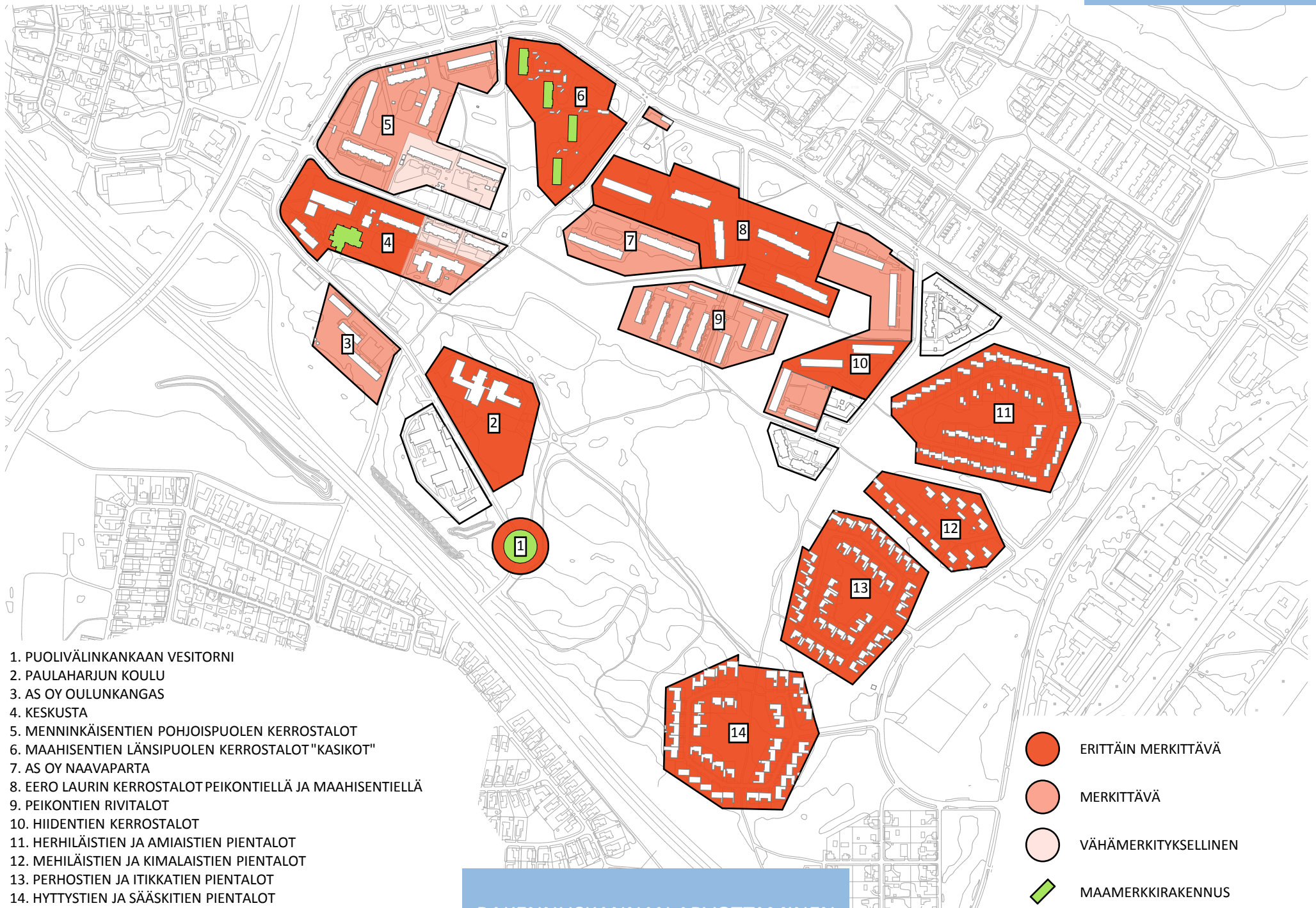
Rakennuskannan laatu ja erityispiirteet
Alkuperäisen arkkitehtuurin säilyneisyys ja muutosten laatutaso
Rakennetun ympäristön toteutuminen
Yksittäiset arvokkaat kohteet

Paikallinen identiteetti

Alueen historiallinen arvo
Merkitys alueen asukkaille ja toiminnalle
Tunnistettavuus

Kriteereitä on käytetty myös viheralueiden arvottamisessa soveltuvilta osin.

1. PUOLIVÄLINKANKAAN VESITORNI
2. PAULAHARJUN KOULU
3. AS OY OULUNKANGAS
4. KESKUSTA
5. MENNINKÄISENTIEN POHJOISPUOLEN KERROSTALOT
6. MAAHISENTIEN LÄNSIPUOLEN KERROSTALOT "KASIKOT"
7. AS OY NAAVAPARTA
8. EERO LAURIN KERROSTALOT PEIKONTIELLÄ JA MAAHISENTIELLÄ
9. PEIKONTIEN RIVITALOT
10. HIIDENTIEN KERROSTALOT
11. HERHILÄISTIEN JA AMIAISTIEN PIENTALOT
12. MEHILÄISTIEN JA KIMALAISTIEN PIENTALOT
13. PERHOSTIEN JA ITIKKATIEN PIENTALOT
14. HYTTYSTIEN JA SÄÄSKITIEN PIENTALOT

- ERITTÄIN MERKITTÄVÄ
- MERKITTÄVÄ
- VÄHÄMERKITYKSELLINEN
- MAAMERKKIRAKENNUS

- ALUEEN YHTENÄISYYS
- PAIKALLINEN IDENTITEETTI
- ARKKITEHTONISET ARVOT
- YMPÄRISTÖARVOT
- EI ERITTÄIN MERKITTÄVIÄ ARVOJA

ARVOTTAMISEN KRITEERIT -
 ERITTÄIN MERKITTÄVÄT ARVOT
 Ohjausryhmä 30.8.2012

PUOLIVÄLINKANKAAN VIHERALUEIDEN ARVOT

2012

Merkkien selite

- Kevyen liikenteen yhteys alueen ulkopuolelle
- Merkittävä kevyen liikenteen väylä viheralueella
- Selännealue, joka on pinnanmuodoiltaan vaihteleva ja arvokas osa suurmaisemaa.
- Aikuperäisen kaavan mukainen metsäinen keskuspuistoalue, joka toteuttaa metsälähön ideologiaa. Puolivälinkankaalle tunnusomainen mäntykangas on alueen identiteetille tärkeä.
- Lehtipuuvaltainen, avoin ja alava puistoalue, joka tuo vaihtelevuutta maisemaan ja ilmentää maisemarakennetta. Kevyen liikenteen pääväylä on koivukujanteen reunustama.
- Metsäinen alue, joka alkuperäisen ideologian kannalta merkityksellinen, mutta jonka rehevöityminen on häiritsevää.
- Rakentamaton metsäalue, jolla merkitystä erityisesti suojaviheralueena.
- Leikkipuistoalue, jolla on yhteisöllistä merkitystä.

Modernin lähön inventointi, Puolivälinkangas
Oulun kaupunki
Salla Salovaara 30.9.2012

5.4 PUOLIVÄLINKANKAAN OSA-ALUEET ARVOTETTUINA

ERITTÄIN MERKITTÄVÄT - TUMMANPUNAINEN
MERKITTÄVÄT - ORANSSI

- OOO alueen kannalta erittäin merkittävä
- OO alueen kannalta merkittävä
- O alueen kannalta vähämerkityksellinen

Viistoilmakuvat: Oulun kaupunki / Pictometry

1. PUOLIVÄLINKANKAAN VESITORNI

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Kaupunginhallitus päätti 1965, että Oulujoen pohjoispuolelle tulee rakentaa uusi vesitorni, sillä alueen väestö kasvoi nopeasti. Vesitornin paikka osoitettiin vuoden 1966 asemakaavamuutoksessa (AK446).</p>	<p>Kangasmetsän ympäröimä Puolivälinkankaan vesitorni sijaitsee Puolivälinkankaan korkeimmalla kohdalla, selänteen päällä ja on osa oululais-ta maisemaa.</p>	<p>Vesitornin aikoinaan edistyk-sellinen suunnittelu ja ulkoasu ovat heijastuneet myös Maik-kulan vesitornin (valm. 1993) arkkitehtuuriin. Suunnittelusta vastasivat Oulun kaupungin rakennustoimisto, Suunnittelu Oy E.Niemelä sekä Maa ja Vesi Oy. Rakennusta on korjattu useasti vuosien kuluessa, mut-ta sen alkuperäiset piirteet ovat säilyneet. Myös maise-marakenteellisesti vesitornin sijainti on onnistunut.</p>	<p>Vesitorni on maamerkki asukkaille ja moottoritietä matkaaville sekä merkittävä osa Puolivälinkankaan identi-teettiä.</p>
	OOO	OOO	OOO

2. PAULAHARJUN KOULU

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Vuonna 1962 valmistunut Paulaharjun koulu on Puolivälinkankaan vanhin rakennus ja valmistunut jo ennen alueen ensimmäistä asemakaavaa.</p> <p>Alkuperäisen koulurakennuksen suunnitteli kaupunginarkkitehti Martti Heikura.</p>	<p>Koulu sijaitsee kehätienä toimivan Mielikintien sisäpuolella Odessanpuiston reunalla. Sijainti on erittäin hyvä kokonaisuuden ja toiminnan kannalta. Kouluun on lähes kaikkialta kaupunginosasta suora kevyenliikenteen reitti. Lisäksi viereinen kuntorata ja Paulaharjun pallokenttä ovat koulun välittömässä läheisyydessä.</p> <p>Koulun piha uudistettiin laadukkaasti 2007–2008 peruskorjauksessa.</p>	<p>Koulua on korjattu ja laajennettu vuosikymmenten kuluessa. Vuonna 1966 kouluun tehtiin sen merkittävin laajennus, joka mittasuhteiltaan ja materiaaleiltaan mukaili alkuperäistä rakennusta.</p> <p>2007–2008 koululle tehtiin täydellinen peruskorjaus, jossa rakennuksen aukotusta ja ilmettä muutettiin hienovaraisesti mm. viherkatoilla. Peruskorjauksen suunnittelusta vastasi Linja Arkkitehdit Oy.</p>	<p>Paulaharjun koulu on merkittävä osa Puolivälinkankaan ja koko Oulun historiaa.</p> <p>Koulu on nimetty kurikkalaissyntyisen kansakoulun opettaja Samuli Paulaharjun mukaan. Hän työskenteli Oulun kuuromykkäinkoulun opettajana. Päivätyönsä ohella Paulaharju teki töitä myös Pohjois-Pohjanmaan museon hoitajana ja keräsi kokoelmia ympäri Suomea. Hän otti keräilymatkoillaan paljon valokuvia sekä piirsi ja kirjoitti kansanperinteistämme noin 4000 sivua eli enemmän kuin kukaan muu suomalainen.</p>
	000	00	000

3. AS OY OULUNKANGAS

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Kolmen 1968 valmistuneen kolmikerroksisen ja hyvin säilyneen asuinrakennuksen kokonaisuus, joka on jäänyt omaksi irralliseksi saarekkeeseen Mielikintien ulkopuolelle.</p>	<p>Kerrostalot sijaitsevat isolla tontilla, joka avautuu miellyttävästi lounaaseen, paikotusalueen jäädessä koilliseen Mielikintien reunalle. Kerrostalojen piha-alue on hyvin hoidettu.</p> <p>Keskuspuiston saavutettavuus on hyvä huolimatta asuinalueen poikkeavasta sijainnista. Alueen vierestä kulkee keskustan ja Linnanmaan yhdistävä kevyen liikenteen väylä.</p>	<p>Kerrostalojen alkuperäiset piirteet ovat säilyneet hyvin. Merkittäviä ulkoasuun vaikuttavia muutoksia tai korjauksia ei ole tehty.</p> <p>Jokaisella rakennuksella on oma tunnusvärinsä, kuten myös Eero Huotarin suunnittelemissa kahdessa kerrostalossa Hiidenttiellä.</p>	<p>Pentti Ahola sijoitti kerrostalot kaavassaan etelä-pohjois-suuntaisesti Mielikintien kiertäessä talot eteläpuolelta. Vuoden 1966 kaavamuutoksessa talot ”käännettiin” nykyiseen sijaintiinsa ja Mielikintie linjattiin kulkemaan rakennusten pohjoispuolelta.</p> <p>Rakennukset ovat olennainen osa Mielikintien historiaa ja tuttu näky Linnanmaan ja keskustan väliä pyöräileville.</p>
00	00	0(0)	00

4. KESKUSTA

ALUEEN YHTENÄISYYS

Alue toteuttaa Juha Leiviskän suunnitelman pohjalta laadittua vuoden 1972 asemakaavaa.

Keskustalla on yhtenäinen asemakaavassa määritelty julkisivumateriaali, poltettu savitiili, joka leimaa alueen kestävästä arkkitehtuurista. Keskustaa yhdistävät myös alueen mittakaava ja rakeisuus. Rakennukset ovat valmistuneet vuosien 1975 ja 1983 välillä.

Alkuperäisen kaavan suunnitellut Pentti Ahola sijoitti keskustan itään myös Iskon asukkaiden käytettäväksi. Alue on toiminnaltaan mietitty ja hyvin saavutettava kokonaisuus. Toimintaan on vaikuttanut autoistuminen sekä erityisesti päivittäistavarakauppaan myöhemmin tehdyt muutokset.

000

YMPÄRISTÖARVOT

Keskusta-alue rakennettiin harvaan kangasmetsään. Tärkeä ajatus oli luonnonympäristön sekä rakennuskannan kohtaaminen ja niiden hyvä suhde.

Keskustan viheralueet liittyvät hyvin muihin viheralueisiin ja muutenkin perusedellytykset miellyttävälle ympäristölle ovat hyvät. Keskustan pienoistori on luonteeltaan positiivinen, pienimittakaavainen ja luonnonläheinen. Pienoistori ja kiinteistöjen pihat erottuvat hoitamattomina. Seurakunnan tontille on jäänyt väljyyttä, joka lisää hoitamattomuuden tuntua.

Paikoin aitaukset häiritsevät piha-alueiden liittymistä luonnonympäristöön ja Menninkäisentien pääte on epämääräinen.

00

ARKKITEHTONISET ARVOT

Tyylillisesti yhtenäisen alueen maamerkki on valtakunnallistakin merkitystä omaava Juha Leiviskän suunnittelema Pyhän Tuomaan kirkko. Kirkko on osa Leiviskän voittoisaa Puolivälinkankaan keskustan arkkitehtikilpailuehdotusta.

Oulun kaupungin rakennusviraston suunnittelemat kerrostalot sekä pienoistori edustavat laadukkaasti rakennettua ympäristöä. Kirjasto ja kaupparakennukset ovat melko autenttisia ja ilmeeltään anonyymejä.

Puolivälinkankaan nuorisotalo-päiväkotirakennuksella sekä Menninkäisentien kahdella itäisellä kerrostalolla ei ole erityisiä arkkitehtonisia arvoja. Päiväkodin piha sekä sen huolto ovat huonosti hoidettuja. Rakennetun ympäristön mittakaava on hyvä. Kaava on laadukas ja demokraattinen sekä rajaamattomuus miellyttävää.

00(0)

PAIKALLINEN IDENTITEETTI

Visuaalisesti yhtenäinen Puolivälinkankaan keskusta on palveluineen ja pienoistorineen merkittävä alueen identiteetin kannalta, mutta jäänyt toiminnallisesti syrjään. Itään sijoitettu keskusta on sivussa Puolivälinkankaan halkaisevalta vilkkaalta kevyen liikenteen väylältä.

Päivittäistavarakaupan muutokset ovat vähentäneet rakennusten ympäröimän pienoistorin käyttöä. Uudet suunnitelmat rakennuksen uudelleen rakentamisesta ja asiakassisääkäynnin suuntautumisesta ainoastaan pohjoiseen tulevat todennäköisesti vähentämään keskustan palveluja sekä pienoistorin käyttöä entisestään. Pienoistorin aktivoimisella olisi tärkeä merkitys koko kaupunginosalle.

00(0)

5. MENNINKÄISENTIEN POHJOISPUOLEN KERROSTALOT

<p>ALUEEN YHTENÄISYYS</p> <p>Kerrostalot toteuttavat alkuperäistä vuoden 1963 asemakaavaa, paitsi kortteliin 43 on tehty muutos (1972). Rakennukset ovat alun perin muodostaneet yhtenäisen kokonaisuuden, mutta eriaikaiset muutokset ovat rikkoneet yhtenäisyyttä.</p> <p>Alue edustaa avointa kaupunkirakennetta, jossa piha-alueiden välille avautuu avoimia ja puoliavoimia näkymiä. Asunto Oy Oulun Utelias-Salvan eteläisempi kerrostalo jakaa viheralueet kahteen piha- ja puistoalueeseen, jotka jäävät rakennusten keskelle.</p>	<p>YMPÄRISTÖARVOT</p> <p>Viheralueiden ja piha-alueiden tilahierarkia on monipuolinen. Ne muodostavat oivallisesti erityyppisiä tiloja, katutilaa, julkista ja puolijulkista. Viheralueiden saavutettavuus on hyvä.</p> <p>Tonttien aitaaminen häiritsee pihojen liittymistä ympäröiviin puistoihin.</p>	<p>ARKKITEHTONISET ARVOT</p> <p>Arkkitehtoniset arvot ovat säilyneet aluerakenteessa.</p> <p>Rakennuskantaan on tehty eriaikaisia muutoksia ja niiden laatutaso vaihtelee. Osassa rakennuksia on tehty post-moderneja lisäyksiä, jotka ovat päälleliimatun oloisia. Järvitietä reunustavat kerrostalot ovat säilyneet paremmin autenttisina (erit. Asunto Oy Vilkas-Salpa). Parkkipaikat leimaavat turhan paljon näkymiä Järvitieltä.</p>	<p>PAIKALLINEN IDENTITEETTI</p> <p>Ajallisesti melko yhtenäiset kerrostalot muodostavat merkittävän osan Puolivälinkan-kaan julkisivua Järvitielle.</p>
<p>00(0)</p>	<p>000</p>	<p>00</p>	<p>00</p>

6. MAAHISENTIEN LÄNSIPUOLEN KERROSTALOT ”KASIKOT”

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Ajallisesti ja tyyllisesti yhtenäiset Uki Heikkisen suunnittelemat rakennukset toteuttavat alkuperäistä asemakaavaa vuodelta 1963. Ne istuvat hienosti maastoon ja muodostavat miellyttävää tilaa.</p> <p>Rakennuksiin tehtiin laaja peruskorjaus 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa julkisivut eristerapattiin. Muutokset olivat kuitenkin yhtenäisiä ja kokonaisvaltaisia, jolloin ne muodostavat oman kerrostumansa suhteessa alkuperäiseen. Talojen pihoilla on paljon 1980- ja 1990-luvuilla rakennettuja piharakennuksia sekä -rakenteita.</p>	<p>Hoidon aste on alueella harvinaisen hyvä ja siisti, myös rakennetun ympäristön osalta. Alue liittyy hyvin ympäröiviin viheralueisiin.</p> <p>Viheralueet edustavat hyvää suunnittelua ja hoidon tasoa myös muutosten osalta, jotka on toteutettu yhtenäisesti.</p>	<p>Rakennukset ovat alueella dominantteja. Ne toteuttavat alkuperäistä ideaa ja muodostavat katutasolla pienimittakaavaista tilaa sekä ulospäin että sisäisesti. Alueen toiminnot rajautuvat selkeästi.</p> <p>Kerrostalojen rakennustapa on ollut yhtenäinen ja ne ovat hyvin säilyttäneet luonteensa. Muutokset ovat selkeästi nähtävissä, mutta hienovaraisia ja niiden laatutaso on hyvä (vrt. Menninkäisentie 3)</p>	<p>Kerrostalot muodostavat alueena paikallisen maamerkin ja kahdeksan asuinkerroksen ansiosta niistä käytetään Puolivälinkankaalla nimitystä ”Kasikot”. Ajallisesti ja tyyllisesti yhtenäinen kokonaisuus on positiivinen ja elävä.</p>
000	000	00(0)	00(0)

7. ASUNTO OY NAAVAPARTA

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Alueella on kaksi Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken suunnittelemaa lähes identtistä lamellikerrostaloa, jotka ovat valmistuneet 1967-1968.</p> <p>Kerrostalot toteuttavat Pentti Aholan alkuperäistä asema-kaavaa ja ajatusta vuodelta 1963: kolmikerroksiset kerrostalot sijoittuvat matalampina kuusikerroksisen lamellitalon eteläpuolelle.</p>	<p>Rakennusten aitaamaton tontti avautuu miellyttävästi lounaaseen ja välittömästi Keijunpuistoon. Rakennusten lähellä on tärkeä kevyen liikenteen väylien solmukohta. Viheralueiden saavutettavuus on loistava.</p>	<p>Kerrostalojen alkuperäiset piirteet ovat hyvin säilyneet. Julkisivuja on maalattu hie- man eri aikoina ja paneelien ruskeissa värisävyissä on eroja.</p> <p>Pienimmissäkin huoneistoissa on omat lounaaseen suuntautuneet parvekkeensa. Rakennuksissa on Puolivälänkankaalla melko harvinainen pulpettikatto.</p>	<p>Rakennukset muodostavat osan Odessanpuiston pohjoisesta kerrostaloalueesta. Puiston reunalla sijaitsevina rakennukset vahvistavat Puolivälänkankaan kuvaa metsälähiönä.</p>
OO	OO	O(O)	OO

8. EERO LAURIN SUUNNITTELEMAT KERROSTALOT PEIKONTIELLÄ JA MAAHISENTIELLÄ

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Alueella on viisi Eero Laurin suunnittelemaa kerrostaloa, jotka toteuttavat Pentti Aholan alkuperäistä vuoden 1963 asemakaavaa.</p> <p>Rakennukset ovat valmistuneet 1967 - 1970. Pohjakerrosten väri on siniharmaa ja niiden ylempien kerrosten julkisivut ovat valkoisiksi rapatut. Poikkeuksena on eteläisin kerrostalo, jossa on valkoinen tiiliverhous ja joka nelikerroksisena poikkeaa kuusikerroksisista lamellitaloista.</p>	<p>Kerrostalot muodostavat merkittävän osan Puolivälinkankaan julkisivua Järvitieltä katsottaessa. Järvitien ja rakennusten väliin jää Peikonpuisto ja Maahisenpuisto, jonka leikkipuisto on hyvin saavutettavissa.</p> <p>Rakennukset on alueelle tyyppilliseen tapaan suunnattu hyvin ilmansuuntien ja näkymien suhteen.</p>	<p>Pääosin rakennukset ovat säilyttäneet hienosti alkuperäisen ilmeensä.</p> <p>Peikontien kerrostaloissa on tasaisesti polveilevat julkisivut, joiden syvennyksiin sijoittuvat asuntojen parvekkeet. Myöhemmin toteutetut parvekkeiden lasitukset vahvistavat rakennusten polveilevaa ja edustavaa ilmettä.</p>	<p>Kerrostalojen laadukas arkkitehtuuri vahvistaa Puolivälinkankaan asukkaiden identiteettiä. Ne ovat olleet yli 40 vuotta olennainen osa maisemaa sekä Järvitiellä että alueen sisällä liikkujille.</p>
000	00	00(0)	00

9. PEIKONTIEN RIVITALOT

<p>ALUEEN YHTENÄISYYS</p> <p>Alkuperäisen kaavan mukaan rakennetut seitsemän rivitaloa, jotka ovat ajallisesti, ominaisuuksiltaan sekä mitta-kaavaltaan yhtenäisiä.</p> <p>Peikontien päästä lähtevä kevyenliikenteen väylä halkaisee alueen kahdeksi eri suunnittelijan piirtämäksi asunto-osakeyhtiöksi. Puulla ja tiilellä ulkoverhoillut rakennukset muodostavat viehättävän kokonaisuuden.</p>	<p>YMPÄRISTÖARVOT</p> <p>Alue sijaitsee välittömästi Odessanpuiston pohjoisreunalla ja pohjoisesta sitä ympäröivät metsäkaistaleet.</p> <p>Rakennukset sijaitsevat kostealla ja routivalla maaperällä, jonka takia rakenteissa on nähtävissä vaurioita. Pienipiirteiset länteen aukeavat sisäpihat ovat miellyttäviä.</p>	<p>ARKKITEHTONISET ARVOT</p> <p>Asumisen ja luonnon yhteys on alueella loistava.</p> <p>Asuntojen ulko-ovia on vaihdettu ja pihoidella tehty pienimittakaavaisia muutoksia.</p> <p>Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikosken suunnittelemissa taloissa asunnot ovat kaksikerroksisia alemman kerroksen sijaitessa pääosin maan alla.</p>	<p>PAIKALLINEN IDENTITEETTI</p> <p>Alkuperäisen kaavan mukainen rivitaloalue, joka on Puolivälinkankaalla ainoa laatuaan, toimii julkisivuna aluetta halkaisevalle kevyen liikenteen väylälle. Alueen ilme vahvistaa paikallista identiteettiä.</p>
000	00	00	00

10. HIIDENTIEN KERROSTALOT

ALUEEN YHTENÄISYYS

Hiidentien vanhat kerrostalot ovat valmistuneet vuosina 1965 - 1970. Uudemmat kerrostalot ovat valmistuneet vuoden 1993 jälkeen, ja ne jätetään arvottamisen ulkopuolelle.

Vanhat kerrostalot sijoittuvat Hiidentien länsipuolelle Pentti Aholan alkuperäisen vuoden 1963 asemakaavan mukaisesti. Vain tonttia 37:2 koskien on tehty asemakaavamuutos, jossa tontille sallittiin kahden kerrostalon rakentaminen yhden sijaan (1969).

Rakennukset noudattavat erinomaisesti Aholan ajatusta keskuspuistoa kohti madaltuvista kerrostaloista.

Neljän eteläisimmän kerrostalon ulkoverhous on valkoiseksi maalattua betonia ja kahden pohjoisemman vaaleaa kahi-tiiltä.

O(O)

YMPÄRISTÖARVOT

Hiidentien alkupäässä on väljä katutila, joka kaipaa jäsentelyä. Hiidentien katupuut ovat ankeat ja hoitamattomat.

Kevyen liikenteen väylät kulkevat rakennusten tonttien vierestä ja välistä. Viheralueiden sekä palveluiden saavutettavuus on hyvä.

Asunto Oy Mänty-Salvan sekä Asunto Oy Järvihiiden kerrostalojen koillispuolella katuilmettä hallitsevat suuret paikoitusalueet.

O(O)

ARKKITEHTONISET ARVOT

Rakennukset ovat säilyttäneet hyvin alkuperäiset ominaispiirteensä. Kerrostalojen julkisivuille on tehty pienimuotoisia toimenpiteitä, kuten huoltomaalauksia ja parvekelasituksia.

Arkkitehtitoimisto Blomstedt-Penttilän suunnittelemat Hiidentie 4:n kerrostalot (Asunto Oy Hiidentie 3) ovat arkkitehtonisesti korkealaatuisia hienovaraisine detaljeineen sekä suhteessa ympäristöön. Kerrostaloihin on tehty erityisen onnistuneesti ja hienovaraisesti laaja julkisivuremontti.

Eero Huotarín suunnittelemissa Asunto Oy Järvihiiden kerrostaloissa on omat tunnusvärinsä kuten myös hänen piirtämässään kerrostaloissa Mielikintien varrella.

OO

PAIKALLINEN IDENTITEETTI

Asunto Oy Hiidentie 3:n lamelitalot ovat Puolivälinkankaan vanhimmat kerrostalot.

Hiidentien ja Järvitien risteykseen sijoittuvat Asunto Oy Järvihiiden kerrostalot ovat merkittävä maisematekijä Järvitiellä kulkeville.

Hiidentien vanhat kerrostalot muodostavat Pentti Aholan alkuperäisten tavoitteiden mukaisen kokonaisuuden, jonka hahmottamista uudempien kerrostalojen tuoma kerroksellisuus hankaloittaa.

OO

11. HERHILÄISTIEN JA AMPIAISTIEN PIENTALOT

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Omakotitalot ovat valmistuneet alkuperäisen kaavan mukaisesti 1964 – 1972. Viidestä tyyppitalomallista muodostuvalla alueella talotyyppit kytkeytyvät vaihtelevasti toisiinsa.</p> <p>Talot ovat pääosin puutiiliverhoiltuja, matalia ja niissä on loiva harjakatto. Yksi talomalleista (Pähkinä) on puuverhoiltu, kaksikerroksinen ja jyrkempikattoinen, eikä kytkeydy muihin taloihin.</p> <p>Yksittäisissä rakennuksissa on tehty paljon muutoksia ja yhtenäisyys on jonkin verran kärsinyt.</p>	<p>Alue toteuttaa hyvin alkuperäistä suunnitelmaa asunotosoluista. Viheralueiden saavutettavuus sekä yhteydet ovat hyvät, mutta hoidon taso osittain heikko, mikä on edesauttanut myös aluerakenteen hämärtymistä.</p> <p>Katuja reunustavat pensasaidat rytmittävät katunäkymiä.</p>	<p>Aluerakenteen ja viheralueiden arvo on merkittävä. Viheralueiden ja pihojen jäsentely sekä niiden hierarkia on hyvä.</p> <p>Yhtenäinen rakennuskanta on lähtökohdiltaan herkkä pienillekin muutoksille ja se kaipaa yhtenäistä ohjeistusta korjausten ja muutosten tueksi, muuten sen rakenne ja arvot ajan myötä murenevät.</p>	<p>Alue on omaleimainen ja toteuttaa alkuperäistä ideaa, mutta voimakkaasti rehevöityneet viheralueet heikentävät yhtenäistä ja vahvaa olemusta.</p>
00	00	00	00(0)

12. MEHILÄISTIEN JA KIMALAISTIEN PIENTALOT

ALUEEN YHTENÄISYYS

Omakotitaloalueen asemakaava ja aluerakenne toteuttavat täydellisesti Aholan alkuperäistä suunnitelmaa ja ovat säilyttäneet ominaisuutensa.

Alue muodostuu vuosien 1965 ja 1968 välillä valmistuneista yhden mallisista tyyppitaloista, jotka ovat joko puu- tai tiiliverhoiltuja. Niiden väri- ja materiaali-ideat ovat säilyneet kohtuullisen hyvin. Talot ovat yksikerroksisia ja harjakattoisia. Rakennetun ympäristön liittyminen viheralueisiin on hyvä.

000

YMPÄRISTÖARVOT

Alue on tärkeä osa asuinsolun kokonaisuutta ja Puolivälinkankaan pientaloalueelle tyypillinen. Viheralueiden saavutettavuus on hyvä. Pihojen kasvillisuus on monipuolista. Katujen varret ovat rehevöityneet.

00

ARKKITEHTONISET ARVOT

Asuinsolun aluerakenteseen ei ole tehty merkittäviä muutoksia. Rakennuskantaa koskevien muutosten laatu-taso vaihtelee. Väritysideat eivät kaikissa taloissa toteudu alkuperäisen suunnitelman mukaan.

00

PAIKALLINEN IDENTITEETTI

Mehiläistien ja Kimalaistien pientalosolu on tärkeä osa pientaloalueen kokonaisuutta ja edustaa aluerakenteeltaan ja viheralueiltaan tyypillistä alueen solua.

Suhteessa muihin soluihin asuinsolu on pienimuotoisempi ja vaatimattomampi, mutta on säilyttänyt hyvin yhtenäisyytensä.

00

13. PERHOSTIEN JA ITIKKATIEN PIENTALOT

<p>ALUEEN YHTENÄISYYS</p> <p>Omakotitaloalueella on saman tyyppitalovalmistajan suunnittelempia ja melko samanaikaisesti (1965-1971) valmistuneita pientaloja, jotka muodostavat yhtenäisen ketjutalokokonaisuuden.</p> <p>Talojen ulkoeräilyksinä on käytetty puuta ja tiiltä. Jokainen talo koostuu yksikerroksisesta päärakennuksesta sekä sen viereisestä taloussiivestä. Päärakennuksissa on loiva harjakatto.</p>	<p>YMPÄRISTÖARVOT</p> <p>Alueen keskilähimetsä (Perhospuisto) on rehevöitynyt, eikä alkuperäisessä kaavassa osoitettua kenttävarausta ole toteutettu.</p>	<p>ARKKITEHTONISET ARVOT</p> <p>Pientaloalue noudattaa Pentti Aholan alkuperäistä asemakaavaa vuodelta 1963. Läntisten pientalojen korttelin takarajaa on myöhemmin siirretty (1965). Asuin ympäristön toteuttaminen on hyvää tasoa.</p> <p>Rakennuskannan eheys on lähtenyt rikkoutumaan korjausten ja muutosten myötä. Vaarana on, että alueen eheys kärsii ja rikkoutuu ajan kuluessa yhä enemmän.</p>	<p>PAIKALLINEN IDENTITEETTI</p> <p>Perhostien ja Itikkatien pientaloalue on ilmeeltään ehyt, voimakas ja hyvähenkinen kokonaisuus.</p>
000	00	00	00

14. HYTTYSTIEN JA SÄÄSKITIEN PIENTALOT

<p>ALUEEN YHTENÄISYYS</p> <p>Pientaloalue muodostuu lukuisten eri suunnittelijoiden piirtämistä, vuosina 1964 - 1971 valmistuneista yksikerroksisista taloista, jotka muodostavat hyvin yhtenäisen ja miellyttävän kokonaisuuden.</p>	<p>YMPÄRISTÖARVOT</p> <p>Moottoritien äänet kantautuvat pihoilta. Kevyen liikenteen väylä kulkee alueen läpi ja aktivoi keskipuiston. Puiston maastonmuoto on miellyttävä.</p> <p>Pihojen avautuminen luontoon on luontevaa, mutta pihojen pengertäminen ympäröivästä maastosta ei ole kaavan hengen mukaista, sillä se katkaisee maaston ehjän jatkumisen korkeussuunnassa.</p>	<p>ARKKITEHTONISET ARVOT</p> <p>Suurin osa asuinsolun rakennuksista on pidetty hyvässä kunnossa.</p> <p>Alueelta löytyy yksittäisiä laadukkaita ja mielenkiintoisia rakennuksia, kuten Pekka Pitkäsen suunnittelema omakotitalo (Hyttystie 3), Erkki Jokiniemen neljä omakotitaloa sekä A.E.Talvisaran viiden punatilisen pientalon rivistö Hyttystien ulkokehällä.</p>	<p>PAIKALLINEN IDENTITEETTI</p> <p>Asuinsolu toteuttaa pientaloalueen alkuperäistä ajatusta. Sääskepuiston leikkipaikka on toteutuksessa uudelleen ja se tulee aktivoimaan keskialuetta.</p>
00	00	000	00

15. VIHERALUEET

ALUEEN YHTENÄISYYS	YMPÄRISTÖARVOT	ARKKITEHTONISET ARVOT	PAIKALLINEN IDENTITEETTI
<p>Koko alueen kaavoittamisen lähtökohtainen idea perustuu rakennetun ympäristön ja viheralueiden suhteeseen, jossa alkuperäinen luonto säilytetään osana asuinalueita ja piha-alueet liittyvät luontevasti ympäröiviin viheralueisiin. Lounaisosan selännealue on jätetty metsäiseksi ja alkuperäinen pelto-alue on rakennetumpaa viheraluetta.</p> <p>Mäntykangas on Puolivälinkankaan alueelle tunnusomainen piirre.</p> <p>Alueelle on toteutunut monipuolinen viheralueiden ja yksityisten piha-alueiden verkosto, jonka rakenne noudattaa luontevaa jaottelua.</p> <p>Viheralueiden rehevöityminen ja siihen nähden riittämätön hoito heikentävät yleisilmettä. Paikoittain liiallinen pihojen ehostaminen ja aitaaminen heikentävät alueen yhtenäisyyttä.</p>	<p>Puolivälinkankaan suurmaisema on omaleimainen ja korostuu erityisenä kaupunginkin aluerakenteessa.</p> <p>Menninkäisenpuistosta löytyy useita upeita koivukujanteita, jotka ovat kasvaneet entisen pellon sarkaojiin. Lisäksi Järvitie on koivukujanteen reunustama.</p> <p>Paulaharjun pallokentän eteläisessä kulmassa on umpeenkasvanut lampi. Lisäksi Alakyläntien risteyksen tuntumassa sijaitsee luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu luonnonsuojelualue.</p> <p>Ympäristöä on hyödynnetty alueen virkistyskäytössä. Virkistyskäytön lisäksi viheralueilla on tärkeä suojamerkitys (melu, pöly).</p> <p>Viheralueiden saavutettavuus on erinomainen koko Puolivälinkankaan alueella. Kevyen liikenteen verkosto on hyvä ja se liittyy alueen halki pohjoisesta etelään kulkevaan kevyen liikenteen pääväylään, jonka ansiosta viheralueilla on tärkeä merkitys myös laajemmalti kaupunkilaisille.</p> <p>Viheralueiden hoidon taso paikoin matala ja rehevöityminen runsasta. Tämä heikentää alueen arvoja.</p>	<p>Asemakaavamuutoksista huolimatta alue on säilyttänyt metsälähiön identiteettinsä.</p> <p>Alkuperäisessä asemakaavassa asuntosolujen puistoihin on osoitettu ohjeellisia palloilu- ja leikkikentän paikkoja. Sääskipuistoa lukuun ottamatta ne eivät ole toteutuneet.</p> <p>Menninkäisenpuistoon on tehty useita suunnitelmia, joista kaikkia ei ole toteutettu. Toteutetuista suunnitelmista (esimerkiksi sittemmin lakkautettu leikkipuisto) on jäänyt näkyviä piirteitä puistoon.</p> <p>Piha-alueiden alkuperäiset suunnitelmat ovat olleet viitteellisiä ja koskeneet lähinnä pihojen eri toimintojen sijoittelua. Myöhemmin tehtyjä suunnitelmia on toteutettu joko osittain tai kokonaan.</p> <p>Pientaloalueella etenkin etupihan istutuksilla ja pensasaidoilla on merkitystä alueen kokonaisvaikutelman ja katutilan kannalta.</p>	<p>Puolivälinkangas on metsälähiö, jonka omaleimaiset viheralueet ja erityisesti mäntymetsäinen Odessanpuisto ovat erittäin tärkeitä Puolivälinkankaan asukkaille ja alueen identiteetille. Kookas ja hyvin säilynyt alkuperäinen puusto korostaa metsälähiön luonnetta.</p> <p>Hyvin oleellista on keskusta-alueen ympäristöä kunnioittava ja huokoinen rakenne, joka liittyy keskustan viheralueisiin.</p> <p>Maahisenpuiston leikkipaikka Järvitien varrella korostaa yhteisöllisyyttä. Maahisenpuiston laidalla sijaitseva Järvi-Kioski on jo kymmeniä vuosia ollut osa paikallista historiaa ja muodostunut jo käsitteeksi oululaisessa pikaruokakulttuurissa.</p>
00(0)	000	00(0)	000

5.5 Puolivälinkankaan arvot

Vielä vuoden 1952 epävirallisessa yleiskaavassa Puolivälinkangasta ei erotettu omaksi lähiökseen, kuten muun muassa Kaukovainio tai Nokela. Puolivälinkangas oli sen sijaan jotain suuren asumasolun ja pienen asumalähiön väliltä, osana Välvainoa. Puolivälinkangas on kuitenkin ensimmäisiä Oulussa toteutuneita lähiöitä. Virallinen asemakaava alueelle vahvistettiin jo 1963 ja Kaukovainion asemakaava ”vasta” 1965. Molemmille alueille oli annettu puitteet ja asukasmäärätavoite (6000) vuonna 1960 tarkistetussa yleiskaavassa.

Nykypäivänä Puolivälinkangas näyttäytyy luonnonläheisenä metsälähiönä, jolla on oma vahva identiteetti sekä selkeä toiminnallinen kokonaisidea. Arkkitehti Pentti Aholan laatima vuoden 1963 asemakaava perustuu rakennettujen alueiden ja viheralueiden suhteeseen. Autoliikenteen ulkoasyöttöperiaate on mahdollistanut alueelle laajan viheralueverkoston, jossa piha- ja puistoalueet kytkeytyvät rakennuskannan keskelle jäävään suureen keskuspuistoalueeseen. Aholan asemakaavaan on varsinkin asuinrakennusten osalta tehty hyvin vähän myöhempiä muutoksia ja arkkitehti Juha Leiviskän luonnostelevan keskusta-alueen hienovarainen liittyminen viheralueisiin tukee alkuperäistä kokonaisideaa.

Puolivälinkankaan metsälähiössä yhdistyvät alkuperäiset tavoitteet luonnonläheisyydestä, hajakeskityksestä, toimintojen erotelusta ja turvallisesta liikenneympäristöstä.

5.5.1 Viheralueiden arvot

Viheralueet ovat olennainen osa Puolivälinkankaan alueen kaavoituksen alkuperäistä kokonaisideaa, jossa suunnittelutavoitteena on ollut rakentamisen ja säilytettävän luonnonympäristön yhteensovittaminen niin, että alkuperäinen luonto on jäänyt osaksi rakennettuja alueita. Asemakaavamuutoksista huolimatta alueen alkuperäinen idea on säilynyt.

Puolivälinkangas on ympäristöönsä luontevasti mukautuva asuinalue, jolla keskuspuisto yhdessä muiden puistojen kanssa muodostaa alueen kattavan viheralueiden verkoston. Lisäksi puistojen ja rakennusten välinen suhde on hyvä. Yhtenäisenä säilynyt Odessanpuisto on alueen identiteetille tärkeä ja korostaa lähes rakentamattomana säilynyttä, suurmaisemallisesti arvokasta sellännealuetta.

Alueen alkuperäinen puusto ja mäntymetsäinen luonne ovat säilyneet. Puolivälinkankaalla on sekä tiheää kangasmetsää että Menninkäisenpuistossa kumpuilevaa, avointa nurmikenttää. Viheralueiden erilaisen luonteen ja monipuolisuuden säilyminen on alueella oleellista. Keskuspuistolla on monipuolisuudessaan tärkeä merkitys alueen ulkoilu- ja virkistyskäytölle. Lisäksi Puolivälinkankaan viheralueilla on pelialueita, leikkipuisto, palloilukenttä sekä kuntorata. Paulaharjun koulun piha on uusittu onnistuneesti.

Puolivälinkankaan viheralueiden kautta kulkee kaupunginosia yhdistävä etelä-pohjoissuuntainen kevyen liikenteen pääväylä. Muutenkin alueen hyvin kattava kevyen liikenteen verkosto on viheralueiden mahdollistama. Etelässä, idässä ja lännessä viheralueiden kehä suojaa asuinalueita vilkkaiden teiden haittavaikutuksilta, kuten melulta ja pölyltä. Katupuut korostavat alueen katuhierarkiaa: pääkokoojakatua reunustaa koivukujanne ja siltä erkanevia katuja poppelit ja pihlajat.

Viheralueet heijastelevat maisemarakennetta ja -historiaa sekä ajalta ennen alueen rakentamista että sen jälkeen: ennen rakentamista selännealue on ollut kangasmetsää ja pohjoinen Menninkäisenpuisto peltoviljelyssä. Lisäksi puukuolemat ja saasteiden lievemmät vaikutukset vaikuttavat yhä alueen puulajistoon ja viheralueiden kuntoon.

5.5.2 Rakennuskannan arvot

Puolivälinkangas on rakennuskannaltaan mielenkiintoinen alue. Rakentaminen tapahtui pääosin lyhyen ajan sisällä vuosina 1965 - 1975. Tuona aikana alueelle rakennettiin hyvin erilaisia, mutta aikakaudelle tunnistettavia rakennuksia.

Yhtenäisiä suunnitelmia ei toistettu alueella samassa mittakaavassa kuin esimerkiksi Kaukovainiolla. Kerrostalojen ominaispiirteet, kuten muodot, julkisivumateriaalit ja värit, vaihtelevat lähes kortteleittain. Arkkitehtonisesti rakennukset muodostavat pieniä kahdesta viiteen talon kokonaisuuksia, joista löytyy hyvin edustavia esimerkkejä aikakauden rakentamisesta. Kerrostalojen suunnittelijoina toimivat pääosin oululaiset arkkitehtitoimistot, joista Uki Heikkisen, Martti Väisäsen ja Eero Huotarlin toimistot ovat alueella erityisen vahvasti edustettuina. Oululaisten ohella merkittävä suunnittelija on viisi kerrostaloa suunnitellut helsinkiläinen Insinööritoimisto Eero Lauri & Co.

Kerrostalojen rakennuskanta sisältää esimerkkejä erittäin merkittävistä arvoista kaikissa arvottamiskriteereissä. Myöhemmin tehdyt korjaukset ovat paikoin heikentäneet rakennusten alkuperäistä arkkitehtuuria, mutta suuri osa peruskorjauksista ja muutoksista on tehty onnistuneesti, hienovaraisesti ja kokonaisvaltaisesti. Myös tiivis rivitaloalue on säilyttänyt yhtenäisyytensä ja alkuperäiset ominaisuutensa mallikkaasti.

Puolivälinkankaan pientaloalueen muodostavat neljä asumasolua on määritelty jo 2001 Arvokkaita alueita Oulussa, osa II -selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi kokonaisuudeksi. Hyvähenkisten pientalosalujen omaleimaisuutta tukevat soluja yhtenäistävät talotyyppit ja suunnittelijat, kuten omat solunsa saaneet Arkkitehtitoimisto Pentti Ahola sekä Myyntiyhtymä Puutalo. Eteläisimmässä asumasolussa rakennusten arkkitehtuuri ja laadukas asemakaava auttavat muodostamaan alueesta yhtenäisen ja miellyttävän huolimatta lukuisista eri suunnittelijoista. Pientaloalueella rakennuskantaan tehdyt eriaikaiset muutokset ovat heikentäneet asuinsolujen eheyttä.

Aivan erityisiä arvoja Puolivälinkankaalla sisältävät valtakunnallista merkitystä omaava Pyhän Tuomaan kirkko ja 1969 rakennettu vesitorni. Molemmat ovat rakennuksina maamerkkejä, joista Puolivälinkangas tunnetaan ja tunnistetaan.

6. LÄHTEET

Kirjallisuus

Allas, Anja: Rakennettu Oulu. Artikkele teoksessa Valkean kaupungin vaiheet, Oulun historiaa. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys. Rovaniemi 1987.

Fleming, Tuula: arkkitehtuurikilpailuja 3-4/71. Helsinki: Suomen Arkkitehtiliitto - Finlands Arkitekt-förbund, 1971.

Kantola, Anna-Maria: Kaukovainion asuinalueen suunnittelu. Artikkele Arkkitehti-lehdessä 3/1972. Oulun eripainos.

Kuusipalo, Jussi: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä Oy, 1996.

Lämsä, Erkki: Oulun seudun kirkot. 1999. ISBN 951-97128-5-2

Manninen, Turo: Ei vettä rantaa rakkaampaa. Painotalo Suomenmaa Oulu, Oulun vesi, 2002. ISBN 951-9234-97-7

Manninen, Turo: Oulun kaupungin historia VI 1945-1990. Gummerus kirjapaino, 1995.

Meurman, Otto-I.: Uuden Oulun rakentamisesta - Onko suunta oikea?. Artikkele Kaltio-lehdessä 3/1962.

Neuvonen, Petri (toim.): Kerrostalot 1880-2000 – arkkitehtuuri, rakennustekniikka, korjaaminen. Rakennustietosäätiö RTS, Rakennustekniikan keskus-säätiö, museovirasto. Rakennustieto Oy, 2006.

Niskala, Kaarina – Olkkonen, Ilpo: Oulun graadi, 350 vuotta asemakaavoitusta. Kirjapaino Kaleva, 2002.

Norri, Marja-Riitta ym: Juha Leiviskä. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo, 1999

Oulun yliopiston Arkkitehtuurin osasto, yhdyskuntasuunnittelu, II vuosikurssi 1984-1985 (Anttila Eija ym.): Puolivälinkangas analyysi. Oulu: 1985

Pihlajamäen arvot ja aatteet – suojelun viitekehystä hakemassa. Toim. Riitta Salastie. Pihlajamäen inventoinnit, osa 1. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2003:5.

Puolivälinkankaan ympäristön parantamissuunnitelma 1983, Oulun kaupunkisuunnittelusarja A64, Oulun kaupunki.

Puolivälinkankaan ympäristön tavoitesuunnitelma 1983, Oulun kaupunkisuunnittelusarja A63, Oulun kaupunki.

Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä 2011: Kaukovainio, Metsälähiön moderni rakennusperintö. Oulun kaupunkisuunnittelu A 198. Oulun kaupunki, 2011. ISSN 0357-8194

Turunen, M. - Huttunen, S: Selvitys Kemira Oy Oulun tehtaiden päästöjen vaikutuksista kasvillisuuteen vuosina 1964-86. Oulun yliopisto 1986.

Vilpa, Erkki (toim.): Oulun luonto. Kirjapaino Kaleva 1999.

Virallislähteet, arkistot ja julkaisemattomat lähteet

Asemakaava ja asemakaavamuutokset selosteineen (Oulun kaupunki/Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut/arkisto)

Koirapalvelujen kehittämissuunnitelma 2009, Oulun kaupunki, Tekninen keskus (nyk. Yhdyskunta- ja Ympäristöpalvelut).

Kalevan arkisto

Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma 2007, Oulun kaupunki, Tekninen keskus (nyk. Yhdyskunta- ja Ympäristöpalvelut).

Lähimetsien hoitokartat, Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, maa ja mittaus.

Oulun viheraluejärjestelmä, tavoitesuunnitelma 1999, Oulun kaupunki.

Oulun viher- ja virkistysalue-suunnitelma 2002, Oulun kaupunki.

Puisto- ja vihersuunnitelmat, Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut.

Rakennuslupapaperustarkisto, Oulun kaupunki, Rakennusvalvontavirasto.

Urheilukeskukset, Liikuntaviraston ylläpitämät miehittämättömät pallokentät, reitit ja liikuntapaikat, Oulun kaupungin liikuntavirasto.

Viheralueiden hoitoluokituskartat, Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, Katu- ja viherpalvelut.

Viheralue-suunnitelma 2007, Oulun kaupunki.

Vuoden 2012 katurakennusohjelma, Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut.

Yleiskaavat 1952 ja 2020 (Oulun kaupunki/Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut/arkisto)

Internetsivut

<http://oulu.ouka.fi/aikamatkaoulu/1900/oulusodissa.htm>
29.8.2012

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2009/20090101.pdf>
9.10.2012

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=360381&lan=fi>
4.10.2012

http://yle.fi/uutiset/vesitorni_saa_uuden_betonipinnan/6103992 9.8.2012

<https://sites.google.com/a/wmail.fi/hiidenkiuas> 9.7.2012

www.paulaharju.fi 3.8.2012

www.oulunsivakka.fi 9.7.2012

www.sato.fi 9.7.2012

www.vvo.fi 9.7.2012

Haastattelu

Junnikkala, Esko ja Maija. Järvi-Kioskin perustajat. Haastateltu 18.9.2012

Sähköpostit

Lauri, Jukka: VS: Modernin lähiön inventointi, Puolivälinkankaan suunnittelija Eero Lauri, 7.10.2012

Väisänen, Martti: Puhelinkeskustelumme / Puolivälinkangas, 6.10.2012

LIITE 1: INVENTOIDUT RAKENNUKSET JA PUISTOT

As Oy Hiidenkivi
As Oy Hiidentie 3
As Oy Järvihiisi
As Oy Metsämenninkäinen (ent. As Oy Menninkäinen)
As Oy Mänty-Salpa
As Oy Naavaparta
As Oy Oulunkangas (ent. As Oy Nyryikki)
As Oy Peikonpolku (ent. Asunto-osuuskunta Järvitie I & II)
As Oy Peikontie 3 (ent. Asunto-osuuskunta RM-Sini)
As Oy Peikontie 4 (ent. As Oy Oulun Marjatta)
As Oy Peikontie 5 (ent. As Oy Sinipiika)
As Oy Pyykösjärvi
As Oy Rajamenninkäinen (ent. Kiint.Oy Rajamenninkäinen)
As Oy RM-Maahisentie (ent. As Oy RM-Maahinen)
As Oy Ujo-Salpa (ent. Kiint.Oy Ujo-Salpa)
As Oy Oulun Utelias-Salpa (ent. Kiint.Oy Utelias-Salpa)
As Oy Viisas-Salpa
As Oy Vilkas-Salpa

Asunto-osuuskunta Hiidenkias (Hiidentie 1, ent. Oulun Hiidentie)

Ahkera-Salpa (ent. Kiint.Oy Ahkera-Salpa, As Oy Ahkera-Salpa)
Järvitie 20
Hiidentie 5
Jörö-Salpa (ent. Kiint.Oy Jörö-Salpa)
Menninkäisentie 4 (ent. Kiint.Oy Menninkäisentie)
Metsolan kartano (Kiint.Oy Oulun Mielikintie 8, ent. Kiint.Oy Oulun Metsolan kartano)
Unelias-Salpa (ent. Kiint.Oy Unelias-Salpa)

Järvi-Kioski
Paulaharjun koulu

Puolivälinkankaan lastentalo ja nuorisotilat
Puolivälinkankaan ostoskeskus (liikerakennus, laajennus, kirjasto-ravintola-rakennus)
Puolivälinkankaan vesitorni
Seurakuntakeskus (Pyhän Tuomaan kirkko)

Arkkitehtuuritoimisto Pentti Aholan tyyppitalot Itikkatiellä ja Perhostiellä, 43 kpl, (talotyypit A, B, Bp, C, Cp)

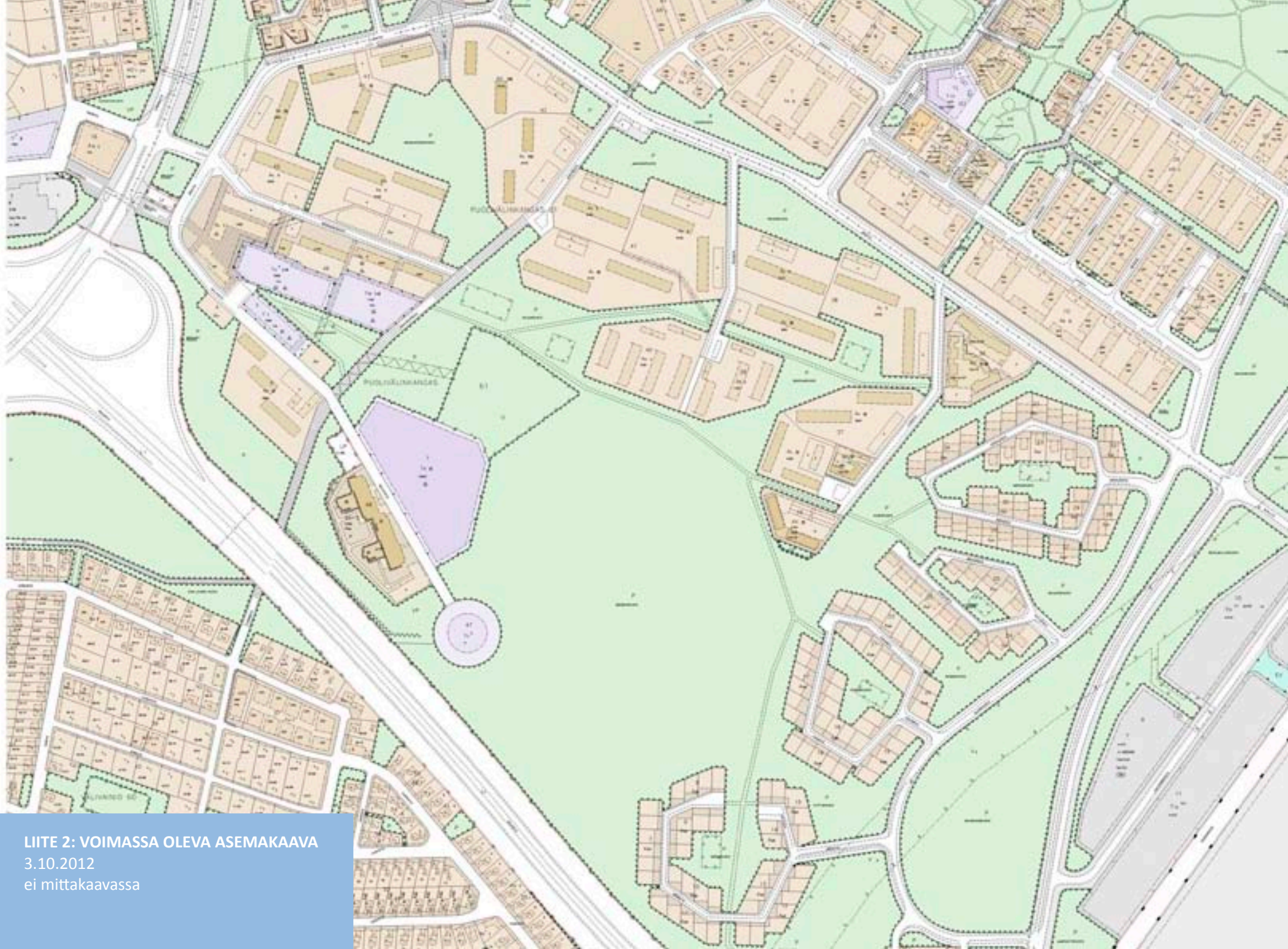
Eero-tyyppitalot Kimalaistiellä ja Mehiläistiellä, 14 kpl

Hyttystien ja Sääskitien omakotitalot, 42 kpl, (suunn. Ahola, Arvola, Jokiniemi, Jämsä, Koskela, Lajunen, Pitkänen, Rönköharju, Talvisara)

Myyntiyhdistys Puutalon tyyppitalot Ampiaistiellä ja Herhiläistiellä, 42 kpl, (talotyypit Maijantalo, Markuntalo, Matintalo, Pähkinä, Tarvas)

Asuntosolujen puistot

Keijunpuisto
Keskustan viheralueet
Maahisenpuisto
Marjapuisto
Menninkäisenpuisto
Metsolanpuisto
Mielikinpuisto
Muurahaispuisto
Odessanpuisto
Peikonpuisto
Puolivälinkankaan katualueet
Puolivälinkankaan piha-alueet
Sinipiianpuisto

LIITE 2: VOIMASSA OLEVA ASEMAKAAVA
3.10.2012
ei mittakaavassa

LIITE 3: PUOLIVÄLINKANKAAN SUUNNITTELIJOITA

Ahola, Pentti (1919 - 1972). Ahola kirjoitti ylioppilaaksi 1938 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1947. Ahola työskenteli ennen valmistumistaan, vuosina 1944–46, Aarne Ervin toimistossa. Oman arkkitehtitoimiston hän perusti 1948. Vuosina 1948–49 hän oli Teknillisen korkeakoulun rakennusopin assistenttina ja 1953–54 Suomen Arkkitehtiliiton standardisointilaitoksen johtokunnan puheenjohtajana. 1940- ja -50-luvuilla hän teki opintomatkoja Ruotsiin, Tanskaan, Ranskaan, Marokkoon, Italiaan, Länsi-Saksaan ja Hollantiin. Ahola työskenteli seutu- ja asemakaavasuunnittelualojen toimikunnissa ja julkaisi Kymenlaakson aluesuunnitelman sekä Rauman seutukaavan. Hänen asemakaavasuunnitelmistaan voidaan mainita Helsingin ja sen ympäristökuntien kaava sekä Oulun ja Naantalın asemakaavat. Lisäksi hän on tehnyt useita yleiskaavoja. Ahola suunnitteli Puolivälinkankaan ensimmäisen asemakaavan, joka vahvistettiin 1963. Lisäksi Puolivälinkankaalla on hänen suunnittelemaansa pientaloja.

Harju, Risto (1929) Harju on syntynyt Tuirassa ja asunut Tuiran yhteiskoulun vieressä lapsuusvuosina. Oppikouluun hän meni aluksi Oulun Lyseoon, mutta lopetti koulun kesken kaiken. Hän lähti opiskelemaan Vierumäen urheiluopistoon liikuntaneuvoksi ja valmistuikin vuonna 1949. Hänen työuransa on kirjava sisältäen vuoden Muhoksella, keikan Ruotsiin, väliin tutkintoja nuoriso-ohjaajaksi, kunnes Haapaveden yhteiskoulun opettajana ollessaan sai hän vihjeen ammatinvaihdosta ja hänen piti suorittaa töiden ohella ylioppilastutkinto. Harju pääsi opiskelemaan arkkitehtuuria ja valmistui arkkitehdiksi Oulun yliopistosta vuonna 1965. Risto Harjulla oli oma arkkitehtitoimisto Oulussa ja toimiston kädenjälki näkyy Oulussa noin tuhannessa rakennuksessa. Valmistumisen jälkeen hän toimi myös assistenttina arkkitehtiosastolla. Harjun suunnitelmien mukaan on Puolivälinkankaalla rakennettu Järvi-Kioski.

Heikkinen, Uki (1908 – 1972.) Uki (Urho Eelis) Heikkinen opiskeli Helsingin teknillisestä korkeakoulussa ja valmistui arkkitehdiksi 1938. Hän oli ollut Kulutusosuuskuntien Keskusliiton palveluksessa jo vuodesta 1931 ja jatkoi siellä toimistoarkkitehtina. Helsingin seudulla on useita hänen 1930- ja 1940-luvuilla suunnittelemaansa rakennuksia, esimerkiksi useita huviloita Munkkiniemessä ja Munkkiniemen portin eli rakennukset Munkkiniemen puistotien alkupään molemmin puolin. Vuonna 1946 hän siirtyi Oulun teknilliseen kouluun huoneenrakennusopin lehtoriksi ja toimi siellä opettajana vuoteen 1968. Hän oli myös oppilaitoksen rehtori 1962–1965. Vuosina 1949–1954 hän toimi Oulun läänin rakennustarkastajana. Opettajan työn ohessa hän suunnitteli Pohjois-Suomeen rakennuksia ja sankarihautausmaita. Heikkinen perusti Arkkitehtuuritoimiston Uki Heikkinen & Kumppanit 1958. Heikkiselle myönnettiin professorin arvonimi 1970. Heikkisen toimisto suunnitteli Puolivälinkankaalle suuren määrän asuinkerrostaloja sekä keskusta-alueen alkuperäisen liikerakennuksen.

Heikura, Martti (1909 - 1963). Heikura syntyi Oulussa 29.7.1909. Ylioppilaaksi hän valmistui Oulun lyseosta vuonna 1929. Tämän jälkeen hän aloitti opiskelut Helsingin Teknillisessä korkeakoulussa, josta valmistui arkkitehdiksi vuonna 1935. Valmistumisen jälkeen hän työskenteli Oulussa arkkitehti Gustaf Strandbergin toimistossa vuosina 1936–38 sekä arkkitehti V. Laitsalmen toimistossa Turussa vuosina 1938–39, jonka jälkeen siirtyi takaisin Ouluun perustettuun kaupunginarkkitehdin virkaan. Virkatöidensä rinnalla Heikura piti tuotteliasta yhden miehen toimistoa, jonka suunnittelema kohteita on tiedossa yli 130. Suurin osa Heikuran tuotannosta oli asuinkerrostaloja ja julkisia rakennuksia, kuten Paulaharjun koulu Puolivälinkankaalla. Oulussa Heikuran suunnittelema rakennuksia on runsaasti – Heikura suunnitteli esimerkiksi Karjasiltaan, Raksilaan, Tuiraan ja Heinäpähän puu-kerrostaloja, kolme tornitaloa Toivonniemeen, Raatin uimahallin ja urheilukeskuksen sekä useita kouluja. Heikuran vaikutus Oulun katukuvaan ja oululaisten asuin ympäristöön on huomatta-

Henkilöhistoriat Ahola, Harju, Heikkinen, Heikura, Huotari, Talvisara sekä Savolainen ja Torvikoski on lainattu Kaukovainio – Metsälähiön moderni rakennusperintö -raportista

va. Kaupunginarkkitehdin pesti kesti aina Heikuran kuolemaan asti vuoteen 1963. Heikura kuuluu arkkitehtien ryhmään, jonka osuus Suomen rakentamisessa on ollut huomattava, mutta joka on jäänyt suuren julkisuuden ulkopuolelle.

Huotari, Eero (1929). Huotari valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1959. Hänellä oli Oulussa oma arkkitehtitoimisto. Huotarin toimisto on suunnitellut mm. Manamasalon muistomerkkikirkon (v. 1959) ja Oulun seurakuntayhtymän toimistotalo (v. 1980). Eero Huotarin toimisto suunnitteli myöhemmin 1970-luvulla Intiön kerrostaloalueet sekä Tuiran itäisimmän korttelin kerrostalot (ns. sininen kortteli). Huotari suunnitteli Puolivälilinkankaalle viisi asuinkerrostaloa sekä yhdessä Martti Väisäsen kanssa nuorisolastentalon.

Jokiniemi, Erkki (1932). Jokiniemi valmistui rakennusmestariksi 1957. Hän on omassa toimistossaan suunnitellut monipuolisten pientalojen lisäksi mm. liikerakennuksia ja useita hotelleja Pohjois-Suomeen.

Jämsä, Risto (1926). Jämsä on syntynyt Oulussa ja valmistunut arkkitehdiksi Helsingin teknillisestä korkeakoulusta 1955. Valmistumisen jälkeen hän työskenteli Niilo Kokon ja Kauko Kokon arkkitehtitoimistossa. Muutettuaan Ouluun 1960-luvun alussa hän työskenteli Maaseudun keskusrakennustoimisto Oy:ssä (Suunnittelukeskus Oy:n ja FCG:n edeltäjä) ja toimi rakennusopin assistenttina yliopiston arkkitehtiosastolla. Vuosikymmenen lopulla hän perusti vaimonsa kanssa Arkkitehtitoimisto Pirkko ja Risto Jämsän. Omakotitalojen ja leirikeskusten lisäksi Jämsän suunnittelemissa rakennuksissa ovat Oulun seudulla mm. Kiimingin kunnantalo (1973), Limingan seurakuntatalo (1972) sekä kaupungin keskustassa sijaitseva asunto-osakeyhtiö Toukomettinen (1979).

Koskela, Veli (1927). Oulussa syntynyt Koskela valmistui rakennusmestariksi Oulun teknillisestä koulusta 1953. Aluksi hän työskenteli Oulu Oy:ssä uudisrakennusten suunnittelijana, sittemmin Oulun kaupungin rakennusviraston talonsuunnitteluosastolla

1960-luvun alkupuolelta 1990-luvulle pitkäaikaisimpana esimiehenään kaupunginarkkitehti Esko Tuulos. Lukuisten omakotitalojen sekä muutamien rivi- ja kerrostalojen lisäksi hän on suunnitellut mm. Hietasaareen sijaitsevan Auta Lasta ry:n lastenkodin sekä Temmestalon, entisen Temmeksen kunnantalon laajennukseen (1968 ja 1986).

Lauri, Eero (1921 - 1979). Lauri oli rovaniemeläissyntyinen sotaveteraani ja rakennusinsinööri. Hän otti osaa molempiin sotiin. Talvisotaan vapaaehtoisena ilmoittautuessaan hän oli alaikäinen, mikä huomattiin sodan jälkeen ja hänet vapautettiin asepalveluksesta. Jatkosodan alussa hän palasi rintamalle, jossa palveli lähes koko sodan loppuun saakka haavoituttuaan 23.7.1944. Eero Lauri valmistui sodan jälkeen rakennusinsinööriksi Tampereen teknillisestä opistosta. Työnsä hän aloitti Kulutusosuuskuntien Keskusliiton suunnitteluosastolla. 12.5.1960 hän perusti oman suunnittelutoimistonsa, Insinööritoimisto Eero Lauri & Co., Unioninkadulle Helsinkiin. Toimiston toimintaa jatkaa nykyisin Conect Oy. Eero Lauri suunnitteli ja rakennutti asuinkerros- ja pientaloja ympäri Suomea ryhmärakennuttamisperiaatteella. Hän keräsi asiakkaita esimerkiksi sotaveteraaneista sekä pankkien ja VR:n työntekijöistä, joille sitten suunnitteli ja rakennutti asunnot.

Leiviskä, Juha (1936). Leiviskä on arkkitehti, jolle tasavallan presidentti on myöntänyt akateemikon arvonimen. Hän valmistui ylioppilaaksi Tampereen lyseosta 1954, jonka jälkeen aloitti arkkitehtuurin opinnot Teknillisessä korkeakoulussa. Asuntosuunnittelun opettajana toimi ensimmäisinä kahtena vuonna Olli Pöyry, assistenttinaan Heikki Havas ja Aarno Ruusuvuori. Merkittävimmäksi opettajaksi Leiviskä mainitsee arkkitehtuurin historian opettajan Nils Erik Wickbergin. Leiviskä valmistui arkkitehdiksi 1963. Rakennustaitteen historian ja tyyliopin assistenttina hän toimi 1959–1971. Opiskelujen ohella ja niiden jälkeen 1958–1967 Leiviskä työskenteli Bertel Saarnion toimistossa. Vuonna 1967 hän sai Väinö Vähäkallion stipendin ja perusti oman arkkitehtitoimistonsa. Vuonna 1971 Leiviskä voitti Puolivälilinkankaan seurakuntakeskuksen suunnittelukilpailun. Tätä ennen hän oli

ehtinyt suunnitella muun muassa Nakkilan seurakuntatalon sekä seurakunnan rakennuksia Lemille. Leiviskän suunnittelemat rakennukset ovat hyvin tunnistettavia. Leiviskä käyttää taidokkaasti hyväkseen luonnonvaloa sekä sen päivänkierron mukaista vaihtelua luoden tilaan väreilevän valohunnun. Hänen päätöitään ovat Puolivälinkankaan Pyhän Tuomaan kirkon lisäksi esimerkiksi Myyrmäen ja Männistön kirkot.

Rönköharju, August (1914 - 1989). Rönköharju valmistui rakennusmestariksi Oulussa. Hän työskenteli mm. kaupunginarkkitehti Martti Heikuran alaisuudessa suunnittelurakennusmestarina Oulun kaupungin rakennusviraston talonsuunnitteluosastolla 1940-luvulta 1960-luvun lopulle. Hän suunnitteli useita kerrostaloja Oulun keskustaan, Karjasillalle, Höyhtyälle ja Tuiraan. Kaupungin keskustassa Rönköharjun suunnittelemissa ovat mm. asunto-osakeyhtiöt Torikatu 44 ja Kakaravaara ja Karjasillalla Pohjankartanon vieressä sijaitseva Asunto Oy Hiironen.

Savolainen, Seppo ja Torvikoski, Martti. Arkkitehtitoimisto Savolainen & Torvikoski oli Oulussa 1960- ja 1970-luvulla vaikuttanut toimisto. Toimisto suunnitteli useita asuin-, liike ja toimitilarakennuksia Ouluun. Savolainen ja Torvikoski olivat opiskelijatovereita Helsingin teknillisessä korkeakoulussa. Martti Torvikoski valmistui 1957. Diplomityönään Torvikoski laati suunnitelmat Raahen seminaarin oppilasasuntolalle ja huoltokeskukselle. Työn ohjasi professori Hilding Ekelund. Torvikoski vaikutti Raahen seudulla valmistumisensa jälkeen. Toimisto suunnitteli 1960-luvulla Oulun keskustaan lukuisia asuinrakennuksia (Asunto Oy Nummitori, Asunto Oy Siljonkulma, As Oy Hallituspuisto, Asunto Oy Tervapirtti, Asunto Oy Pohjanliitto, Asunto Oy Pohjanliitto, Asunto Oy Heikinkatu 22 - 24 ja Asunto Oy Pajatalo). Puolivälinkankaalla heidän suunnittelemissa rakennuksia ovat Asunto Oy Naavaparta sekä Asunto Oy Hiidentie 5:n kolme rivitaloa.

Talvisara, A.E. (1923). Alvar Einar Talvisara syntyi Kiuruvedellä 4.11.1923. Hän pääsi ylioppilaaksi Oulun lyseosta 1942, minkä jälkeen hän kirjautui Helsingin tekniseen korkeakouluun. Talvisara valmistui arkkitehdiksi 1953 ja on suunnitellut paljon asuinrakennuksia Ouluun (esimerkiksi Asunto Oy Välipala, Asemakatu 25, Asunto Oy Uusikatu 92, Asunto Oy Asemakatu 15, Asunto Oy Uusi-Linna). Puolivälinkankaalla on monia hänen suunnittelemiin omakotitaloja.

Väisänen, Martti (1939). Väisänen valmistui arkkitehdiksi Oulun yliopiston ensimmäiseltä arkkitehtiosaston vuosikurssilta. Ennen valmistumistaan hän työskenteli Eero Huotarin ja Mikko Huhtelan arkkitehtitoimistoissa. 1966–1974 Väisänen toimi opetusministeriön asettaman Oulun yliopiston rakentamisen neuvottelukunnan sihteerinä. Tuona aikana mm. hahmoteltiin koko yliopiston rakennettava struktuuri ja rakennettiin tiedekuntien ensimmäisiä vaiheita. Vuodesta 1974 Väisänen on työskennellyt päätoimisena yrittäjänä. Tällöin hän aloitti vuoteen 1979 kestäneen työn yhtiömiehenä Arkkitehtitoimisto Eero Huotari ja Martti Väisäsessä, jossa he suunnittelivat Puolivälinkankaan nuorisotalon. 1979 - 2007 hän toimi vastuullisena yhtiömiehenä Arkkitehtitoimisto Martti Väisänen Ky:ssä ja vuodesta 2003 osakkaana Arkkitehtitoimisto Väisänen Oy:ssä. Väisänen on tehnyt paljon opintomatkoja ympäri Eurooppaa 1960-luvulta lähtien ja hoitanut lukuisia luottamustehtäviä ja toimia mm. Suomen Arkkitehtiliitossa, Oulun kaupungilla ja arkkitehtuurikilpailuissa. Hän on ollut monien suurhankkeiden vetotehtävissä, joista mainittakoon Kempeleen Zeppelin-liikekeskus, Rautaruukki Oy:n Oulun keskuskonttori ja Kaijonrannan pientaloalue. Toimeksiannoista huomattavimpia ovat Polar Electro Oy:n päätoimipaikka Kempeleessä, Oulun seurakuntayhtymän virastotalo ja Oulun ortodoksisen seurakunnan seurakuntakeskus.

